

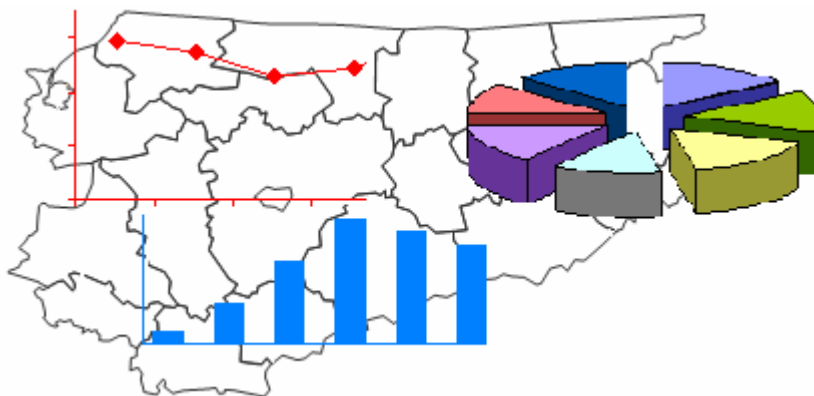
ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO - MAZURSKIEGO

ZAŁĄCZNIK nr 2

do Raportu okresowego nr VIII z realizacji
*Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego
województwa warmińsko-mazurskiego
do roku 2020*. Stan na koniec 2007 r.

Wybrane informacje o programach pomocowych Stan na 31.12.2007 roku

Olsztyn 2009

Niniejszy materiał poświęcony jest przedstawieniu kompleksowej informacji nt. skali i stopnia wykorzystania programów współfinansowanych zarówno ze środków krajowych, w tym budżetu państwa, jak i środków Unii Europejskiej w ramach funduszy przedakcesyjnych i strukturalnych w okresie programowania 2004-2006 oraz funduszy strukturalnych z nowej perspektywy finansowej na lata 2007-2013.

Materiał zawiera krótki opis realizowanych programów oraz ich wykorzystanie, w tym absorpcję w ujęciu przestrzennym. Przedstawione dane prezentują stan na koniec grudnia 2007 r., poza nielicznymi wyjątkami gdzie występował brak danych bądź gdzie dane dopiero są agregowane.

W latach 2000-2007 krajowe i zagraniczne wsparcie związane z rozwojem regionalnym województwa warmińsko-mazurskiego pochodziło przede wszystkim z następujących źródeł:

- A. Programy unijne:
  - I. Przedakcesyjne
  - II. Strukturalne
  - III Inicjatywy Wspólnotowe INTERREG
- B. Środki budżetu państwa:
  - I. Kontrakt Wojewódzki
  - II. Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich

A. I. Fundusze Przedakcesyjne

Fundusze przedakcesyjne były to środki bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej Polsce przez Unię Europejską. Ich najważniejszym zadaniem było przygotowanie Polski do członkostwa w UE oraz pomoc w wyrównaniu różnic gospodarczych. Do 1 maja 2004 roku funkcjonowały następujące fundusze przedakcesyjne:

- a) PHARE
- b) ISPA
- c) SAPARD

PHARE

Poland and Hungary Assistance for Reconstructing of their Economies

Phare 99 – PL 9909.01 Fundusz Dotacji Lokalnych 2000 – 2002

Celem Funduszu Dotacji Lokalnych była pomoc gminom województwa warmińsko – mazurskiego w realizacji projektów rozwoju społeczno-gospodarczego, służących realizacji strategii rozwoju województwa. Budżet Funduszu Dotacji Lokalnych dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 4,5 mln EUR. Dotacje dla 19 beneficjentów zostały przyznane na współfinansowanie lokalnych projektów infrastrukturalnych z następujących dziedzin:

- Ochrona środowiska – 1,82 mln EUR
- Infrastruktura wodno – kanalizacyjna – 1,36 mln EUR
- Infrastruktura drogowa – 1,29 mln EUR

Łączna kwota dofinansowania Phare FDL wstępnie wyniosła ok. 4,47 mln EUR, natomiast całkowity budżet projektów 11,07 mln EUR. Realizacja wszystkich projektów została zakończona.

Phare 2000, 2001, 2002, 2003 – Spójność Społeczna i Gospodarcza

Program Phare jest pierwszym kompleksowym mechanizmem pomocy finansowej Unii Europejskiej dla województwa warmińsko-mazurskiego. Głównymi celami Programów Phare SSG było: zwiększenie spójności społeczno – gospodarczej województwa, podniesienie jego potencjału gospodarczego i społecznego poprzez rozwój infrastruktury ponadlokalnej, rozwój zasobów ludzkich, wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw. Służył on również przygotowaniu administracji regionalnej do uczestnictwa w polityce regionalnej UE po akcesji. Okres realizacji poszczególnych programów przedstawia się następująco:

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
PHARE 2000	■	■	■	■	■	
PHARE 2001		■	■	■	■	
PHARE 2002			■	■	■	■
PHARE 2003				■	■	■

W ramach wszystkich Programów Phare SSG łączna alokacja środków przeznaczonych na realizację projektów w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła ponad 119 mln Euro, z czego ponad 55,5 mln Euro, czyli 46,5 % wszystkich środków, pochodzi z funduszy unijnych. Prawie 95 % przyznanych środków Phare, czyli ponad 52,7 mln Euro województwo wykorzystało na realizację projektów. Szczegółowy podział środków na poszczególne edycje przedstawia się następująco:

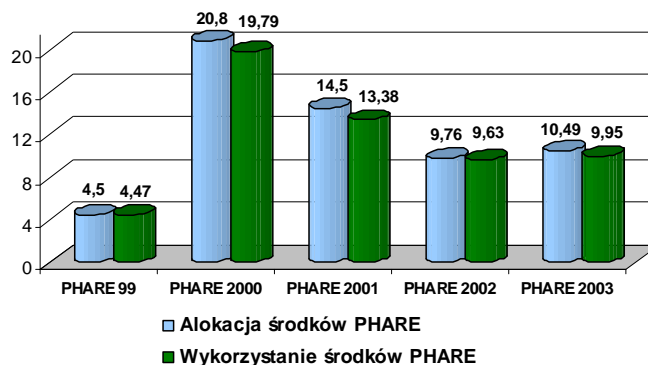
Tabela nr 1
Szczegółowy budżet poszczególnych Programów Phare SSG (w mln EUR)

Edycja Programu	Środki przeznaczone na realizację Programu				Procentowe wykorzystanie środków PHARE
	Phare	Publiczne krajowe	Prywatne	Łącznie	
PHARE 2000	Alokacja	20,8	16,03	13,51	95,14 %
	Wykorzystanie	19,79	16,52	12,58	
PHARE 2001	Alokacja	14,5	5,74	12,34	92,28 %
	Wykorzystanie	13,38	5,37	10,79	
PHARE 2002	Alokacja	9,76	6,77	2,13	98,67 %
	Wykorzystanie	9,63	7,63	2,06	
PHARE 2003	Alokacja	10,49	4,97	2,42	94,85 %
	Wykorzystanie	9,95	4,9	2,06	
Ogółem	Alokacja	55,55	33,51	30,4	94,96 %
	Wykorzystanie	52,75	34,42	27,49	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Kształtowanie się wysokości środków Phare przyznanych i wykorzystanych w ramach poszczególnych programów Phare w województwie przedstawia Wykres nr 1.

Wykres nr 1
Środki Phare (mln EUR) przyznane oraz wykorzystane na realizację projektów z poszczególnych programów Phare

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

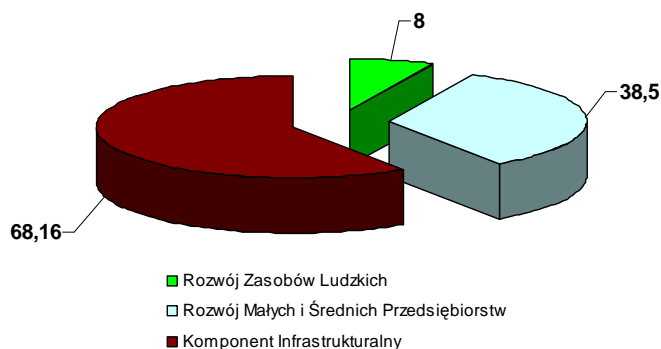
W ramach Programu Phare SSG realizowane były trzy typy projektów:

- projekty rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
- projekty rozwoju zasobów ludzkich,
- projekty rozbudowy i modernizacji infrastruktury.

Wykres nr 2 przedstawia całość środków wydatkowanych we wszystkich programach Phare w województwie w podziale na realizowane komponenty.

Wykres nr 2

Całkowity koszt realizacji projektów Phare SSG w podziale na komponenty (w mln EUR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Komponent: Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw

Komponent Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw Phare SSG obejmował następujące projekty realizowane przez Warmińsko-Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie:

Tabela nr 2

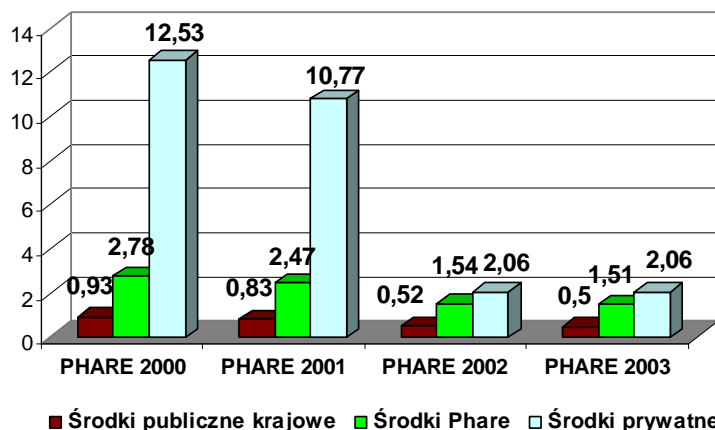
Zestawienie projektów komponentu MSP (w mln EUR)

Numer i tytuł projektu	Przyznana alokacja w ramach projektu (całkowity koszt realizacji projektu)			Procentowe wykorzystanie środków PHARE
	Phare	Kraj	Łącznie	
PHARE 2000				
PL 0008.01.02 „Wsparcie Małych i Średnich Przedsiębiorstw ”	3,39 (2,78)	14,58 (13,46)	17,97 (16,24)	82 %
PHARE 2001				
PL.0106.09.02 „Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw”	3,18 (2,47)	13,4 (11,6)	16,58 (14,07)	77,67 %
PHARE 2002				
PL2002/000–580.06.05 „Przedsiębiorczość w Polsce: Regionalny Program Wsparcia MŚP ”	1,6 (1,54)	2,67 (2,58)	4,27 (4,12)	96,25 %
PHARE 2003				
PL 2003/004-379.05.04 „Regionalny Program wsparcia MŚP ”	1,82 (1,51)	3,02 (2,56)	4,84 (4,07)	82,97 %
Ogółem	9,99 (8,3)	33,67 (30,2)	43,66 (38,5)	83,08 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Kwota wydatkowania dla województwa warmińsko-mazurskiego w komponentcie MSP we wszystkich edycjach Phare SSG przekroczyła wartość 38,5 mln EUR. Źródła finansowania w poszczególnych programach przedstawiają się następująco:

Wykres nr 3
Rozkład środków wydatkowanych w ramach komponentu Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw (w mln EUR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Komponent Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw składał się z następujących podprogramów:

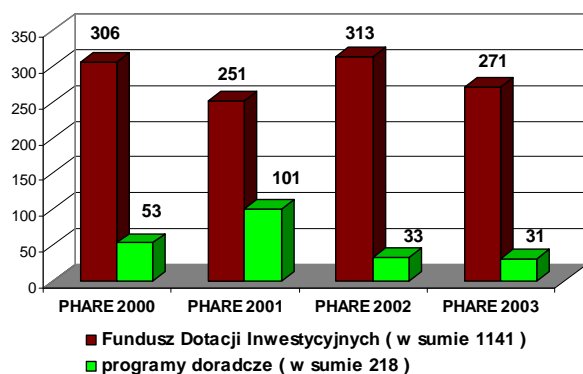
- Fundusz Dotacji Inwestycyjnych - w którym przyznane zostały dotacje na inwestycje w środki trwałe,
- podprogramy doradcze – w których przyznawano dotacje na m.in. usługi doradcze z zakresu planowania rozwoju firmy, wdrażanie technologii informatycznych, udział w targach zagranicznych i misjach gospodarczych.

We wszystkich edycjach Phare SSG w ramach komponentu Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw:

- złożono 1359 wniosków o dofinansowanie,
- podpisano 765 umów z beneficjentami,
- rozwiązanych zostało 111 umów, czyli 654 przedsiębiorców skorzystało z dotacji na łączną kwotę około 8 mln Euro.

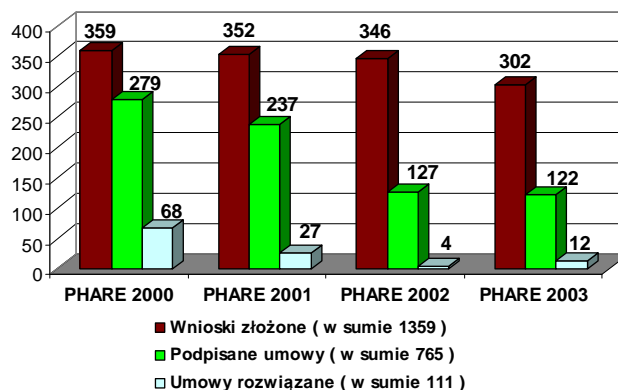
Wykres nr 4 przedstawia zainteresowanie przedsiębiorców poszczególnymi podprogramami, natomiast na rycinie nr 5 przedstawiona jest ilość podpisanych i rozwiązanych umów w stosunku do wniosków złożonych w poszczególnych programach Phare.

Wykres nr 4
Ilość złożonych wniosków w ramach komponentu Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Warmińsko - Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Olsztynie

Wykres nr 5
Ilość złożonych wniosków, umów podpisanych i rozwiązanych w ramach komponentu Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Warmińsko - Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Olsztynie

Komponent: Rozwój Zasobów Ludzkich

Komponent *Rozwój Zasobów Ludzkich* był realizowany tylko w trzech edycjach Phare: 2000, 2001 oraz 2002. Obejmował on następujące projekty realizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie:

Tabela nr 3

Zestawienie projektów komponentu RZL (w mln EUR)

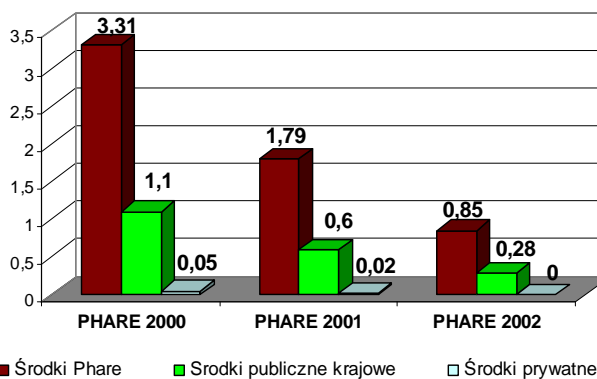
Numer i tytuł projektu	Przyznana alokacja w ramach projektu (całkowity koszt realizacji projektu)			Procentowe wykorzystanie środków PHARE
	Phare	Kraj	Łącznie	
PHARE 2000				
PL 0008.01.01 „Warmińsko-Mazurski Program Doskonalenia Kadr”	3,38 (3,31)	1,18 (1,15)	4,56 (4,46)	97,8 %
PHARE 2001				
PL 0106.09.01-02-14 „Promocja zatrudnienia i rozwój zasobów ludzkich”	2,18 (1,79)	0,73 (0,62)	2,91 (2,41)	82,11 %
PHARE 2002				
PL2002/000-580.06.04 „Rozwój zasobów ludzkich”	0,91 (0,85)	0,3 (0,28)	1,21 (1,13)	93,41 %
Ogółem	6,47 (5,95)	2,21 (2,05)	8,68 (8)	91,96 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Kwota wydatkowania dla województwa warmińsko-mazurskiego w komponencie RZL we wszystkich edycjach Phare SSG wyniosła 8 mln EUR. Źródła finansowania w poszczególnych programach przedstawiają się następująco:

Wykres nr 6

Rozkład środków wydatkowanych w ramach komponentu Rozwój Zasobów Ludzkich (w mln EUR)

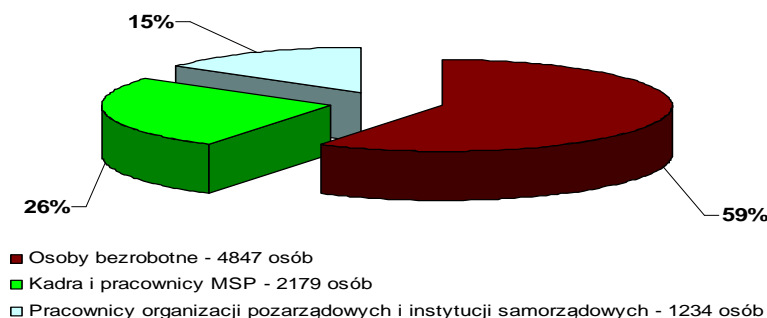
Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

W ramach tego komponentu można wyróżnić następujące typy realizowanych projektów:

- aktywizujące w dużej skali grupy osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, ukierunkowane na ich reorientację zawodową, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, wspierające osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą,
- ukierunkowane na zwiększenie zdolności adaptacyjnych firm sektora MSP i ich pracowników,
- promujące ideę partnerstwa lokalnego na rzecz zatrudnienia.

Grupy beneficjentów objętych programem przedstawione zostały na poniższej rycinie.

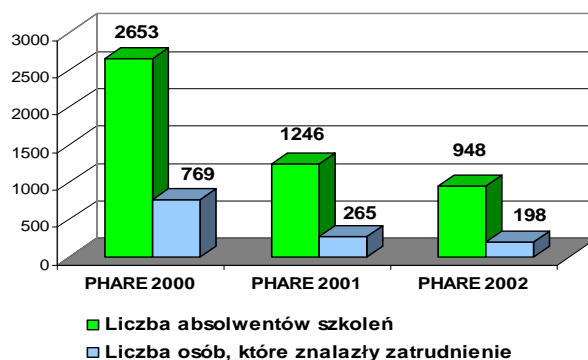
Wykres nr 7
Struktura beneficjentów w komponencie Rozwój Zasobów Ludzkich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

Na dzień zakończenia realizacji projektów zostały osiągnięte następujące efekty:

Wykres nr 8
Efektywność szkoleń przeznaczonych dla osób bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

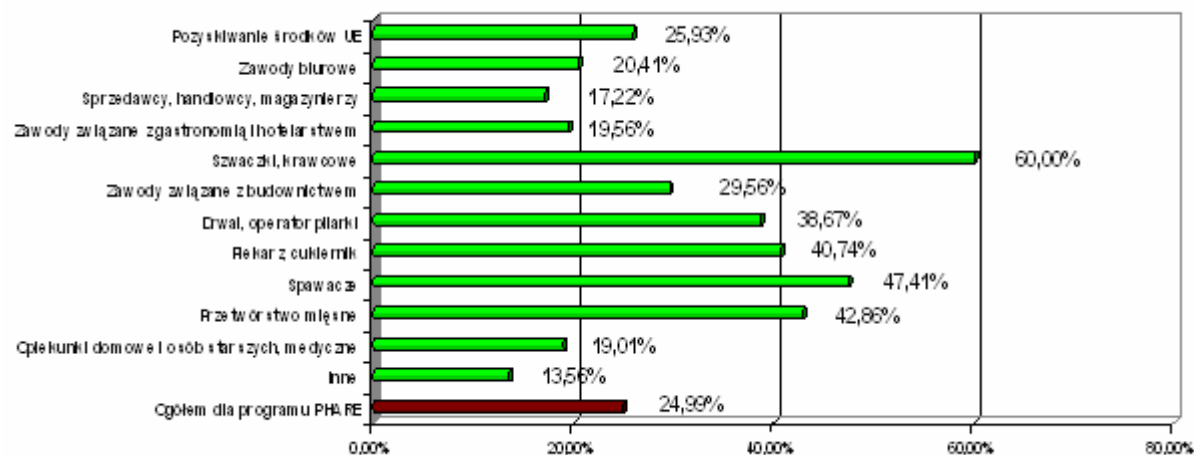
Osoby bezrobotne

W szkoleniach dla osób bezrobotnych wzięło udział 4847 beneficjentów, z czego 1232 absolwentów (25,4% osób którzy ukończyli szkolenia) znalazło zatrudnienie w wyniku:

- podjęcia zatrudnienia – 1200 osób
- założenia własnej firmy – 32 osoby.

Dodatkowo 132 osoby wyrejestrowało się z ewidencji osób bezrobotnych z powodu kontynuacji nauki.

Wykres nr 9
Efektywność zatrudnienia absolwentów szkoleń zawodowych wg określonych grup zawodowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

Kadra i pracownicy MSP

- Przeprowadzono 153 szkolenia z których skorzystało 2179 osób z sektora MSP, w tym:
- 885 menedżerów w zakresie organizacji i zarządzania przedsiębiorstwem,
  - 194 menedżerów w zakresie wdrażania systemów jakości,
  - 266 menedżerów w zakresie negocjacji biznesowych, sposobów pozyskiwania środków pomocowych, zarządzania zasobami ludzkimi
  - 313 audytorów wewnętrznych systemów jakości w zakresie wdrażania systemów zarządzania jakością,
  - 521 pracowników w zakresie m.in. psychologii obsługi klienta, nowoczesnej logistyki w firmie, zmian w ustawach podatkowych i rachunkowości.

Dodatkowo 193 MSP skorzystało ze wsparcia audytorów zewnętrznych w opracowaniu dokumentacji i procedur niezbędnych przy wdrażaniu systemów jakości.

Pracownicy organizacji pozarządowych oraz instytucji samorządowych

W obrębie tej grupy zawodowej przeprowadzono następujące działania:

- przeszkolono 1234 osoby (nauczycieli szkół zawodowych, partnerów lokalnych),
- podpisano 19 porozumień na rzecz zatrudnienia (we wszystkich powiatach województwa),
- przeprowadzono 2 konkursy na modernizację oferty edukacyjnej dla szkół zawodowych, w wyniku których 15 szkół zawodowych otrzymało sprzęt informatyczny.

Komponent: Infrastruktura

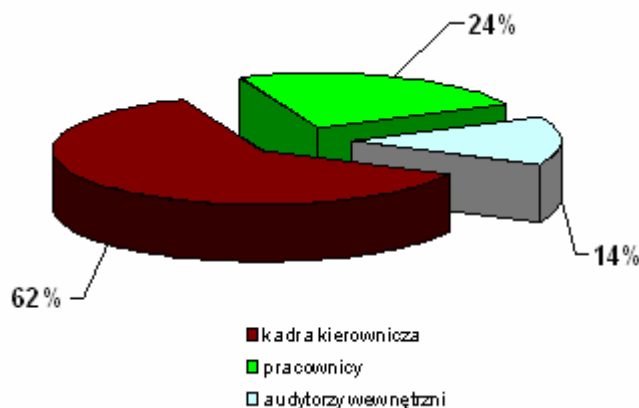
W ramach realizacji komponentu infrastrukturalnego Programów Phare SSG Zarząd Województwa dokonał wyboru następujących projektów, zaakceptowanych następnie do realizacji przez Komisję Europejską i Ministerstwo Gospodarki:

Tabela nr 4

Zestawienie projektów komponentu infrastrukturalnego (w mln EUR)

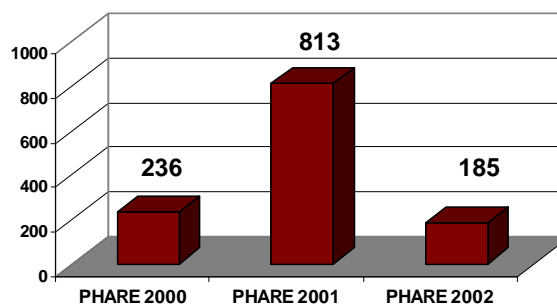
Numer i tytuł projektu	Przyznana alokacja w ramach projektu (całkowity koszt realizacji projektu)			Procentowe wykorzystanie środków PHARE
	Phare	Kraj	Łącznie	
PHARE 2000				
PL 0008.01.03 „Modernizacja drogi krajowej nr 16 wokół Olsztyna” Beneficjent : Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	6,01 (6,01)	7,36 (7,12)	13,37 (13,13)	100 %

Wykres nr 10
Struktura absolwentów szkoleń przeznaczonych dla MSP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

Wykres nr 11
Ilość absolwentów szkoleń przeznaczonych dla pracowników organizacji pozarządowych i instytucji samorządowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
Departament Polityki Regionalnej

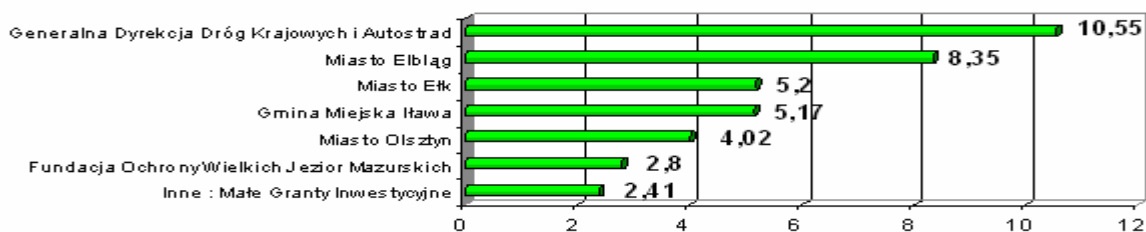
PL 0008.01.04 „Droga dojazdowa do mostu nad rzeką Elbląg” Beneficjent : Miasto Elbląg	2,48 (2,48)	3,03 (3,8)	5,51 (6,28)	100 %
PL 0008.01.05 „Ochrona środowiska naturalnego Wielkich Jezior Mazurskich” Beneficjent : Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich	2,84 (2,8)	2,49 (2,43)	5,33 (5,23)	98,59 %
PL 0008.01.06 „Fundusz Małych Inwestycji Infrastrukturalnych” – 10 małych projektów infrastrukturalnych Realizowane przez : Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego	2,7 (2,41)	0,9 (1,14)	3,6 (3,55)	89,26 %
Ogółem: Phare 2000	14,03 (13,7)	13,78 (14,49)	27,81 (28,19)	97,65 %
PHARE 2001				
PL 0106.08.03 „Droga nr 16 wokół Olsztyna” Beneficjent : Miasto Olsztyn	1,93 (1,92)	0,79 (0,78)	2,72 (2,7)	99,48 %
PL 0106.08.01 „Wschodnia Obwodnica Elbląga” Beneficjent : Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	4,55 (4,54)	2,05 (2,05)	6,6 (6,59)	99,78 %
PL 0106.08.02 „Budowa obwodnicy miejskiej w Elku I i II etap” Beneficjent : Miasto Elk	2,66 (2,66)	1,11 (1,11)	3,77 (3,77)	100 %
Ogółem Phare 2001	9,14 (9,12)	3,95 (3,94)	13,09 (13,06)	99,78 %
PHARE 2002				
PL2002/000-580.06.30 „Rozwój MŚP w Olsztynie” Beneficjent : Miasto Olsztyn	2,1 (2,1)	3,6 (4,49)	5,7 (6,59)	100 %
PL2002/000-580.06.31 „Poprawa dostępności terenów inwestycyjnych w Iławie” Beneficjent : Gmina Miejska Iława	1,9 (1,89)	0,73 (0,72)	2,63 (2,61)	99,47 %
PL 2002/000-580.06.32 „Rozwój Portu Morskiego w Elblągu” Beneficjent : Miasto Elbląg	3,25 (3,25)	1,6 (1,62)	4,85 (4,87)	100 %
Ogółem Phare 2002	7,25 (7,24)	5,93 (6,83)	13,18 (14,07)	99,86 %
PHARE 2003				
PL 2003/004-379.05.35 „Rozwój infrastruktury lokalnej w Elblągu ” Beneficjent : Miasto Elbląg	2,73 (2,62)	0,99 (1,08)	3,72 (3,7)	95,97 %
PL 2003/004-379.05.36 „Wsparcie MŚP w Elku poprzez modernizację dostępu do obwodnicy miasta ” Beneficjent : Miasto Elk	2,55 (2,54)	1,3 (1,3)	3,85 (3,84)	99,61 %
PL 2003/004-379.05.37 „Strefy inwestycyjne Iławy ” Beneficjent : Gmina Miejska Iława	3,39 (3,28)	2,08 (2,02)	5,47 (5,3)	96,75 %
Ogółem Phare 2003	8,67 (8,44)	4,37 (4,4)	13,04 (12,84)	97,35 %
Ogółem PHARE	39,09 (38,5)	28,03 (29,66)	67,12 (68,16)	98,49 %

Zródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

We wszystkich edycjach Programu Phare SSG zrealizowano 13 projektów infrastrukturalnych za łączną kwotę ponad 68 mln EUR, z czego 38,5 mln Euro stanowią środki Phare. Podział pozyskanych środków Phare na poszczególnych Beneficjentów zaprezentowany jest na rycinie nr 12.

Wykres nr 12

Łączna suma środków Phare w podziale na Beneficjentów (w mln EUR)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

W wyniku realizacji projektów infrastrukturalnych w woj. warmińsko-mazurskim osiągnięto następujące rezultaty:

- uporządkowano układ komunikacyjny w północno-zachodniej części miasta Elbląg poprzez budowę dróg dojazdowych do mostu nad rzeką Elbląg o łącznej długości ponad 4 km (w ramach projektu PL 0008.01.04);
- wybudowano węzeł drogowy „Elbląg-Wschód” (wschodnia obwodnica Elbląga) poprzez budowę niezbędnych odcinków dróg krajowych nr 7 i 22 i łącznic (o łącznej długości 3,8 km) oraz czterech wiaduktów (w ramach projektu PL 0106.08.01);
- wybudowano w Elblągu uniwersalny terminal portowy oraz zmodernizowano infrastrukturę basenu jachtowego (w ramach projektu PL 2002/000-580.06.32);
- w Elblągu wybudowano wielofunkcyjny obiekt sportowo-widowiskowy z Elbląskim Inkubatorem Nowoczesnych Technologii Informatycznych (w ramach projektu PL 2003/004-379.05.35);
- przebudowano drogę nr 16 wokół Olsztyna na odcinkach: Nagłady - Olsztyn (ponad 8 km), ul. Sielska – ul. Kłosa w Olsztynie (około 1,6 km), Olsztyn - Wójtowo (ponad 3,5 km), wraz z dwoma przejściami podziemnymi dla pieszych (w ramach projektu PL 0008.01.03) oraz odcinek ul. Sielska – ul. Bałtycka (ponad 2 km) wraz z tunelem dla pieszych i wiaduktem kolejowym (w ramach projektu PL 0106.08.03);
- przeprowadzono inwestycje poprawiające dostęp do strefy gospodarczej Olsztyna oraz jeziora Ukiel poprzez wybudowanie 1,5 km drogi (ul. Sielska) wraz z rondem i wiaduktem, budowę sieci gazowej i telekomunikacyjnej oraz poprawę sieci kolejowej (w ramach projektu PL 2002/000-580.06.30);
- wybudowano obwodnicę miasta Ełk poprzez zmodernizowanie 6,9 km drogi oraz wybudowanie 4,1 km nowej drogi wraz z budową mostu, ronda i modernizacją wiaduktu i mostu (w ramach projektu PL 0106.08.02);
- zmodernizowano dostęp do obwodnicy miasta Ełk poprzez budowę 1,2 km drogi oraz jednego węzła komunikacyjnego (w ramach projektu PL 2003/004-379.05.36);
- przeprowadzono modernizację dróg w Iławie (o łącznej długości około 1 km) wraz z budową ronda, modernizacją wiaduktu, ułożeniem ponad 6 tys. m² chodników oraz ponad 2,5 tys. m² ścieżek rowerowych, przebudową sieci elektroenergetycznej, wodociągowej, sanitarnej, gazowej oraz telekomunikacyjnej (w ramach projektu PL 2002/000-580.06.31);
- przeprowadzono II etap budowy obwodnicy wewnętrznej w Iławie, w wyniku czego położono 25,7 tys. m² nawierzchni ścieralnej jezdnej, wybudowano dwa ronda, ułożono ponad 12,3 tys m² chodników oraz ponad 5,8 tys.m² ścieżek rowerowych (w ramach projektu PL 2003/004-379.05.37);
- przeprowadzono budowę kanalizacji oraz modernizację oczyszczalni ścieków na obszarze zlewni Wielkich Jezior Mazurskich w wyniku czego rozbudowano sieć kanalizacji o ponad 130 km i 101 pompowni ścieków, podłączono do systemu kanalizacji 20 tys. mieszkańców, wybudowano dwie nowe oczyszczalnie ścieków (w ramach projektu PL 0008.01.05);
- przeprowadzono 10 małych inwestycji infrastrukturalnych dla następujących Beneficjentów: Gmina Gietrzwałd, Miasto Lidzbark Warmiński, Miasto Olecko, Gmina Nidzica, Miasto Iława,

Gmina Elbląg, Miasto Elbląg, Miasto Mrągowo, Gmina Lubomino, Miasto Lubawa (w ramach projektu PL 0008.01.06);

Ocena po zakończeniu realizacji programu Phare 2000, 2001, 2002, 2003 – Spójność Społeczna i Gospodarcza

Komponent: Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw¹

Celem strategicznym komponentu Rozwój MŚP było zmniejszenie poziomu bezrobocia w regionach i stworzenie warunków dla osiągnięcia wyższego poziomu spójności społecznej i gospodarczej dzięki rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw.

Generalnie program w zadowalającym stopniu osiągnął zakładane cele i wskaźniki ilościowe. Stworzony został szereg instrumentów wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, dzięki którym duża część przedsiębiorstw zwiększyła nakłady inwestycyjne oraz podniosła swoją konkurencyjność na rynku. W okresie 12 miesięcy od zakończenia programu, w MŚP objętych wsparciem ilość powstałych nowych miejsc pracy znacznie przekroczyła zakładane rezultaty programu. Należy dodać, iż program wpłynął na aktywność przedsiębiorców, którzy złożyli wnioski, a nie otrzymali dofinansowania. Świadczy o tym fakt, iż większość nieskutecznych wnioskodawców (ok. 60%) zrealizowała inwestycję, którą zamierzała sfinansować ze środków Phare.

Opinie beneficjentów dotyczące sposobu obsługi oraz wpływu rezultatów programu na poszczególne aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw, pozwalają stwierdzić, że beneficjenci oceniają udział w programie jednoznacznie pozytywnie. Ogólne zadowolenie z udziału w programie wyraziło ok. 83% badanych beneficjentów. Udział w programie był szczególnie satysfakcjonujący dla firm z województwa warmińsko-mazurskiego. Potwierdzeniem tej opinii jest fakt, iż zdecydowana większość beneficjentów zadeklarowała chęć ponownego wzięcia udziału w programie (ponad 90% badanych beneficjentów) oraz stwierdziła, że efekty programu warte były poniesionych nakładów (ok. 95% badanych beneficjentów).

Pozycja rynkowa większości beneficjentów (ok. 84% badanych firm) uległa poprawie. Wśród tych przedsiębiorstw ponad połowa określiła poprawę jako znaczną. Większość przedsiębiorstw uczestniczących w programie zwiększyła sprzedaż, obroty i zatrudnienie, co wskazuje na ich lepszą niż przed udziałem w programie kondycję ekonomiczną i przypuszczalnie również większą niż dotychczas konkurencyjność.

Na podstawie przeprowadzonych badań można wyraźnie zaobserwować trwałość efektów programu przejawiającą się w skłonności przedsiębiorstw do dalszego inwestowania. Na podstawie zebranych danych ustalono, że większość firm uczestniczących w badaniu przeznaczala środki na różnego rodzaju inwestycje po wykorzystaniu dotacji i nadal zamierza przeznaczać środki na ten cel.

Jednak końcowa ocena programu wykazała również wiele niedociągnięć w trakcie jego realizacji. Niedociągnięcia te miały głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Niewystarczająca dostępność informacji o programie jest wspólną cechą wszystkich realizowanych w ramach Phare podprogramów. Przedsiębiorcy w sondażu wskazywali przede wszystkim na brak wiedzy na temat programów, rozumianej zarówno jako niedostępność informacji o programach wsparcia MŚP, jak i brak odpowiednich umiejętności w przygotowaniu dokumentacji aplikacyjnych. Najlepiej oceniono dostępność informacji m.in. w województwie warmińsko-mazurskim, co wynika z tego, iż województwo warmińsko-mazurskie posiadało już doświadczenia z realizacji programu Phare 2000. Najlepsza pod tym względem była edycja Phare 2003, gdyż wiele problemów i barier, występujących w poprzednich edycjach, zostało rozwiązanych.

Ocena programu pokazała również, że wystąpili przedsiębiorcy dla których udział w programie nie przyniósł żadnych korzyści (ok. 10% badanych beneficjentów) oraz przedsiębiorcy dla których program przyczynił się jedynie do bieżącej redukcji kosztów (ok. 30-40% badanych beneficjentów), co nie było bezpośrednim celem programu. Wykazana została również obniżona użyteczność wynikająca z niedopasowania części instrumentów wsparcia do potrzeb firm oraz niska skuteczność programów doradczych wynikająca z korzystania przez beneficjentów jedynie z pomocy doradczej nie prowadzącej do wdrożenia zaleceń, strategii czy inwestycji zaplanowanej i rekomendowanej do realizacji w ramach programu.

Podsumowując, wyniki ewaluacji komponentu wykazały, że program pozytywnie odpowiedział na potrzeby gospodarki oraz małych i średnich firm. Program pokazał, że możliwe jest wsparcie

---

¹ Opracowano na podstawie następujących raportów z badań ewaluacyjnych: „Ewaluacja końcowa Funduszu Dotacji Inwestycyjnych (FDI) w Phare 2000 Spójność Społeczno Gospodarcza (SSG) – komponent Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP)”, „Ewaluacja ex-post Programu PL01.06.09.02 Promocja Rozwoju MSP (Phare 2001 SSG komponent MSP)”, „Ewaluacja ex-post regionalnego komponentu MSP Phare 2003 SSG (2003/004-379-05.04 Regionalny program wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw)” wykonanych na zlecenie PARP.

przedsiębiorstw w realizacji ich długookresowej strategii, zwiększaniu nakładów inwestycyjnych, zatrudnienia i zysków przedsiębiorstwa. Jednak z uwagi na niskie nakłady finansowe przeznaczone na realizację komponentu, efekty jego realizacji wystąpiły w stosunkowo małej skali. Program przyniósł jeszcze dodatkową korzyść, a mianowicie przyczynił się do wzmocnienia regionalnych instytucji wspierających MŚP oraz rozwoju instrumentów wsparcia MŚP pod kątem przyszłego finansowania z funduszy strukturalnych UE.

Komponent: Rozwój Zasobów Ludzkich²

Cel strategiczny komponentu Rozwój Zasobów Ludzkich zakładał przede wszystkim wzmocnienie potencjału ludzkiego w postaci wsparcia dla wzrostu zatrudnienia, rozwoju przedsiębiorczości, poprawy zdolności adaptacyjnych firm i ich pracowników oraz wyrównywania szans na rynku pracy.

Wyniki ewaluacji programu Phare wskazują, że zaplanowane cele tylko w pewnym stopniu zostały osiągnięte na drodze implementacji projektów wchodzących w skład Programu. Biorąc pod uwagę skuteczność projektów w zakresie osiągania planowanych celów na poziomie rezultatów i produktów, właściwie wszystkie projekty spełniły swoje założenia, gdyż zasadniczo została zrealizowana zakładana liczba szkoleń i objęto usługami zakładaną liczbę beneficjentów. Natomiast rozpatrując efekty szkoleń w kategoriach oddziaływania po zakończeniu realizacji programu, wówczas szkoleniom tym nie można wystawić tak jednoznacznie pozytywnej oceny.

Odsetek zatrudnionych beneficjentów szkoleń dla bezrobotnych w poszczególnych edycjach komponentu systematycznie wzrastał i wynosi odpowiednio ok. 31%, 47% i 54% wszystkich beneficjentów. Znacznie przekroczone zostały zakładane wartości, ale zaznaczyć trzeba, że w tych wyliczeniach uwzględniono beneficjentów, którzy przed rozpoczęciem szkolenia byli zarówno bezrobotni jak i zagrożeni bezrobociem. Jednakże w trakcie oceny programu ustalono, że część badanych pracujących przed szkoleniem nie była zagrożona bezrobociem, tzn. nie były to osoby, które otrzymały od swego pracodawcy wypowiedzenie, lecz osoby wysłane przez pracodawcę na szkolenie.

Zauważyć należy, że beneficjentom, którzy nie znaleźli pracy, szkolenia mimo to przyniosły korzyści w postaci zmniejszenia wykluczenia społecznego przejawiającego się zmianą podejścia do życia oraz pozbyciem się depresji. Ponadto bezrobotni dzięki poznanym na szkoleniach sposobom starania się o pracę zaczęli jej szukać w inny sposób niż przed szkoleniem oraz w okresie tuż po szkoleniu zintensyfikowali poszukiwania pracy.

Wśród beneficjentów, którzy po szkoleniu znaleźli pracę, 80% przyznało, że duży lub bardzo duży wpływ na jej znalezienie miały poznane podczas szkolenia sposoby ubiegania się o pracę, ponad 60% przypisała taki wpływ nabytym podczas szkolenia umiejętnościom zawodowym, natomiast ponad 50% certyfikatowi uzyskanemu po szkoleniu. Ponadto beneficjenci, którzy po szkoleniu podjęli pracę w większości (ok. 60% badanych beneficjentów) deklarowali, że podczas jej wykonywania wykorzystują wiedzę i umiejętności nabyte podczas szkolenia.

Dopasowanie szkoleń do potrzeb uczestników w czasie gdy ci przystępowali do podprojektu zostało zaobserwowane jedynie w przypadku ok. 80% osób. Występowali beneficjenci, którzy uczestniczyli w nie tych szkoleniach na które starali się dostać, a zostali na nie skierowani nie mając wcześniej zamiaru korzystać z tego typu usługi, co znacznie obniża skuteczność szkoleń. Należy jednak zauważyć, że występowały projekty skierowane do dokładnie określonej grupy beneficjentów i mające zaspokoić precyzyjnie zdefiniowane potrzeby konkretnych regionów. Przykładem takiego projektu są szkolenia dla pracowników nowoutworzonych regionalnych Ośrodków Informacji Turystycznej w województwie warmińsko – mazurskim. Ich skuteczność była stosunkowo wysoka, ponieważ zatrudnionych zostało ok. 66% bezrobotnych uczestniczących w szkoleniach. Jest to najwyższy wskaźnik zatrudnienia w przypadku szkoleń odnotowany w ewaluacji szkoleń dla bezrobotnych prowadzonych w ramach całego programu Phare.

Wśród beneficjentów szkoleń dla MŚP przedstawiciele 45% firm uczestniczących w szkoleniach stwierdzili, że po odbyciu szkoleń poprawiła się konkurencyjność ich firm. Badania wykazały również, że pracownicy MŚP przed szkoleniem w ramach programu Phare nie często byli wysyłani przez swoich pracodawców na szkolenia, natomiast po tymże szkoleniu w 20% firm zwiększyła się częstotliwość wysyłania pracowników na szkolenia. Wpływ szkoleń dla menedżerów na organizację pracy był znaczny, w 60% przypadków organizacja pracy w firmie wskutek udziału w szkoleniu poprawiła się, za to oddziaływanie programu na inne aspekty działania przedsiębiorstw: wielkość

---

² Opracowano na podstawie następujących raportów z badań ewaluacyjnych: „Ewaluacja ex-post programu PHARE 2000 SSG komponent RZL”, „Wstęp do ewaluacji ex-post Programu PL01.06.09.01-02 Promocja Zatrudnienia i Rozwój Zasobów Ludzkich (Phare 2001 SSG komponent RZL)”, „Raport z monitoringu beneficjentów ostatecznych komponentu regionalnego programu Phare 2002 Spójność Społeczna i Gospodarcza – komponent Rozwój Zasobów Ludzkich” wykonanych na zlecenie PARP.

obrotów (wzrosła w 28% firm) i zasięg działalności firmy (zwiększył się w 22% przedsiębiorstwach), można uznać za nikłe. Wyżej przedstawione wnioski pozwalają na sformułowanie konkluzji o stosunkowo wysokiej skuteczności i efektywności projektów skierowanych do sektora MŚP oraz zasadności realizacji tego typu projektów.

Wśród beneficjentów szkoleń wpierających podpisanie paktów na rzecz zatrudnienia, 62% stanowiły osoby, których instytucje lub firmy podpisały pakt. Z wypowiedzi beneficjentów wynika, że gdyby nie realizacja szkolenia w ich powiecie nie doszłoby do podpisania tego typu dokumentu. Szkolenia te najlepsze efekty przyniosły w województwie warmińsko-mazurskim, gdzie przedstawiciele trzech stron (samorządu, biznesu i organizacji pozarządowych) po zakończeniu szkoleń najczęściej podejmowali wspólne działania (55% badanych wobec średniej krajowej 43%), najczęściej wskazywano korzyści związane z nawiązaniem kontaktów z innymi partnerami (90% wobec średniej krajowej 82%) oraz korzyści związane z nabyciem wiedzy lub umiejętności ubiegania się o fundusze (90% wobec średniej krajowej 78%).

Niestety w części przypadków (16% beneficjentów) podpisanie paktów nie wiązało się z podejmowaniem przez ich sygnatariuszy konkretnych działań na rzecz lokalnej społeczności. Mimo to ważnym efektem szkoleń wspierających podpisanie paktów na rzecz zatrudnienia było uświadomienie uczestnikom szkoleń należącym do różnych stron lokalnych elit, że ich wzajemna współpraca korzystna jest dla nich oraz dla społeczności, w której funkcjonują. Podobnie ważnym aspektem szkoleń było zdobycie przez beneficjentów wiedzy oraz praktycznych umiejętności związanych ze współpracą lokalnych liderów oraz ubieganiem się o dofinansowanie projektów, w tym ubieganiem się o fundusze unijne. Rezultat ten należy uznać za szczególnie istotny w sytuacji, gdy pojawiły się realne szanse pozyskania znaczących funduszy na implementację wypracowanych pomysłów np. w postaci uczestnictwa w Sektorowych Programach Operacyjnych.

Podsumowując zastosowany w województwie warmińsko-mazurskim zestaw projektów odpowiadał problemom zidentyfikowanym w województwie, poza tym uwzględniał turystyczny charakter regionu, co wskazuje na to, iż był dobrany właściwie. Niemniej realizacja projektów nie zawsze przynosiła zamierzone efekty, co z kolei oznacza, że pewne elementy programu należało przeprowadzić inaczej. Dokonując ogólnej oceny programu można wskazać, że realizacja projektów szkoleniowych dla osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem nie stanowi znaczącego wkładu w walkę z bezrobociem. Natomiast pozytywne ocenić można wsparcie w zakresie zdolności adaptacyjnych firm i ich pracowników. Można również przypuszczać, że w dłuższej perspektywie czasowej również pakt na rzecz zatrudnienia przyniosą pozytywne efekty w rozwoju lokalnych działań na rynku pracy.

Program Phare był pierwszym tej skali programem UE w Polsce realizowanym w obszarze rynku pracy w okresie poważnego kryzysu na rynku pracy i nie ulega wątpliwości, iż doświadczenia zdobyte w toku jego realizacji mogą znaleźć zastosowanie w innych przedsięwzięciach na regionalnym rynku pracy, wymagających zaangażowania wielu kategorii podmiotów (administracja lokalna i centralna, środowiska akademickie, przedsiębiorcy).

Komponent: Infrastruktura³

Do głównych celów komponentu infrastrukturalnego należały rozwój i modernizacja infrastruktury przyczyniającej się do wzmocnienia konkurencyjności regionów, rozwój infrastruktury podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną regionów oraz rozwój lokalnych firm sektora MŚP.

W województwie warmińsko-mazurskim realizowano kilka typów projektów. Były to projekty komunikacyjne (drogowe, portowe), dotyczące infrastruktury stref przemysłowych oraz sieci wodno – kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami. Wszystkie typy inwestycji były zorientowane na rozwój przedsiębiorczości regionu i poprawę jego atrakcyjności inwestycyjnej. Na podstawie wstępnych ocen komponentu wynika, iż projekty infrastrukturalne zrealizowane w ramach Phare SSG stanowiły odpowiednią, spójną i dobrze ustrukturyzowaną odpowiedź na potrzeby województwa warmińsko-mazurskiego. W szczególności projekty odpowiadały na regionalne potrzeby związane z niewystarczająco rozwiniętą siecią drogową oraz infrastrukturą ochrony środowiska. Były to niewątpliwie jedno z najpilniejszych problemów dotyczących spójności gospodarczej i społecznej dla regionu.

Niewątpliwą korzyścią komponentu infrastrukturalnego Phare SSG dla województwa warmińsko-mazurskiego była możliwość realizacji złożonych inwestycji poprzez wdrażanie projektów, które stanowiły logiczne etapy wykonania całości działań inwestycyjnych. Takimi przekrojowymi projektami

---

³ Opracowano na podstawie opracowania MRR „Phare Spójność Społeczno-Gospodarcza. Podsumowanie Programu” oraz raportów „Pomoc techniczna dla projektu Program Współpracy Przygranicznej Phare dla Polski (audyt, ewaluacja)”, „Ewaluacja końcowa funduszu małych projektów infrastrukturalnych – narodowy program dla Polski Phare 2002 i 2003” z badań ewaluacyjnych zleconych przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie.

były modernizacje drogi krajowej nr 16 (na odcinkach Nagłady – Olsztyn - ponad 8 km, ul. Sielska – ul. Kłosowa w Olsztynie - około 1,6 km, Olsztyn - Wójtowo - ponad 3,5 km oraz odcinek ul. Sielska – ul. Bałtycka w Olsztynie - ponad 2 km) oraz inwestycje w Ełku (wybudowanie obwodnicy miasta Ełk poprzez zmodernizowanie 6,9 km drogi i wybudowanie 4,1 km nowej drogi oraz modernizacja dostępu do obwodnicy miasta Ełk poprzez budowę 1,2 km drogi), i Iławie (budowa obwodnicy wewnętrznej w Iławie oraz modernizacja dróg o łącznej długości około 1 km wraz z ułożeniem chodników, ścieżek rowerowych i przebudową sieci elektroenergetycznej, wodociągowej, sanitarnej, gazowej oraz telekomunikacyjnej). Szczególnym przykładem inwestycji, która była realizowana w poszczególnych edycjach Phare SSG były komplementarne działania podejmowane przez miasto Elbląg. Postawiło ono na tworzenie bardzo nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej. W ramach podjętych działań zbudowano drogę dojazdową do mostu na rzece Elbląg, zmodernizowano odcinek obwodnicy miasta. Inwestycją bezpośrednio związaną z projektami drogowymi była rozbudowa i modernizacja publicznej infrastruktury portu morskiego wraz z usprawnieniem jego łączności komunikacyjnej.

Program Phare zainicjował pewne działania, które będą kontynuowane w ramach programów posiadających znacznie większe budżety. Przykładem tego był projekt Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich pn. „Ochrona środowiska naturalnego Wielkich Jezior Mazurskich”. Realizacja projektu na obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich była pierwszą, prowadzoną na tak szeroka skalę inwestycją wodno-kanalizacyjną, na terenie kilku gmin województwa warmińsko-mazurskiego. Mimo swojego zasięgu, projekt nie wyczerpał potrzeb inwestycyjnych w tym obszarze, w związku z tym zostały przygotowane dwa projekty środowiskowe o wartości kilkudziesięciu milionów euro (projekt „Regulacja gospodarki wodno-ściekowej w gminach Regionu Wielkich Jezior Mazurskich” – przedsięwzięcie zgłoszone do uwzględnienia w Indykatoryjnym Wykazie Projektów Kluczowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz projekt „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich” do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2013).

Podsumowując można stwierdzić, że w wyniku przyznanej małej alokacji na realizację komponentu, zrealizowane zostały małe projekty o stosunkowo wąskim budżecie, które pozwoliły w ograniczonym stopniu poprawić spójność społeczno-gospodarczą regionu. Dzięki ich realizacji udało się interweniować jedynie punktowo, nie udało się natomiast rozwiązać strategicznych problemów regionu.

Należy jednak dodać, że program Phare SSG był pierwszym przedakcesyjnym regionalnym programem Unii Europejskiej ukierunkowanym bezpośrednio na przygotowanie do wdrażania wielokrotnie większych programów współfinansowanych w ramach funduszy strukturalnych. Ze względu na przygotowanie do absorpcji funduszy strukturalnych, niezwykle istotna była identyfikacja i ocena najsłabszych elementów systemu odpowiedzialnego za pełne i prawidłowe wykorzystanie środków UE.

W przygotowaniu, ocenie i monitorowaniu projektów infrastrukturalnych brały udział władze regionalne – Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki. Te same instytucje odpowiedzialne są za podobne działania realizowane w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006. W tym kontekście doświadczenia zdobyte przy wdrażaniu programu Phare SSG stanowią istotny element przygotowania administracji regionalnej do korzystania z funduszy strukturalnych.

Ponadto doświadczenie zdobyte przez beneficjentów w kwestii sporządzania dokumentacji aplikacyjnej, procesu przygotowywania i przeprowadzania postępowań przetargowych, a także procedur wydatkowania środków stanowiły znakomite przygotowanie do absorpcji funduszy strukturalnych. Beneficjenci ci znacznie częściej ubiegali się o dofinansowanie w ramach funduszy strukturalnych, a realizacja poszczególnych ich projektów sprawiała mniej trudności i problemów.

Program Phare SSG można zatem traktować jako „laboratorium testowe” dostarczające przesłanek dla właściwego skonstruowania programów finansowanych z funduszy strukturalnych. Natomiast racjonalność wydatkowania środków w ramach programu oraz ich korzystny społeczny wizerunek pozwalają na stwierdzenie, że te znaczące już fundusze napływające do Polski zostaną w regionie wykorzystane z pożytkiem, co zbliży województwo warmińsko-mazurskie do poziomu wyższej rozwiniętych regionów Europy Zachodniej.

ISPA Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej)

Podstawowym celem funduszu ISPA było wsparcie krajów kandydujących do członkostwa w UE w zakresie społecznej i gospodarczej spójności poprzez współfinansowanie dużych projektów inwestycyjnych w sektorze środowiska i transportu. Składane projekty musiały być na tyle duże, aby ich realizacja wywarła znaczący wpływ na rozwój gospodarczy. Dlatego przyjęto, że koszt jednego przedsięwzięcia nie może być niższy niż 5 mln euro. Dofinansowanie z funduszu ISPA mogło wynosić maksymalnie 75% wydatków publicznych. Instytucje zaangażowane we wdrażanie funduszu ISPA to, oprócz Komisji Europejskiej, Ministerstwo Gospodarki i Pracy oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Propozycje finansowania przedsięwzięć w ramach programu ISPA mogły być składane do dnia 31 marca 2003r. na projekty:

- w sektorze drogowym — Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- w sektorze kolejowym — PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
- w dziedzinie ochrony środowiska projekty przedstawiają samorządy lub związki samorządowe

W województwie zrealizowane zostały dwa projekty z zakresu ochrony środowiska na ogólną wartość dofinansowania z funduszu ISPA w kwocie 31,09 mln EUR (Tabela nr 5).

Tabela nr 5

Projekty realizowane w ramach ISPA w woj. warmińsko – mazurskim (w mln EUR)

Lokalizacja	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Koszt całkowity	Wkład ISPA
Olsztyn	Gospodarka wodno – ściekowa w Olsztynie	Urząd Miasta Olsztyn	38,14	21,74
Elbląg	Zaopatrzenie w wodę pitną w Elblągu	Urząd Miasta Elbląg	15,58	9,35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.mos.gov.pl/>

Pierwszy projekt pt. „Gospodarka wodno – ściekowa w Olsztynie” składa się z dwóch faz. Pierwsza z nich została zakończona, dotyczyła modernizacji olsztyńskiej oczyszczalni (obecnie ścieki odprowadzane do rzeki Łyny spełniają wymogi norm Unii Europejskiej). Druga faza obejmuje dużo poważniejsze prace, które zapewnić mają Olsztynowi lepszy system oczyszczania wody pitnej, modernizację systemu zarządzania wodą poprzez dalsze modernizacje oczyszczalni – ta faza jest jeszcze w trakcie realizacji.

Natomiast drugi projekt pt. „Zaopatrzenie w wodę pitną w Elblągu” dotyczy sieci wodociągowej miasta Elbląg, do której podłączonych jest 99% mieszkańców. Woda wydobywana jest z ośmiu ujęć gruntowych i uzdatniana w 6 zakładach uzdatniania, z których trzy obsługują 97% użytkowników. Projekt przewiduje modernizację trzech większych zakładów oraz zamknięcie jednego z mniejszych. Pozostałe dwa nie są uwzględnione w projekcie z powodu swojej zgodności z normami europejskimi. Dodatkowo główny wodociąg Elbląg – Szopy zostanie zabezpieczony antykorozyjnie, a prawie 10 km zużytych rur wodociągowych zostanie wymienionych na nowe. Planowany termin zakończenia inwestycji to 31.12.2009 r.

Poniższa mapa prezentuje rozlokowanie inwestycji finansowanych z instrumentu ISPA w sektorze ochrony środowiska w woj. warmińsko – mazurskim i w Polsce (Rycina nr 1).

Rycina nr 1
Lokalizacja inwestycji realizowanych i zakończonych w ramach instrumentu ISPA w sektorze ochrony środowiska

Legenda

- miejsca realizacji inwestycji w ramach ISPA w sektorze ochrony środowiska

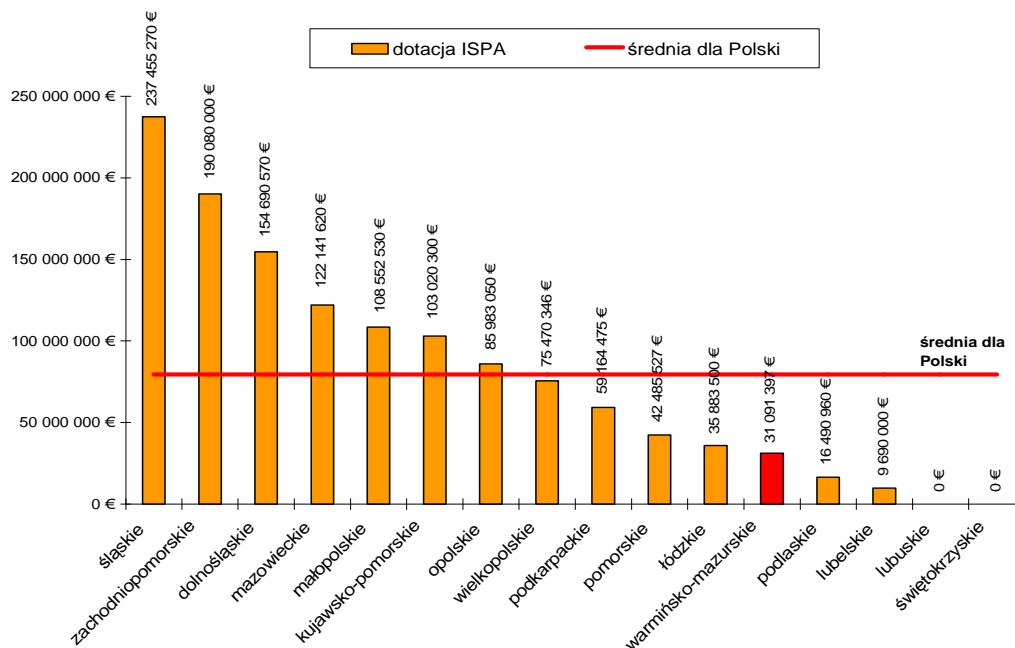
L.p.	województwo	liczba projektów realizowanych i zrealizowanych
1	śląskie	8
2	dolnośląskie	5
3	kujawsko-pomorskie	4
4	małopolskie	4
5	podkarpackie	4
6	opolskie	3
7	wielkopolskie	3
8	łódzkie	2
9	mazowieckie	2
10	podlaskie	2
11	pomorskie	2
12	warmińsko-mazurskie	2
13	lubelskie	1
14	zachodniopomorskie	1
15	lubuskie	0
16	świętokrzyskie	0
RAZEM		43

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://ww.mos.gov.pl/>

W województwie warmińsko-mazurskim zaledwie 2 projekty są realizowane w ramach instrumentu ISPA, co pod względem liczby projektów jest średnim wynikiem (średnia dla Polski to 2,69 projektu).

Na poniższym wykresie zaprezentowano łączne kwoty pozyskanego dofinansowania w ramach instrumentu ISPA w podziale na województwa (Wykres nr 14).

Wykres nr 13
Wielkość dotacji w ramach ISPA w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.nfosigw.gov.pl/>

Średnia (dla Polski) kwota dofinansowania w ramach instrumentu ISPA to 79 512 472 euro. Wartość dofinansowania wg podpisanych umów w woj. warmińsko – mazurskim wynosi 31 091 397 euro i jest niższa od średniej dla Polski o ponad 60 %. Tym samym woj. warmińsko – mazurskie

plasuje się na 12 pozycji pod względem wartości otrzymanego dofinansowania wg podpisanych umów w ramach instrumentu ISPA. Niemniej należy wziąć pod uwagę, iż wielkość środków pozyskanych przez woj. warmińsko – mazurskie jest na akceptowalnym poziomie - wynika to z faktu iż 45,7 % wszystkich środków w ramach instrumentu ISPA otrzymały tylko 3 województwa: śląskie, zachodniopomorskie, dolnośląskie.

Z dniem wejścia Polski do Unii Europejskiej Fundusz ISPA zakończył swoje funkcjonowanie. Od 1 maja 2004 roku do 31 grudnia 2006 beneficjentami funduszu ISPA były tylko 4 kraje, które przygotowywały się do wejścia w struktury Unii Europejskiej (Bułgaria, Rumunia, Chorwacja oraz Turcja).

W Polsce w miejsce funduszu ISPA uruchomiono 1 maja 2004 roku Fundusz Spójności, który przejął zobowiązania swojego poprzednika. Zasady funkcjonowania obu funduszy są bardzo podobne. Do końca 2006 roku w ramach Funduszu Spójności podpisano w Polsce 45 umów, jednak z woj. warmińsko – mazurskiego nie zawarto ani jednej umowy.

SAPARD

Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Przedakcesyjnym Instrumentem Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich)

Głównym celem programu SAPARD w Polsce było ułatwienie wdrożenia *acquis communautaire*⁴ i przygotowania rolnictwa i mieszkańców wsi do wyzwań związanych z wejściem Polski do UE. W ramach programu beneficjenci mogli otrzymać dofinansowanie do 50% kosztów kwalifikowanych. Program SAPARD został uruchomiony w 2002 r. i objął następujące działania:

- Działanie 1. *Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych,*
- Działanie 2. *Inwestycje w gospodarstwach rolnych,*
- Działanie 3. *Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich,*
- Działanie 4. *Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.*

Działanie 1 *Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych* było skierowane m.in. na poprawę bezpieczeństwa produkcji i jakości żywności, zwiększenie liczby zakładów spełniających wymagania sanitarne i weterynaryjne UE w zakresie przetwórstwa żywności, a także na wzmocnienie grup producentów rolnych i ich związków, czy choćby ograniczenie niekorzystnego oddziaływania zakładów przetwórczych na środowisko naturalne. Działanie to było adresowane głównie do przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa mleka, ryb, uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa oraz do przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa owoców i warzyw.

Natomiast działanie 2 *Inwestycje w gospodarstwach rolnych* było skierowane wyłącznie do rolników. Działanie te miało na celu poprawę jakości produkcji rolniczej, restrukturyzację i zróżnicowanie produkcji rolniczej, a także ukierunkowanie produkcji zgodnie z naturalnymi warunkami środowiska przyrodniczego i zminimalizowanie niekorzystnego oddziaływania produkcji rolniczej na środowisko.

W ramach działania 3 *Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich* ze względu na charakter działania beneficjentami mogły być powiaty, gminy i związki gminne, które to miały możliwość realizacji inwestycji z zakresu:

- zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych,
- zapewnienie mieszkańcom wsi odpowiedniego standardu życia,
- zapewnienie warunków dla wdrażania *acquis communautaire*.

Jako czwarte działanie pt. *Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich* odnosiło się do rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich oraz tworzenie warunków dla rozwoju turystyki na obszarach wiejskich. W ramach tego działania

---

⁴ Dorobek prawny Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej, obejmujący wszystkie traktaty założycielskie i akcesyjne oraz umowy międzynarodowe je zmieniające (tzw. prawo pierwotne), przepisy wydawane na ich podstawie przez organy Wspólnot (prawo wtórne), umowy międzynarodowe zawarte przez Wspólnoty i Unię Europejską, orzecznictwo sądów europejskich, a także deklaracje i rezolucje. Obowiązkiem każdego państwa wstępującego do Unii Europejskiej jest wprowadzenie *acquis communautaire* do własnego systemu prawnego.

beneficjentami mogły być: osoby fizyczne (rolnik lub domownik)⁵, przedsiębiorcy, gminy, związki międzygminne lub organizacje pozarządowe.

Dane dotyczące realizacji programu SAPARD w województwie przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 6
Wykorzystanie środków SAPARD w województwie warmińsko-mazurskim (w PLN)

Program	Działanie	Schematy/komponenty	Planowany budżet Programu	Ilość zatwierdzonych projektów (podpisane umowy)	Wartość zatwierdzonych projektów (popisane umowy)		
			Środki SAPARD		Środki SAPARD	Łącznie	
SAPARD	Działanie 1 - Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych	1.1. Sektor mleczarski	limit krajowy*	31	36 253 406,59	107 618 050,23	
		1.1. Sektor mięsny		34	47 027 567,34		
		1.1. Sektor rybny		5	9 778 252,40		
		1.2. Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw		10	14 558 823,90		
	Działanie 2 - Inwestycje w gospodarstwach rolnych	2.1. Restrukturyzacja produkcji mleka	20 100 508,79	35	2 958 529,95	19 349 347,03	
		2.2.1. Modernizacja gospodarstw - produkcja bydła mięsnego		1	70 000,00		
		2.2.2. Odbudowa produkcji owczarskiej		0	0		
		2.2.3. Modernizacja produkcji trzody chlewnej i drobiu		37	2 820 397,05		
		2.3. Zwiększenie różnorodności produkcji gospodarstw rolnych		304	13 500 420,03		
	Działanie 3 - Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich	3.1. Zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem	76 267 401,17	55	22 900 131,51	76 066 642,23	
		3.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych		39	29 798 164,72		
		3.3. Gospodarka odpadami stałymi		1	861 952,78		
		3.4. Drogi gminne i powiatowe na obszarach wiejskich		53	22 506 393,22		
		3.5. Zaopatrzenie w energię		0	0		
	Działanie 4 - Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	4.1. Tworzenie źródeł dodatkowego dochodu w gospodarstwach rolnych	25 707 223,54	153	5 068 553,78	25 097 747,68	
		4.2. Tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich		135	19 272 414,05		
		4.3. Publiczna infrastruktura turystyczna na obszarach wiejskich		15	756 779,85		
	Łącznie				908	228 131 787,17	228 131 787,17

Źródło: Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Olsztynie

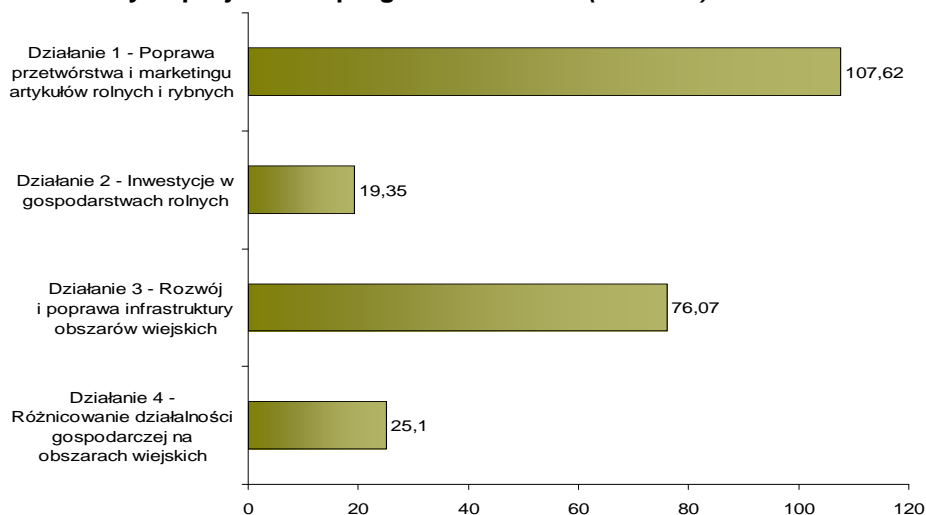
* Limit krajowy – wielkość alokacji dla całego kraju

⁵ W rozumieniu Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W województwie warmińsko – mazurskim łącznie we wszystkich działaniach programu SAPARD zawarto 908 umów, na łączną kwotę 228 131 787,17 PLN. Środki przedakcesyjne przyznane dla województwa warmińsko – mazurskiego w ramach Programu SAPARD zostały przeznaczone na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich, a ich rozkład w poszczególnych działaniach prezentuje wykres poniżej (Wykres nr 15).

Wykres nr 14

Wartość zatwierdzonych projektów z programu SAPARD (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Olsztynie.

W województwie warmińsko – mazurskim jedną trzecią środków SAPARD (76,07 mln zł) przeznaczono na realizację 148 umów zawartych przez gminy na rozwój i poprawę infrastruktury obszarów wiejskich (Tabela nr 6, Wykres nr 15). Na działanie 1 „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych” przeznaczone zostało 107,6 mln zł środków SAPARD (80 umów, głównie o obszarze produkcji mięsa i mleka).

A. II. Fundusze Strukturalne na lata 2004-2006

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem w okresie programowania 2000 – 2006 było wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE w celu zwiększenia spójności ekonomicznej i społecznej. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. Polityka Strukturalna i Fundusze mają pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych.

W latach 2004-2006 w Polsce funkcjonowały cztery Fundusze Strukturalne:

- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej,
- Europejski Fundusz Społeczny,
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa.

Kierunki i wysokość wsparcia finansowego w ramach Funduszy Strukturalnych na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce po przystąpieniu do UE określały Podstawy Wsparcia Wspólnoty (PWW). W latach 2004-2006 był to dokument przedstawiający strategię i priorytety działań funduszy i państwa członkowskiego UE, ich cele szczegółowe, wielkość wkładu funduszy i innych środków finansowych.

PWW w Polsce były wdrażane za pomocą pięciu jednofunduszowych Sektorowych Programów Operacyjnych (SPO) oraz dwufunduszowego Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), w ramach których beneficjenci mogli ubiegać się o dofinansowanie.

Sektorowe Programy Operacyjne dotyczyły:

- 1) restrukturyzacji i modernizacji sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich (SPO ROL),
- 2) rybołówstwa i przetwórstwa ryb (SPO Ryby),
- 3) infrastruktury transportowej i gospodarki morskiej (SPO Transport),
- 4) wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw (SPO WKP),

5) rozwoju zasobów ludzkich (SPO RZL).

Natomiast Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) miał na celu tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów, przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, sprzyjanie długotrwałemu rozwojowi gospodarczemu i spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej.

SPO ROL **Sektorowy Program Operacyjny** **Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich**

Źródła finansowania tego programu to zarówno środki publiczne (z: budżetu państwa, budżetów samorządów regionalnych i lokalnych oraz Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej - Sekcja Orientacji), jak i środki inwestorów prywatnych.

SPO ROL to narzędzie w realizacji celu Narodowego Planu Rozwoju - Restrukturyzacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich. Planowane działania mają służyć realizacji dwóch celów strategicznych programu:

Cel 1 Poprawa konkurencyjności gospodarki rolno – żywnościowej – traktowany jako priorytetowy cel rozwoju polskiego rolnictwa oraz przetwórstwa żywności w pierwszych latach integracji z UE.

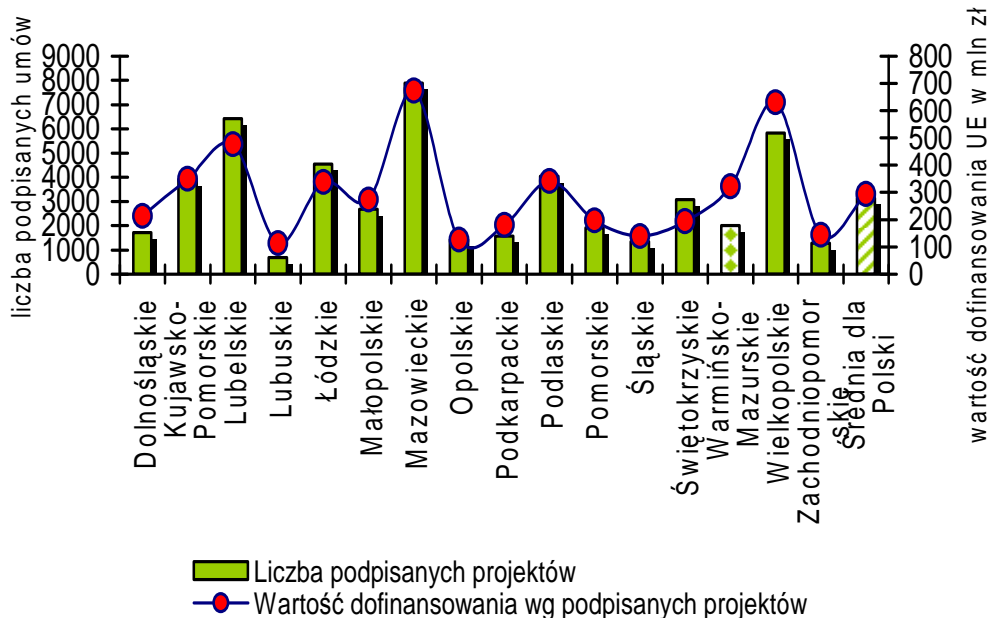
Cel 2 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich – realizowany również poprzez Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) oraz inne programy operacyjne w ramach Narodowego Planu Rozwoju.

Powyższe cele realizowane są w ramach 2 priorytetów:

1. Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym
2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Wykres nr 15

Liczba podpisanych umów oraz wielkość dofinansowania w ramach SPO ROL w podziale na województwa (stan na 21.12.2007r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Na dzień 21 grudnia 2007 r. średnia (dla Polski) liczba podpisanych umów o dofinansowanie w ramach SPO ROL wyniosła 3 145. Liczba podpisanych umów w woj. warmińsko-mazurskim wynosiła 1 997 i była mniejsza niż średnia dla Polski. Tym samym woj. warmińsko-mazurskie plasowało się na 9 pozycji pod względem liczby podpisanych umów o dofinansowanie z SPO ROL. Pozycję 1 (najwięcej podpisanych umów) zajęło woj. mazowieckie z liczbą 7 893

podpisanych umów, a ostatnie miejsce zajęło woj. lubuskie z liczbą 673 podpisanych umów. Średnia (dla Polski) kwota dofinansowania wg podpisanych umów w ramach SPO ROL wyniosła 294 611 414 zł. Wartość dofinansowania wg podpisanych umów w woj. warmińsko-mazurskim wynosiła 321 733 535,8 zł i była znacznie wyższa od średniej dla Polski. Tym samym woj. warmińsko-mazurskie uplasowało się na 7 pozycji pod względem wartości otrzymanego dofinansowania wg podpisanych umów z SPO ROL. Choć liczba podpisanych umów była mniejsza od średniej krajowej to wartość umów znacznie przewyższyła średnią w kraju.

Liczba i wartość podpisanych umów w ramach SPO ROL w województwie warmińsko-mazurskim na dzień 31.12.2007 kształtowała się następująco (Tabela nr 7):

Tabela nr 7

Wykorzystanie środków w ramach SPO ROL w woj. warmińsko-mazurskim (stan na 31.12.2007)

Wyszczególnienie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota dofinansowania wg podpisanych umów
Priorytet I. Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolniczym.	2 765	1 623	332 308 571 zł
1.1 Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 669	837	129 366 270 zł
1.2 Ułatwienie startu młodym rolnikom	958	700	35 000 000 zł
1.3 Szkolenia	36	11	1 596 944 zł
1.4 Wsparcie doradztwa rolniczego	4	2	3 988 810 zł
1.5 Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	98	73	162 356 547 zł
Priorytet II. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich	721	410	134 718 927 zł
2.1 Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą ...	53	39	52 133 815 zł
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0 zł
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	270	124	19 972 760 zł
2.4 Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa ...	225	131	10 055 834 zł
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	32	41 342 892 zł
2.6 Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	67	5 863 575 zł
2.7 Pilotażowy Program LEADER+	24	17	5 350 051 zł
RAZEM	3 456	2 033	467 027 498 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Urzędu Marszałkowego Woj. Warmińsko-Mazurskiego (Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa) i materiałów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Departament Analiz Działalności i Rozwoju) oraz materiałów Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA (Zespół Kontroli i Monitoringu)

W województwie warmińsko – mazurskim podobnie jak i w całym kraju największym zainteresowaniem cieszyły się działania 1.1 *Inwestycje w gospodarstwach rolnych* i 1.2. *Ułatwienie startu młodym rolnikom* (Tabela nr 7). Działania te wspierały projekty związane z modernizacją gospodarstw rolnych, prowadząc do ich dostosowania do warunków funkcjonowania na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej oraz oferowały wsparcie finansowe młodym rolnikom, rozpoczynającym samodzielne gospodarowanie. Natomiast z powodu braku zainteresowania ze strony beneficjentów, samorządy czterech województw – w tym warmińsko-mazurskiego – zrezygnowały z realizacji działania 2.2, a środki finansowe przesunięto na realizację projektów w innych województwach.

Instytucją wdrażającą dla SPO ROL została Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa poza dwoma działaniami, gdzie funkcję instytucji wdrażającej otrzymała Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (dla działań 1.3 „Szkolenia”, 1.4 „Wsparcie doradztwa rolniczego” i 2.7 „Pilotażowy program LEADER+”). Program operacyjny wdrażany był na terenie całego kraju w latach 2004 – 2006, przy założeniu, że realizacja płatności odbywać się będzie do końca 2008 roku.

SPO RYBY

Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i przetwórstwo ryb

Główny cel SPO RYBY to: racjonalna gospodarka żywymi zasobami wód i poprawa efektywności sektora rybackiego oraz podniesienie konkurencyjności polskiego rybactwa i przetwórstwa rybnego. Jest on realizowany w ramach następujących priorytetów:

1. Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów,
2. Odnowa i modernizacja floty rybackiej,
3. Ochrona i rozwój zasobów wodnych, chów i hodowla, rybacka infrastruktura portowa, przetwórstwo i rynek rybny, rybołówstwo śródlądowe,
4. Inne działania.

Zasięg geograficzny priorytetu 1 i 2, działania 3.3 oraz priorytetu 4, za wyjątkiem działań 4.3, 4.4, i 4.6, obejmuje województwa zachodniopomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie, priorytet 3 za wyjątkiem działania 3.3 oraz działania 4.4 i 4.6 priorytetu 4 realizowane są na obszarze całego kraju, zaś działanie 4.3 na obszarze Unii Europejskiej.

SPO RYBY skierowany był do sektora rybackiego: właścicieli statków rybackich; właścicieli i administratorów portów; rybaków morskich i śródlądowych; właścicieli, dzierżawców jezior i rybackich gospodarstw hodowlanych; właścicieli zakładów przetwórstwa rybnego; hurtowników; placówek naukowo-badawczych, uczelni i szkół technicznych związanych z rybactwem.

Institucją Wdrażającą Program została Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wnioski składało się w trybie ciągłym w oddziałach regionalnych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa właściwych dla portu macierzystego statku rybackiego lub miejsca inwestycji.

Poniższa tabela (Tabela nr 8) przedstawia w jaki sposób dofinansowanie w ramach SPO RYBY rozłożyło się w województwie warmińsko-mazurskim.

Tabela nr 8

Kwota wnioskowanej pomocy wg podpisanych umów w ramach SPO RYBY (stan na 31.12.2007)

Priorytet/działanie/Operacja	Alokacja dla programu	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Udział % zakontraktowanych środków
1. Dostosowywanie nakładu połowowego do zasobów	376 895 396,40	41	8 209 990,84	2,18%
1.1. Złomowanie statków rybackich	354 113 821,96	33	6 645 017,84	1,88%
1.2. Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmian ich przeznaczenia	22 781 574,44	8	1 564 973,00	6,87%
1.3. Wspólne przedsięwzięcia (działanie nie jest realizowane)	0,00	0	0,00	0,00%
2. Odnowa i modernizacja floty rybackiej	26 258 407,50	4	1 313 680,00	5,00%
2.1. Budowa nowych statków rybackich (działanie nie jest realizowane)	0,00	0	0,00	0,00%
2.2. Modernizacja istniejących statków rybackich	26 258 407,50	4	1 313 680,00	5,00%
2.3. Wycofanie (bez pomocy publicznej) związane z odnową (działanie nie jest realizowane)	0,00	0	0,00	0,00%
3. Ochrona i rozwój zasobów wodnych, chów i hodowla ryb, rybackie urządzenia portowe, przetwórstwo i rynek rybny, rybołówstwo śródlądowe	458 120 979,41	43	14 106 887,02	3,08%
3.1. Ochrona i rozwój zasobów wodnych	12 700 269,10	0	0,00	0,00%
3.2. Chów i hodowla ryb	72 292 815,31	18	3 775 545,00	5,22%
3.3. Rybacka infrastruktura portowa	137 029 134,95	2	5 884 565,00	4,29%

Wybrane informacje o programach pomocowych. Stan na 31.12.2007 roku

3.4. Przetwórstwo i rynek rybny	248 579 270,06	12	3 642 688,02	1,47%
3.5. Rybołówstwo śródlądowe	219 759,09	11	804 089,00	365,90%
4. Inne działania	142 073 707,82	80	20 508 111,48	14,43%
4.1. Rybołówstwo przybrzeżne	3 502 183,14	7	1 563 940,80	44,66%
4.2. Działania społeczno-ekonomiczne	77 604 623,12	62	2 716 083,68	3,50%
4.3. Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	12 129 533,74	4	3 467 570,00	28,59%
4.4. Działania organizacji obrotu rynkowego	5 060 947,22	0	0,00	0,00%
4.5. Czasowe zawieszenie działalności i inne rekompensaty finansowe	29 718 805,58	0	0,00	0,00%
4.6. Działania innowacyjne i inne	43 776 420,60	7	12 760 517,00	29,15%
Razem Działania	1 003 348 491,13	168	44 138 669,34	4,40%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów ARiMR (Departament Analiz Działalności i Rozwoju)

W województwie warmińsko – mazurskim podpisano 168 umów z SPO RYBY na ogólną kwotę 44 138 669,34 zł. W woj. warmińsko – mazurskim nie były i nie są realizowane projekty w ramach działań 3.1 *Ochrona i rozwój zasobów wodnych*, 4.4 *Działania organizacji obrotu rynkowego* i 4.5 *Czasowe zawieszenia działalności i inne rekompensaty finansowe* ze względu na brak zainteresowania ze strony inwestorów oraz ich zdolności inwestycyjnych (Tabela nr 8).

Przyczyną braku zainteresowania beneficjentów z województwa warmińsko – mazurskiego działaniem 3.1 jest między innymi to, że odnosi się ono do inwestycji dużych, związanych przeważnie z budownictwem, a w związku z tym wymagających długiego przygotowania, rozstrzygnięcia przetargów oraz ponad rocznego cyklu realizacji.

Część działań SPO RYBY (tj. 1.3. *Wspólne przedsięwzięcia* i 2.1. *Budowa nowych statków rybackich*) nie została uruchomiona, gdyż zgodnie z przepisami Unii Europejskiej mogły być one realizowane do 31 grudnia 2004 r. Natomiast działanie 2.3. *Wycofanie (bez pomocy publicznej) związane z odnową* służy wyłącznie celom statystycznym i stanowi uzupełnienie do zakończonego już działania 2.1 *Budowa nowych statków rybackich*. W ramach działania 2.3 nie jest udzielana pomoc finansowa.

SPO TRANSPORT

Sektorowy Program Operacyjny pt. Infrastruktura transportowa i gospodarka morską

Celem SPO Transport jest zwiększenie spójności transportowej kraju oraz polepszenie dostępności przestrzennej miast, obszarów i regionów Polski w układzie Unii Europejskiej.

Przedsięwzięcia mogą być realizowane w ramach dwóch priorytetów:

1. Zrównoważony gałęziowo rozwój transportu
2. Bezpieczniejsza infrastruktura drogowa

W przypadku SPOT głównymi beneficjentami końcowymi są: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A., Urzędy Morskie, Zarządy Portów Morskich, Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (SAR), miasta na prawach powiatu (powiaty grodzkie), Ministerstwo Transportu, Policja, Straż Pożarna.

Institucją Zarządzającą SPOT jest Minister Rozwoju Regionalnego, który pełni ogólny nadzór nad procesem programowania, przygotowania i wyboru projektów, realizacji i kontroli realizacji SPOT.

W ramach SPOT w województwie zawarto jedną umowę dot. „Zakupu autobusu szynowego dla województwa warmińsko – mazurskiego”. Beneficjentem projektu jest Województwo Warmińsko – Mazurskie. Kwota dofinansowania wyniosła 50% kosztów kwalifikowalnych tj. 2 701 690 zł. Celem bezpośrednim projektu jest poprawa warunków przejazdów pasażerów transportem kolejowym między ważnymi centrami miejskimi. Zakupiony szynobus obsługuje trasę na odcinkach: Braniewo – Olsztyn i Olsztyn – Szczytno.

W ramach SPOT realizowany był również projekt SPOT/2.1/13/04 „Przebudowa drogi krajowej nr S22 na odcinku Elbląg – Grzechotki”. Całkowita wartość dofinansowania projektu ze środków UE to 155 235 394,53 PLN. Podstawową funkcją przebudowywanej drogi jest połączenie budowanej w Rosji drogi wraz z przejściem granicznym Grzechotki – Mamonowo II z siecią dróg krajowych w Polsce.

Dodatkowo na terenie województwa pomorskiego i warmińsko - mazurskim realizowano projekt pn. „Przebudowa drogi krajowej nr 7 na odcinku Jazowa – Elbląg od 68+244,115 do km 82+315”. Dofinansowanie z EFRR wyniosło 143 003 984,84 PLN. Wykonawca w dniu 31 lipca 2007r. zgłosił zakończenie robót. Droga krajowa nr 7 stanowi jedną z najważniejszych arterii komunikacyjnych Polski, łącząc Gdańsk z przejściem granicznym ze Słowacją w miejscowości Chyżne.

Celem Projektu była przebudowa drogi krajowej nr 7 na odcinku od miejscowości Jazowa do węzła drogowego "Elbląg - Wschód". Nadrzędnym zadaniem przebudowy było wzmocnienie nawierzchni drogi do obciążenia 115 kN/oś i podniesienie nośności obiektów inżynierskich w ciągu przebudowywanego odcinka do klasy A.

Oczekiwany rezultatami Projektu są:

- Usprawnienie ruchu tranzytowego na odcinku drogi krajowej nr 7
- Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego
- Usprawnienie powiązania miasta Elbląga z jego obwodnicą do czasu budowy drogi ekspresowej S7
- Uzyskanie parametrów drogi ekspresowej na projektowanym, dwujezdniowym odcinku DK 7 od skrzyżowania z ul. Nowodworską do węzła drogowego "Elbląg-Wschód".

Województwo warmińsko-mazurskie zajmuje daleką 12 pozycję w kraju pod względem ilości realizowanych projektów (3) w ramach SPO Transport. Najwięcej projektów realizuje województwo mazowieckie (20). Dwa województwa w kraju – małopolskie i świętokrzyskie nie realizują żadnego projektu w ramach SPOT⁶.

SPO WKP

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw

Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006” znany pod hasłem UNIA DLA PRZEDSIĘBIORCZYCH - „PROGRAM KONKURENCYJNOŚĆ” - to jeden z kluczowych dokumentów przygotowanych przez Polskę, przewidzianych w Narodowym Planie Rozwoju 2004-2006 i określających ramy wsparcia dla Polski z funduszy strukturalnych po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Celem SPO WKP jest poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na terenie Polski w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. SPO WKP, wykorzystując zasoby sfery naukowo-badawczej oraz korzyści związane ze stosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii informacyjnych oraz technologii wspierających ochronę środowiska, określa cele, priorytety i działania dotyczące realizacji polityki w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności.

Projekty mogą być realizowane w ramach dwóch priorytetów SPO WKP:

1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu
2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw

Instytucjami Wdrażającymi, czyli instytucjami odpowiedzialnymi za realizację powierzonych im działań w ramach SPO WKP, są: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., Minister Nauki i Informatyzacji, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, obecnie Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

Beneficjenci SPO WKP to przedsiębiorcy oraz instytucje otoczenia biznesu:

- małe i średnie przedsiębiorstwa, oparte na zaawansowanych technologiach, w zakresie doradztwa i wsparcia inwestycyjnego,
- przedsiębiorstwa inwestujące w ochronę środowiska,
- przedsiębiorstwa dokonujące nowych inwestycji,
- instytucje wspierające biznes,
- fundusze pożyczkowe, poręczeń kredytowych, załączkowe (seed-capital),
- spółki zarządzające parkami naukowo-technologicznymi i przemysłowymi oraz inkubatorami technologicznymi,
- instytucje sfery naukowo-badawczej,

---

⁶ Źródło: <http://www.spot.gov.pl/1,19.html>

- organy administracji rządowej w zakresie tworzenia elektronicznej platformy powszechnego dostępu firm i osób do informacji i usług publicznych on-line, integracji referencyjnych rejestrów firm i osób oraz zapewnienia bezpieczeństwa danych.

Tabela nr 9

Liczba podpisanych projektów oraz wielkość dofinansowania w województwie warmińsko – mazurskim w ramach SPO WKP w podziale na działania (stan na 31.12.2007 r.)

L.p.	Wyszczególnienie		Liczba podpisanych umów	Wysokość dofinansowania wg podpisanych umów
1.	Priorytet 1	Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu	16	52 253 048,08
2.	Działanie 1.1.	Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	5	5 772 950,49
3.	Działanie 1.2.	Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw	9	44 000 000,00
4.	Działanie 1.3.	Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm	0	0,00
5.	Działanie 1.4.	Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	2	2 480 097,59
6.	Działanie 1.5.	Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line	0	0,00
7.	Priorytet 2	Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw	167	117 794 262,90
8.	Działanie 2.1.	Wzrost konkurencyjności małych i Średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	36	1 083 665,00
9.	Działanie 2.2.	Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw	9	33 045 722,04
10.	Działanie 2.3.	Wzrost konkurencyjności małych i Średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	119	77 728 620,86
11.	Działanie 2.4.	Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony Środowiska	3	5 936 255,00
RAZEM			183	170 047 310,98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Agencji Rozwoju Przemysłu, Ministerstwa Gospodarki, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

SPO WKP to jeden z nielicznych programów skierowanych do przedsiębiorców. W województwie warmińsko-mazurskim podpisanych zostało 183 umowy na ogólną sumę 170 047 310,98 PLN (Tabela nr 9).

W ramach pierwszego priorytetu skierowanego głównie do Instytucji Otoczenia Biznesu oraz sfery B+R podpisano 16 umów. Na uwagę zasługuje fakt, iż w Działaniu 1.2. *Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw* mimo małej liczby umów (9 umów) ich wartość (44 000 000,00 PLN) stanowi blisko 26% wszystkich zakontraktowanych w województwie warmińsko – mazurskim środków w ramach całego programu SPO WKP. Jest to o tyle istotne, iż działanie ma na celu wsparcie przedsiębiorczości poprzez ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji, zwłaszcza przedsiębiorcom tworzącym nowe przedsiębiorstwa oraz realizującym inwestycje o charakterze innowacyjnym.

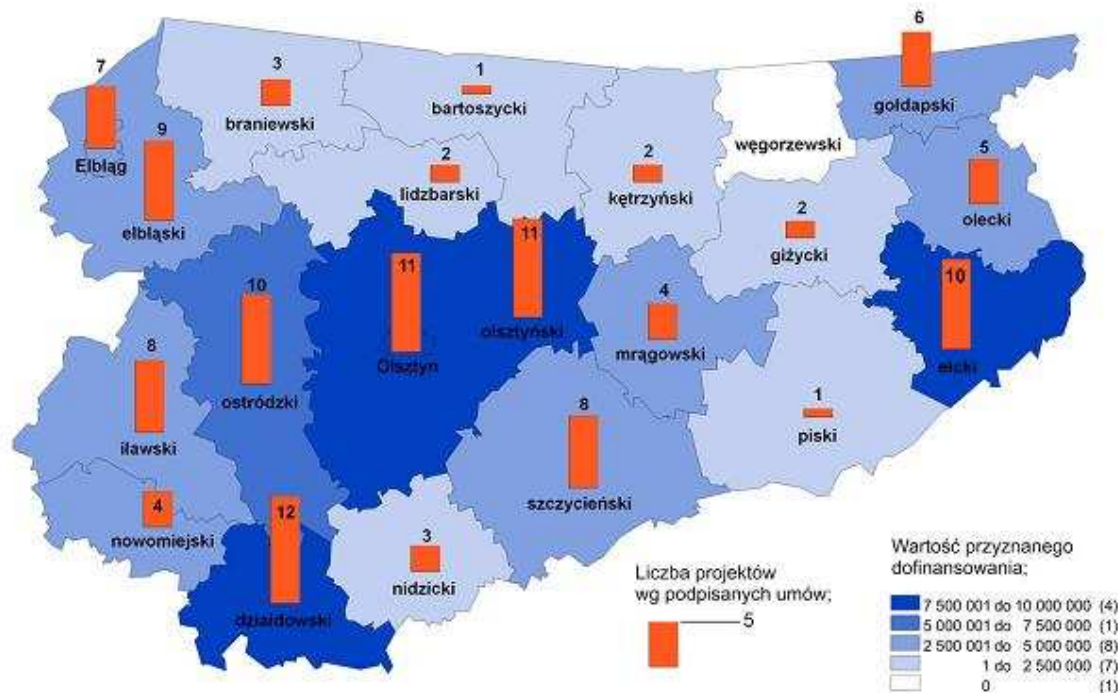
Największym zainteresowaniem w województwie cieszył się Priorytet 2. Działanie 2.3. *Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje* - świadczy o tym liczba: 119 podpisanych umów o łącznej wartości 77 728 620,86 PLN w ramach tego działania.

W ramach Działania 2.3 realizowane były inwestycje związane z działaniami modernizacyjnymi w małych i średnich przedsiębiorstwach, zakupem wyników prac badawczo-rozwojowych (i praw własności przemysłowej) przez przedsiębiorstwa, wdrażaniem wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa, zastosowaniem i wykorzystaniem technologii

informatycznych i gospodarki elektronicznej w procesach zarządzania przedsiębiorstwem, wdrażaniem i komercjalizacją technologii i produktów innowacyjnych, dostosowaniem technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych (zwłaszcza norm zharmonizowanych i prawodawstwa w zakresie BHP).

Rycina nr 2

Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania w ramach działania 2.3 SPO WKP w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z siedzibą beneficjenta) (stan na 31.12.2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie

Najwięcej umów w ramach działania 2.3 SPO WKP podpisanych zostało z przedsiębiorcami mającymi siedzibę w powiecie działdowskim (12 umów o wartości całkowitej 26 361 916,00 zł), powiecie olsztyńskim (11 umów o wartości całkowitej 20 679 247,20 zł) oraz w m. Olsztyn (11 umów o wartości całkowitej 19 044 362,40 zł). Zarazem te trzy powiaty wraz z powiatem elckim otrzymały największe dofinansowanie: działdowski - 9 207 000,00 zł, m. Olsztyn – 8 211 956,00 zł, elcki – 7 991 802,40 zł, olsztyński – 7 715 975,00 zł. Jedynym powiatem, w którym beneficjenci nie podpisali umów na realizację projektów z działania 2.3 jest powiat węgorzewski. Należy jednak wziąć pod uwagę, iż realizacja projektów odbywała się niekiedy w innym powiecie niż siedziba beneficjenta. Spośród 119 projektów w ramach Działania 2.3 w województwie warmińsko-mazurskim do dnia 31.12.2007r. zakończonych zostało 52 projektów na łączną kwotę 86 174 159,87 zł (w tym wartość dofinansowania: 32 435 776,22 zł).

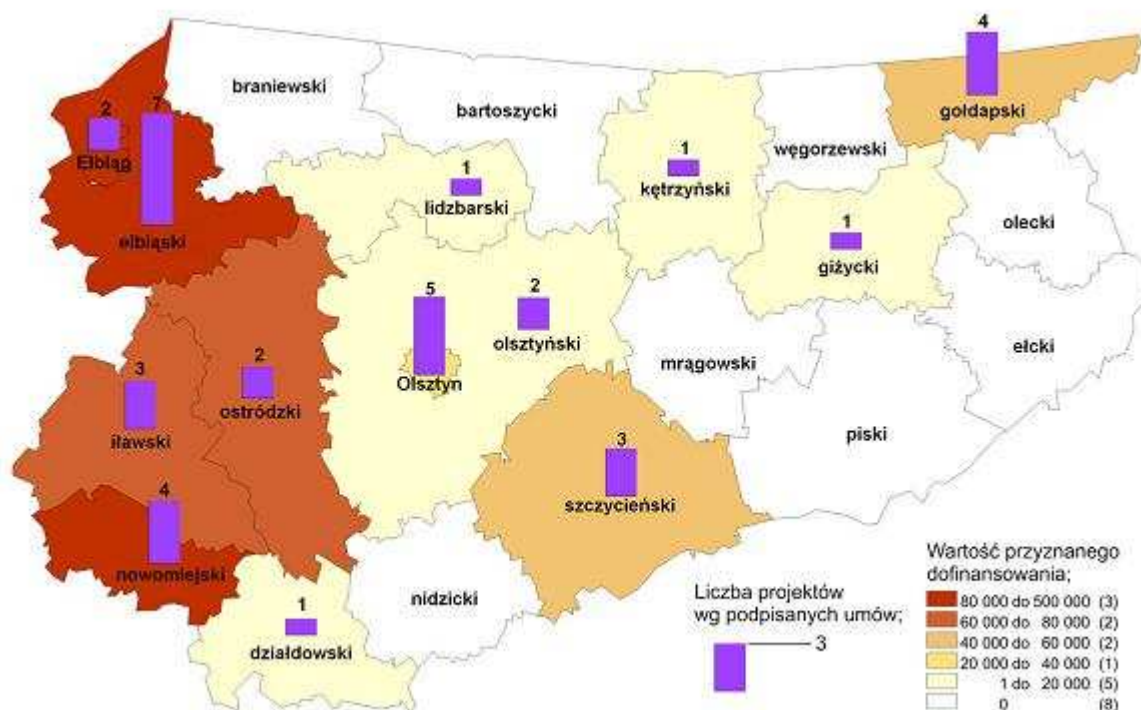
Na realizację projektów w zakresie Priorytetu 2. Działania 2.1. *Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo* podpisanych zostało 36 umów na łączną kwotę dofinansowania 1 083 665,00 zł.

Działanie to realizowane było poprzez doradztwo w zakresie zasad prowadzenia przedsiębiorstwa w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego, wdrażania strategii rozwoju przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie i innowacyjne rozwiązania, wdrażania systemów zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, uzyskiwania certyfikatów zgodności dla wyrobów, surowców, maszyn i urządzeń oraz dla personelu, podejmowania i rozwijania działalności eksportowej.

Rycina nr 3

Liczba podpisanych umów i wartość ich dofinansowania w ramach działania 2.1 SPO WKP w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z siedzibą beneficjenta) (stan na 31.12.2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie

Najwięcej umów na realizację projektów z działania 2.1 SPO WKP podpisali beneficjenci z powiatów: elbląskiego (7 umów na sumę 820 100,00 zł), m. Olsztyn (5 umów na sumę 129 264,00 zł), nowomiejskiego (4 umowy na sumę 588 794,00 zł) i goldapski (4 umowy na sumę 147 616,00 zł). Największą absorpcją dofinansowania charakteryzowały się trzy powiaty: elbląski (372 150,00 zł), nowomiejski (254 400,00 zł) i m. Elbląg (131 400,00 zł). Natomiast z dofinansowania w ramach Działania 2.1 nie skorzystało 8 spośród 21 powiatów województwa (bartoszycki, braniewski, elcki, mragowski, nidzicki, olecki, piski i węgorzewski) – z beneficjentami z tych powiatów nie podpisano ani jednej umowy na realizację projektu. W ramach Działania 2.1 w województwie warmińsko-mazurskim do dnia 31.12.2007r. spośród 36 projektów zakończono realizację 16, o łącznej wartości 735 916,00 zł (w tym wartość dofinansowania 267 958,62 zł).

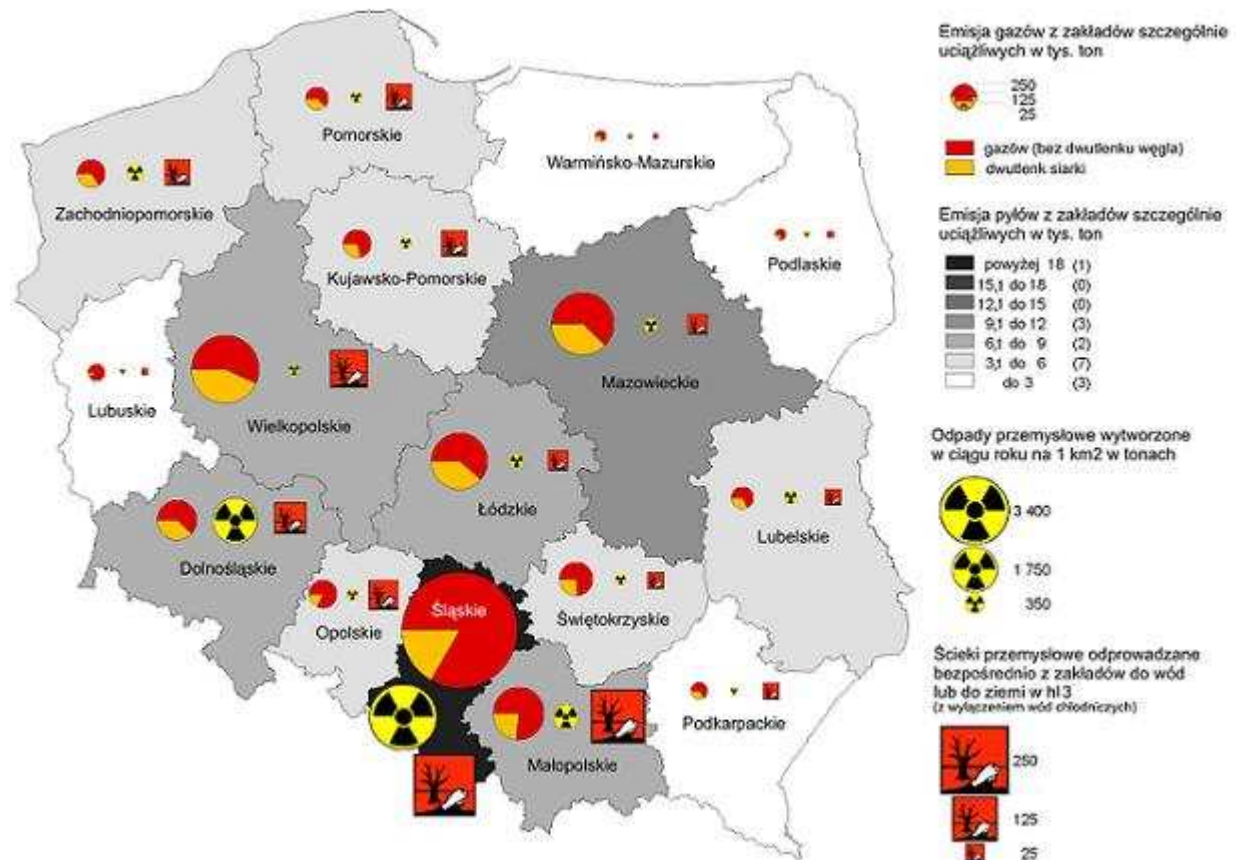
W ramach działań 2.3 i 2.1 o dofinansowanie mogły ubiegać się mali i średni przedsiębiorcy oraz mikroprzedsiębiorcy działający na rynku minimum 3 lata lub nowoutworzone mikroprzedsiębiorstwa oparte na zaawansowanych technologiach. Do pozostałych mikroprzedsiębiorców było skierowane działanie 3.4 ZPORR. Dodatkowo w analizowanych działaniach 2.3 i 2.1 sformułowano kryteria podmiotowe wykluczające przedsiębiorstwa duże. Dla nich przygotowane było działanie 2.4 „Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska”, w ramach którego podpisano w województwie warmińsko – mazurskim tylko 4 umowy o dofinansowanie.

W ramach Działania 2.4 mogły być realizowane inwestycje o charakterze innowacyjnym powodującym ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska naturalnego.

Rozkład liczby i wartości realizowanych w Polsce projektów z zakresu dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska do dnia 31.12.2007 roku kształtował się w sposób skorelowany do stężenia zanieczyszczeń środowiska w obrębie wspieranych obszarów. Największa liczba i wartość podpisanych umów jest w województwie śląskim (41 umów / na kwotę dofinansowania ponad 166 mln zł), natomiast jedna z najniższych w województwie warmińsko - mazurskim (3 umowy na blisko 6 mln zł dofinansowania).

Rycina nr 4

Emisja pyłów i gazów z zakładów szczególnie uciążliwych oraz odpady i ścieki wytwarzane przez przedsiębiorstwa wg województw w 2007 r. (stan na 31.12.2007r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie

Biorąc pod uwagę wartości zanieczyszczeń w poszczególnych grupach wytworzonych w roku 2007 przez przedsiębiorstwa szczególnie uciążliwe dla środowiska to w województwie warmińsko – mazurskim wskaźniki te należą do najniższych w kraju.

Odnosząc liczbę podpisanych umów do końca 2007 roku w ramach działania 2.4 w województwie warmińsko – mazurskim do łącznej liczby umów podpisanych w Polsce (tj. 247) otrzymujemy udział na poziomie 1,2%, analogicznie – wartość otrzymanego dofinansowania w województwie warmińsko – mazurskim to udział zaledwie 1% wartości dofinansowania wszystkich projektów w kraju. Udział zanieczyszczeń pochodzących z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w województwie (wg powyższych danych) nie przekracza 0,6 % ogólnej wielkości zanieczyszczeń Polski, poza zanieczyszczeniem pyłami, gdzie ten udział sięga około 1,5% w ogólnej wartości zanieczyszczeń pyłami Polski. Niewątpliwie wiąże się to z dość niskim stopniem uprzemysłowienia regionu, jego udział w wolumenie krajowym produkcji sprzedanej przemysłu w roku 2007 wyniósł 2,3 % (13 lokata).

SPO RZL

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich

Podstawowym celem tego programu jest *budowa otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy*. Realizacja tego celu przyczyni się do rozwijania konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości. Rozwój ten ma zapewnić wzrost zatrudnienia i osiągnięcie spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.

Cele SPO RZL realizowane są poprzez następujące priorytety i działania:

1. Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej:
  - a. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy,
  - b. Perspektywy dla młodzieży,

- c. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia,
  - d. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
  - e. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka,
  - f. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet.
2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy:
- a. Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie,
  - b. Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy,
  - c. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki,
  - d. Wsparcie zdolności administracyjnych.

Institucje Wdrażające SPO RZL:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu do 5 maja 2006 r., a obecnie Ministerstwo Edukacji Narodowej – w wyniku zniesienia MENiS i powołania w te miejsce MEN (działanie 2.1, 2.2),
- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej do 2 maja 2004 r., a następnie powołane w te miejsce Ministerstwo Gospodarki i Pracy, aż do 31 października 2005 r. gdzie zadania IW przejęło nowopowstałe Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (działanie 1.1, 1.5, 1.6),
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (działanie 1.4),
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (działanie 2.3),
- Urząd Służby Cywilnej (działanie 2.4),
- Wojewódzkie Urzędy Pracy (działanie 1.2, 1.3).

Za realizację SPO RZL odpowiedzialny jest Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, pełniący rolę Instytucji Zarządzającej. SPO RZL jest programem „monofunduszowym” (wszystkie działania SPO RZL są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego).

SPO RZL to program realizowany głównie na szczeblu krajowym, a projekty obejmowały obszar większy niż obszar jednego województwa. Z tego też względu niemożliwe jest wyodrębnienie i przypisanie do poszczególnych województw konkretnych projektów. W związku z powyższym możliwe jest obecnie przedstawienie bliżej tylko dwóch działań w ramach SPO RZL: 1.2 i 1.3. Działania te wdrażane były na poziomie regionalnym przez Wojewódzkie Urzędy Pracy.

Poniższa tabela to zestawienie działań 1.2 i 1.3 w ramach priorytetu pierwszego SPO RZL w której zaprezentowane zostały informacje nt. realizowanych projektów w województwie warmińsko-mazurskim (Tabela nr 10).

Ostatecznymi beneficjentami Działania 1.2 są bezrobotni absolwenci wszystkich typów szkół, młodzież poniżej 25 roku życia bezrobotna przez okres do 24 miesięcy oraz osoby poniżej 25 roku życia zarejestrowane jako bezrobotne przez okres do 24 miesięcy, chcące rozpocząć działalność gospodarczą.

Ostatecznymi beneficjentami Działania 1.3 są osoby powyżej 25 roku życia, bezrobotne przez okres do 12 miesięcy, z wyłączeniem bezrobotnych absolwentów, a także osoby powyżej 25 roku życia, długotrwale bezrobotne (przez okres od 12 do 24 miesięcy).

Tabela nr 10

Liczba i wartość podpisanych umów w województwie w ramach SPO RZL (stan na 31.12.2007r.)

Priorytet / działanie	Alokacja dla priorytetu / działania	Liczba podpisanych umów o dofinansowanie	Wartość realizowanych projektów (zgodnie z podpisanymi umowami)		Liczba osób objętych wsparciem
			całkowita	w tym wartość otrzymanego dofinansowania	
Priorytet I Działanie 1.2 (schemat a i b)	46 209 946,13	65	65 368 352,01	48 928 465,90	16 490
Priorytet I Działanie 1.3 (schemat a i b)	48 945 234,95	65	70 717 727,07	51 797 331,12	16 483

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie jest instytucją wdrażającą dla działań: 1.2 „Perspektywy dla młodzieży” oraz 1.3 „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia”. W okresie 2004-2007 w województwie warmińsko-mazurskim podpisano 130 umów głównie z Powiatowymi Urzędami Pracy (po 65 z każdego działania) na łączną kwotę dofinansowania 100 725 797,02 zł. W ramach realizacji umów 32 973 osób zostało objętych wsparciem.

Ze względu na to, iż reszta działań była wdrażana na poziomie krajowym, analiza pozostałych komponentów będzie możliwa tylko po zebraniu i zaprezentowaniu danych przez te instytucje, co obecnie nie jest możliwe.

ZPORR **Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego**

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) to program dwufunduszowy – finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Główne cele ZPORR to:

1. Tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów;
2. Przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów;
3. Sprzyjanie długotrwałemu rozwojowi gospodarczemu;
4. Sprzyjanie spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej.

ZPORR skierowany był do:

- samorządów (wojewódzkich, powiatowych i gminnych),
- jednostek organizacyjnych działających w imieniu samorządów,
- porozumień lub stowarzyszeń JST,
- szkół wyższych,
- szpitali,
- mikroprzedsiębiorstw i osób rozpoczynających działalność gospodarczą,
- osób zagrożonych bezrobociem,
- absolwentów,
- osób zainteresowanych podnoszeniem swoich kwalifikacji.

Instytucją Wdrażającą w województwie warmińsko-mazurskiego był Urząd Marszałkowski poza niżej wymienionymi działaniami, które Zarząd Województwa powierzył do wdrażania dwóm instytucjom, tj.:

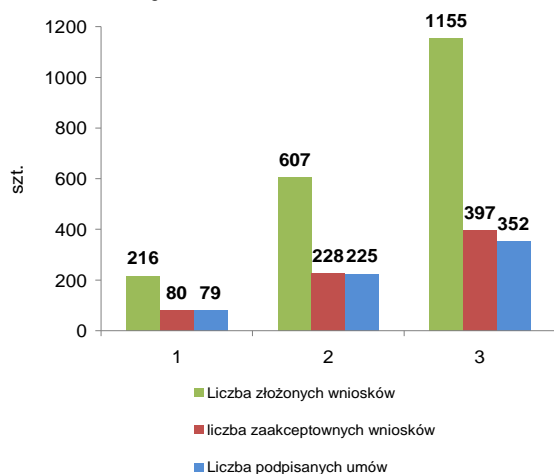
- Działania 2.1, 2.3 i 2.4, dla których Instytucją Wdrażającą był Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie
- Działania 2.5, 2.6 i 3.4, dla których Instytucją Wdrażającą była Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie.

ZPORR realizowany był za pomocą czterech priorytetów:

- Priorytet 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów,
- Priorytet 2. Wzmocnienie zasobów ludzkich w regionach,
- Priorytet 3. Rozwój lokalny,
- Priorytet 4. Pomoc techniczna.

Ze względu na różnorodność priorytetów ZPORR każdy z nich został przedstawiony osobno w niniejszym opracowaniu.

Wykres nr 15
Zainteresowanie beneficjentów programem ZPORR w woj. warmińsko-mazurskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego i Departamentu Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego; Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie, Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

ZPORR to program, który w woj. warmińsko-mazurskim cieszył się największym zainteresowaniem ze strony beneficjentów spośród programów pomocowych UE w okresie 2004-2006 z uwagi na swój regionalny charakter. W okresie tym w województwie warmińsko – mazurskim złożonych zostało 1 978 wniosków o dofinansowanie ze ZPORR; w tym w ramach Priorytetu 1 złożono 216 wniosków, w ramach Priorytetu 2 – 607 wniosków i 1 155 wniosków w ramach Priorytetu 3. Z tej liczby złożonych wniosków zaakceptowano ogółem 705 wniosków (odpowiednio: Priorytet 1 – 80, Priorytet 2 – 228, Priorytet 3 – 397), co stanowi zaledwie około 35 % liczby wszystkich wniosków złożonych. Ze wszystkich wniosków, które spełniały wymogi formalne i merytoryczne podpisane zostało 656 umów na łączną kwotę dofinansowania 746 372 797,95 zł (Tabela nr 11).

Stanowi to około 93% liczby wniosków zaakceptowanych. Różnica między ilością zaakceptowanych wniosków, a ilością podpisanych umów o dofinansowanie wynika stąd, że umowy z beneficjentami podpisywane są sukcesywnie, część beneficjentów wycofała się, a część jest na tzw. liście rezerwowej z powodu braku środków na dofinansowanie inwestycji.

Tabela nr 11
Umowy o dofinansowanie realizacji projektów w ramach poszczególnych działań ZPORR w województwie warmińsko – mazurskim (stan na 31.12.2007 r.)

Nr priorytetu/działania	Nazwa priorytetu/działania	Liczba podpisanych umów o dofinansowanie	Wartość realizowanych i zrealizowanych projektów (zgodnie z podpisanymi umowami/aneksami) w PLN	
				w tym wartość otrzymanego dofinansowania
1	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	79	634 956 169,62	392 607 375,91
1.1	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	17	304 394 708,68	197 364 415,77
1.1.1	Infrastruktura drogowa	14	217 252 234,70	137 768 541,45
1.1.2	Infrastruktura transportu publicznego	3	87 142 473,98	59 595 874,32
1.2	Infrastruktura ochrony środowiska	18	107 859 631,63	68 510 725,54
1.3	Regionalna infrastruktura społeczna	17	75 607 703,82	40 258 275,39
1.3.1	Regionalna infrastruktura edukacyjna	8	46 565 749,52	25 228 840,07
1.3.2	Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia	9	29 041 954,30	15 029 435,32
1.4	Rozwój turystyki i kultury	18	110 146 870,04	62 544 445,56
1.5	Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	9	36 947 255,45	23 929 513,65
1.6	Rozwój transportu publicznego w aglomeracjach	x	x	X
2	Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach	225	153 181 574,68	131 283 524,47
2.1	Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami	42	29 412 535,15	21 255 130,31

	regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie			
2.2.	Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne	95	63 164 504,81	63 164 504,81
2.2. Typ I	Wspieranie rozwoju edukacyjnego studentów	53	42 431 935,92	42 431 935,92
2.2. Typ II	Wspieranie rozwoju edukacyjnego młodzieży wiejskiej	42	20 732 568,89	20 732 568,89
2.3	Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	30	16 973 045,56	12 729 784,21
2.4	Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi	8	12 368 698,55	9 276 523,92
2.5	Promocja przedsiębiorczości	27	16 673 189,48	13 915 380,41
2.6	Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	23	14 589 601,13	10 942 200,81
3	Rozwój lokalny	352	357 792 106,26	222 481 897,57
3.1	Obszary wiejskie	97	155 780 544,13	108 749 535,88
3.2	Obszary podlegające restrukturyzacji	14	25 358 664,87	15 438 390,46
3.3	Zdegradowane obszary miejskie przemysłowe i powojkowe	19	75 574 737,80	48 576 448,29
3.3.1.	Rewitalizacja obszarów miejskich	13	41 670 290,30	25 976 765,54
3.3.2.	Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych	6	33 904 447,50	22 599 682,75
3.4	Mikroprzedsiębiorstwa	197	57 512 259,22	22 243 720,95
3.5.	Lokalna infrastruktura społeczna	25	43 565 900,24	27 473 801,99
3.5.1	Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa	6	19 564 959,72	14 004 311,35
3.5.2	Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia	19	24 000 940,52	13 469 490,64
	Razem	656	1 145 929 850,56	746 372 797,95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie oraz Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Wykorzystanie środków ze ZPORR w podziale na poszczególne priorytety zobrazowano na poniższych mapach.

Priorytet 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów Celem realizacji Priorytetu 1 jest wzrost atrakcyjności regionów przez oddziaływanie na obecne mocne strony regionów, głównie za pomocą inwestycji w infrastrukturę. Projekty realizowane w ramach tego priorytetu ukierunkowane są na wsparcie regionalnej infrastruktury technicznej (drogowej, środowiskowej, a także społeczeństwa informacyjnego), infrastruktury turystycznej i związanej z kulturą, infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia, mającej decydujące znaczenie dla perspektyw rozwojowych polskich regionów.

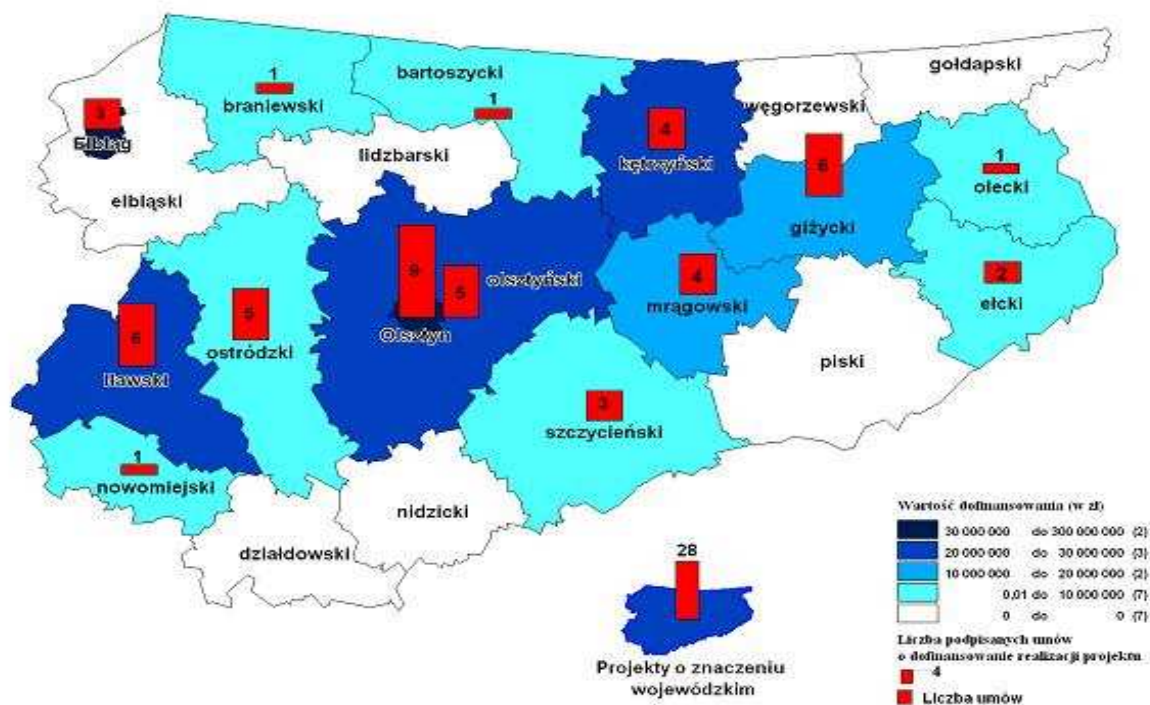
Ze względu na dziedzinę, której dotyczą projekty realizowane w ramach opisywanego priorytetu, dominują inwestycje związane z rozwojem infrastruktury drogowej oraz projekty dotyczące modernizacji i rozbudowy obiektów. Beneficjentami realizującymi projekty w ramach Priorytetu 1 są głównie jednostki samorządu terytorialnego. Do pozostałych beneficjentów należą jednostki służby zdrowia, uczelnie wyższe i jednostki kultury. Realizacja projektów z zakresu infrastruktury drogowej przyczynia się do poprawy jakości dróg, jak również do zwiększenia powierzchni terenów inwestycyjnych poprzez usprawnienie dostępu do nich.

Wszystkie projekty realizowane w ramach Priorytetu 1 korzystnie wpływają na rozwój potencjału regionu, a tym samym wpisują się w cele priorytetu zapisane w Uzupełnieniu ZPORR. W wyniku realizacji projektów w ramach Priorytetu 1 poprawie uległa dostępność komunikacyjna regionów, jak również podniosła się jakość miejskich systemów transportowych, w tym systemu transportu publicznego⁷.

⁷ Sprawozdanie z realizacji Programu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju regionalnego 2004-2006, Rok 2007, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, czerwiec 2008.

Rycina nr 5

Umowy podpisane w ramach Priorytetu 1 ZPORR w woj. warmińsko – mazurskim wg powiatów (zgodnie z siedzibą beneficjenta) (stan na 31. 12. 2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

W województwie warmińsko – mazurskim w ramach Priorytetu 1 ZPORR podpisano ogółem 79 umów na łączną kwotę dofinansowanie 392 607 375,91 zł. Najwięcej – 9 umów (na prawie 57 mln zł dofinansowania) – podpisano w powiecie grodzkim Olsztyn. Po 6 umów podpisano w powiatach giżyckim i ławnym (na dofinansowanie analogicznie 11,6 mln zł i 21,4 mln zł). Natomiast 28 umów podpisano na realizację projektów o znaczeniu wojewódzkim na łączną kwotę dofinansowania 148 442 242,44 zł – stanowi to niespełna 38 % w ogólnej wartości dofinansowania w ramach Priorytetu 1 ZPORR. Były to projekty o znaczeniu wojewódzkim realizowane i przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego oraz inne jednostki i instytucje o znaczeniu wojewódzkim (Tabela nr 12).

Tabela nr 12

Wykaz projektów realizowanych i zakończonych przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego oraz inne jednostki i instytucje o znaczeniu wojewódzkim (stan na 31. 12. 2007 r.)

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu
W ramach poddziałania 1.1.1		
1.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 593 z budową mostu na odcinku Miłakowo-Dobre Miasto
2.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 592 na odcinku Bartoszyce-Kętrzyn
3.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 650 na odcinku Boćwinka-Grabowo
4.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Przywrócenie przejezdności drogi wojewódzkiej nr 655 na odcinku Kap-Mazuchówka
W ramach poddziałania 1.3.1		
5.	Olsztyńska Szkoła Wyższa	Budowa stadionu lekkoatletycznego z boiskiem oraz infrastrukturą przy OSW w Olsztynie
6.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Modernizacja i wyposażenie obiektów celem harmonizacji z UE kształcenia z medycyny weterynaryjnej

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
Departament Polityki Regionalnej

7.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Budowa i wyposażenie obiektów edukacyjnych w Bałdach z zakresu drobiarstwa i agrotechnologii
8.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu	Komputerowe laboratorium autoryzowanych szkoleń "FUNDAMENTALS OF UNIX"
9.	Wyższe Seminarium Duchowne Metropolii Warmińskiej HOSIANUM	Poprawa jakości kształcenia w Wyższym Seminarium Duchownym w Olsztynie poprzez budowę sali gimnastycznej
10.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Zakup wyposażenia i elektronicznego systemu udostępniania zbiorów nowej biblioteki UWM w Olsztynie
11.	Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania	Przebudowa oraz wyposażenie budynku pokoszarowego na cele dydaktyczne OWSliZ
12.	Olsztyńska Szkoła Wyższa im. Józefa Rusieckiego (OSW)	Budowa uczelnianego basenu pływackiego przy OSW w Olsztynie
W ramach poddziałania 1.3.2		
13.	Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu	Modernizacja zakładu radiologii
14.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Olsztynie	Zakup karetki noworodkowej i trzech karetek reanimacyjno-wypadkowych wraz z podstawowym wyposażeniem
15.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie	Doposażenie w sprzęt i aparaturę medyczną Oddziału Kardiologii - etap II
16.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie	Poprawa systemu ratownictwa medycznego - doposażenie w aparaturę specjalistyczną oraz sprzęt medyczny OIT oraz SOR
17.	Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce	Przebudowa, modernizacja i wyposażenie Wojewódzkiego Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce
18.	Samodzielny Publiczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Olsztynie	Modernizacja Samodzielnego Publicznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Olsztynie
W ramach działania 1.4		
19.	Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie	Rewitalizacja Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie
20.	Teatr im. S. Jaracza	Promocja regionu warmińsko-mazurskiego poprzez działalność Teatru im. Stefana Jaracza
21.	Centrum Kultury i Współpracy Międzynarodowej "Światowid" w Elblągu	Międzynarodowy Festiwal Tańca BALTIC CUP - kulturalna wizytówka Warmii i Mazur
W ramach działania 1.5		
22.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski	Rozbudowa miejskiej sieci komputerowej w Olsztynie wraz z rozszerzeniem usług publicznych
23.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie	Platforma elektronicznego obiegu dokumentów i ich elektronicznej archiwizacji wspomagająca zarządzanie na poziomie wojewódzkim
24.	Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie	Rozwój e-usług publicznych i e-komunikacji między społecznością regionu a Policją województwa warmińsko-mazurskiego
25.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Kultura Informacja Sukces - Sieć PIAP w województwie warmińsko-mazurskim
26.	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Wrota Warmii i Mazur - elektroniczna platforma funkcjonowania administracji publicznej oraz świadczenia usług publicznych
27.	Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego	e-Poradnia Psychiatryczna oknem unijnego pacjenta
28.	Komenda Wojewódzka Straży Pożarnej Olsztyn	Platforma 112 - równość szans obywateli Unii Europejskiej w dostępie do ratownictwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

W 7 powiatach (1/3 wszystkich powiatów województwa): działdowskim, elbląskim, gołdapskim, lidzbarskim, nidzickim, piskim i węgorzewskim nie zawarto ani jednej umowy o dofinansowanie projektu w ramach Priorytetu 1 ZPORR. Powiaty te charakteryzowały się najmniejszą aktywnością w procesie aplikacyjnym (a nawet jej brakiem jak powiat elbląski, który nie złożył żadnego wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie w ramach Priorytetu 1 ZPORR).

Należy nadmienić, że w ramach Priorytetu 1 nie realizowano w województwie warmińsko – mazurskim Działania 1.6, gdyż dotyczyło ono wyłącznie aglomeracji warszawskiej, górnośląskiej i innych aglomeracji powyżej 500 tys. mieszkańców.

Priorytet 2. Wzmocnienie zasobów ludzkich w regionach miał na celu stworzenie warunków dla rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym i regionalnym. Skupiał się na działaniach mających

na celu reorientację zawodową pracowników zanim staną się bezrobotnymi oraz przekwalifikowanie osób odchodzących z rolnictwa.

Działania realizowane w ramach Priorytetu 2 skoncentrowane zostały na obszarach zagrożonych marginalizacją, w tym w szczególności na obszarach wiejskich i obszarach restrukturyzacji przemysłów. Na tych obszarach należało podjąć interwencję publiczną dostosowaną do specyfiki regionalnej i uzupełniającą ogólnokrajowe programy wsparcia rozwoju zatrudnienia i edukacji. W celu wyrównania szans na zdobycie wykształcenia przez młodych ludzi pochodzących z obszarów o utrudnionym dostępie do kształcenia, w zakresie tego Priorytetu realizowane były również programy stypendialne.

Działania najistotniejsze z punktu widzenia rynku pracy woj. warmińsko – mazurskiego to Działania 2.1, 2.3 i 2.4, których wdrażanie Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego powierzył Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Olsztynie.

Cel Działania 2.1 *Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie* to zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy w warunkach członkostwa w UE, a także lepsze dostosowanie potrzeb szkoleniowych i kwalifikacji mieszkańców do wymogów regionalnego rynku pracy poprzez monitoring regionalnego rynku pracy i upowszechnianie zebranych informacji. W ramach Działania 2.1 przewidziano wsparcie organizacji szkoleń i usług doradczych przygotowujących rolników i ich rodziny do podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa na bazie gospodarstwa rolnego. Wsparcie w postaci szkoleń otrzymali także doradcy rolniczy. Działanie 2.1 miało na celu umożliwienie udzielenia wsparcia osobom, które z własnej inicjatywy i w oparciu o indywidualne potrzeby pragną rozwijać się zawodowo w czasie wolnym od pracy.

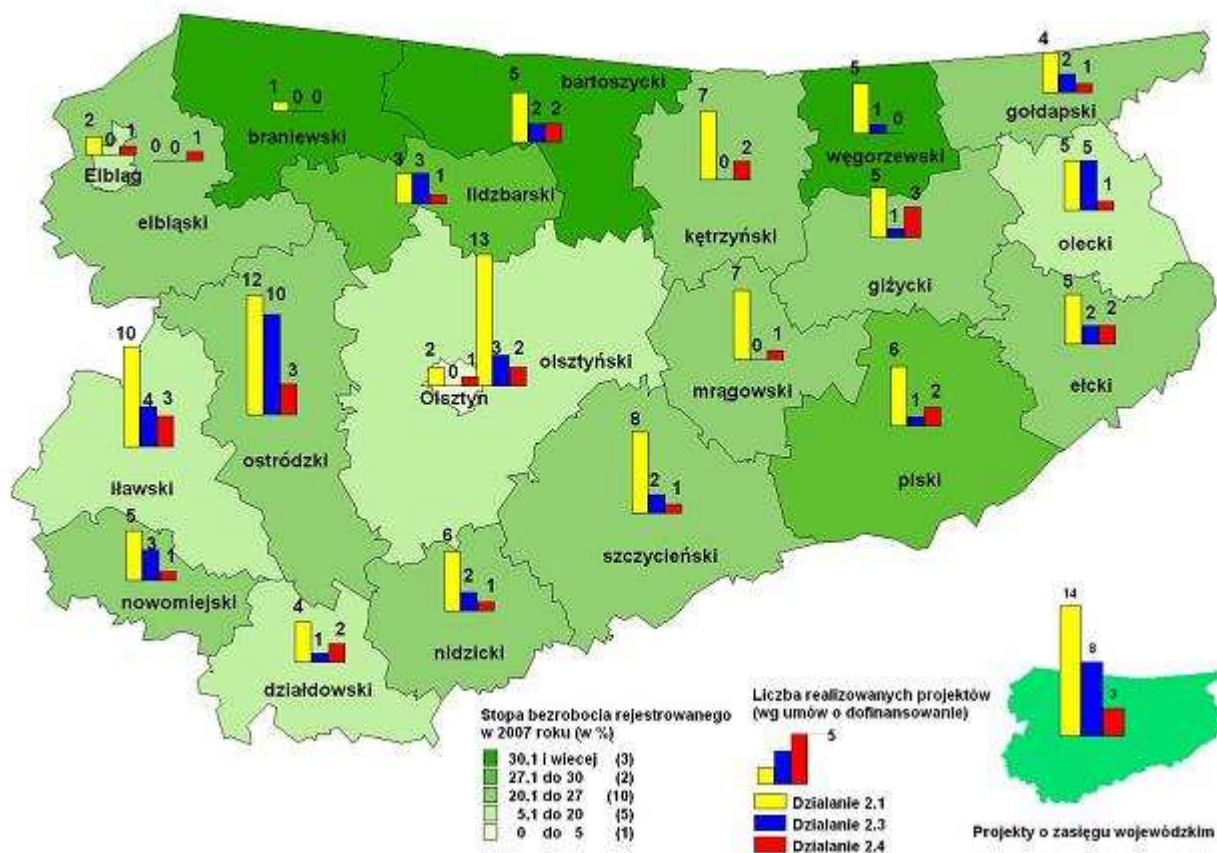
Działanie 2.3 *Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa* miało na celu dostosowywanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich poprzez stworzenie warunków ułatwiających osobom zatrudnionym w rolnictwie znalezienie zatrudnienia poza sektorem rolnym. Aby zapobiec dalszemu wzrostowi bezrobocia na obszarach wiejskich oraz marginalizacji osób zaprzestających prowadzenia działalności rolniczej, należało stworzyć warunki, ułatwiające takim osobom znalezienie zatrudnienia poza sektorem. Pomoc w ramach tego działania była kierowana do rolników i innych osób pracujących w rolnictwie, którzy pod wpływem zwiększonej presji konkurencyjnej rezygnować będą z prowadzenia gospodarstw rolnych lub z pracy w sektorze.

Celem Działania 2.4 *Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi* było dostosowanie osób do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy poprzez zmianę kwalifikacji osób zagrożonych utratą zatrudnienia. Działanie miało na celu zwłaszcza zmianę kwalifikacji zawodowych pracowników przemysłów i sektorów podlegających restrukturyzacji, a także innych osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych w celu umożliwienia tym osobom wykonywania nowych zawodów.

Na poniższej mapie zaprezentowano zestawienie wszystkich projektów realizowanych w ramach Działania 2.1, 2.3 i 2.4 Priorytetu 2 ZPORR na tle bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko – mazurskim (Rycina nr 6).

Rycina nr 6

Liczba projektów z Działań 2.1, 2.3 i 2.4 Priorytetu 2 ZPORR, z których mogli skorzystać mieszkańcy w danym powiecie (stan na 31. 12. 2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie oraz danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Poza 25 projektami obejmującymi swym zasięgiem całe województwo realizowane były również projekty, z których mogli skorzystać mieszkańcy poszczególnych powiatów.

Największą dostępność mieszkańców do projektów realizowanych w ramach trzech powyższych działań charakteryzowała powiaty: ostródzki (51 projektów; w tym 25 o zasięgu wojewódzkim), olsztyński (44 projekty; w tym 25 o zasięgu wojewódzkim) i ławski (43 projektów; w tym 25 o zasięgu wojewódzkim). Natomiast najmniej projektów zrealizowano w powiecie braniewskim i powiecie elbląskim (w każdym po 27 projektów, w tym 25 o zasięgu wojewódzkim). Ogółem w województwie warmińsko – mazurskim zrealizowano 80 projektów o wartości blisko 56 mln zł (w tym wartość dofinansowania – ponad 42 mln zł).

Najbardziej specyficznymi działaniami Priorytetu 2 okazały się Działanie 2.5. *Promocja przedsiębiorczości* oraz Działanie 2.6. *Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy*.

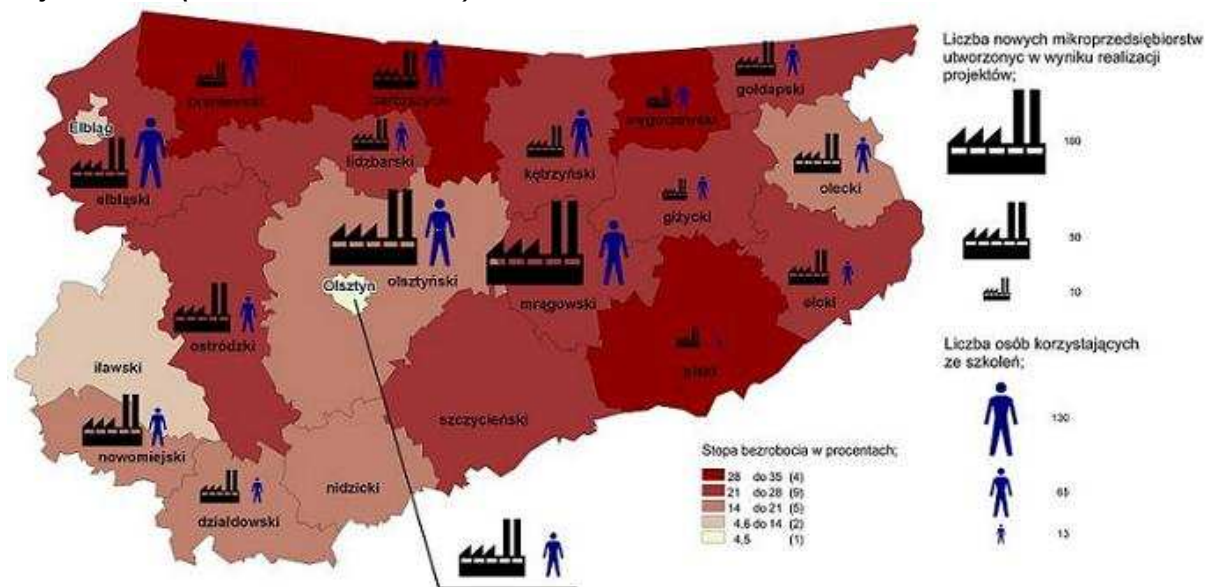
Działanie 2.5. *Promocja przedsiębiorczości* miało na celu aktywne wspieranie zatrudnienia poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienie takim przedsiębiorcom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia (np. poprzez szkolenia i doradztwo). W ramach Działania 2.5 w województwie warmińsko – mazurskim do końca 2007r. podpisano 27 umów na łączną kwotę dofinansowania 16 673 189,48 zł. W ramach tych 27 projektów przeszkolono 831 osób chcących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej oraz udzielono wsparcia przy tworzeniu 545 mikroprzedsiębiorstw. Do końca 2007r. ze wsparcia pomostowego skorzystało 542 osób, a z jednorazowej dotacji skorzystało 473 osób w województwie.

W ramach tego Działania oprócz szkoleń i dotacji na rozwój działalności przewidziane były także inne formy pomocy wspomagające mikroprzedsiębiorcę zarówno w momencie rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, jak i w początkowym okresie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstwa., tj. doradztwo czy „wsparcie pomostowe”.

Rycina nr 7

Liczba osób korzystających ze szkoleń i liczba nowoutworzonych przedsiębiorstw w ramach wsparcia z Działania 2.5 ZPORR na tle stopy bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa (stan na 31. 12. 2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie; Warunki Życia Ludności w Województwie Warmińsko-Mazurskim 2006. Urząd Statystyczny w Olsztynie

Do końca roku 2007 w ramach Działania 2.5 ZPORR najwięcej osób skorzystało ze szkoleń w powiatach: elbląskim (125 osób), olsztyńskim (110 osób) i mrągowskim (104 osoby), najmniej zaś w powiecie piskim (tylko 4 osoby). Natomiast w powiatach: grodzkim m. Elbląg, iławskim, nidzickim i szczywieńskim nie skorzystano ze szkoleń. Ogółem ze szkoleń w województwie warmińsko – mazurskim skorzystało do końca 2007 r. 831 osób.

W ramach Działania 2.5 ZPORR najwięcej nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw było w powiecie mrągowskim (99 mikroprzedsiębiorstw), natomiast najmniej w powiecie piskim (tylko 8 mikroprzedsiębiorstwa) oraz giżyckim i węgorzewskim (po 9 mikroprzedsiębiorstw). Nie powstały nowoutworzone mikroprzedsiębiorstwa w powiatach: grodzkim m. Elbląg, iławskim, nidzickim i szczywieńskim

Dla działania 2.6 ZPORR *Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy* charakterystyczne było to, że realizowane projekty obejmowały swym zasięgiem obszar całego województwa. Poza tym w prawie wszystkich przypadkach beneficjenci mieli swoją siedzibę w powiecie grodzkim Olsztyn.

Celem działania było podniesienie potencjału regionów w sferze innowacji, poprzez wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem badawczo – rozwojowym a gospodarką. W ramach Działania 2.6 wspierane było budowanie regionalnych systemów innowacji, które tworzą podstawę wspierania innowacyjności w regionach.

Tabela nr 13

Zestawienie projektów realizowanych i zakończonych w ramach Działania 2.6 ZPORR (stan na 31.12.2007 r.)

L.p.	Beneficjent (nazwa prawna)	Nazwa projektu
1	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Badanie przedsiębiorstw Warmii i Mazur w zakresie konkurencyjności i innowacyjności
2	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Utworzenie i prowadzenie Regionalnego Systemu Wspierania Innowacji
3	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Stypendia dla absolwentów kontynuujących naukę na studiach doktoranckich
4	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Szaże dla absolwentów szkół wyższych i pracowników sektora badawczo-rozwojowego

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
Departament Polityki Regionalnej

5	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olszynie	Wzmocnienie współpracy UWM z gospodarką regionu poprzez stypendia doktoranckie
6	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Staża dla absolwentów szkół wyższych i pracowników sektora badawczo-rozwojowego
7	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olszynie	Regionalny transfer wiedzy UWM - staże pracowników i absolwentów w firmach
8	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olszynie	Kreowanie wysoko kwalifikowanych kadr gospodarki regionu - stypendia doktoranckie
9	Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Prof. T. Kotarbińskiego w Olsztynie	Wysoko wykwalifikowane kadry dla Warmii i Mazur - stypendia doktoranckie
10	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Innowacyjność samorządów lokalnych w konkurencji o zewnętrzne czynniki rozwoju
11	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Barometr Innowacyjności województwa warmińsko - mazurskiego
12	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Stymulowanie innowacyjności gospodarki województwa warmińsko - mazurskiego przez wspieranie rozwoju klastrów - działania pilotażowe
13	Fundacja "Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach"	Staża dla pracowników sektora badawczo - rozwojowego i absolwentów szkół wyższych
14	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olszynie	Transfer wiedzy pomostem do innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej regionu - stypendia doktoranckie
15	Powiat Lidzbarski	Transfer innowacyjnych rozwiązań technologicznych w zakresie geotermii - przygotowanie koncepcji rozwoju regionalnego w oparciu o gospodarcze wykorzystanie wód geotermalnych
16	Warmińsko - Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	Regionalny System Wspierania Innowacji - kontynuacja działań
17	Gmina Olsztyn	Budowanie potencjału innowacyjnego Warmii i Mazur poprzez utworzenie Olsztyńskiego Parku Naukowo - Technologicznego - prace przygotowawcze
18	Gmina Olsztyn	Budowanie potencjału innowacyjnego Warmii i Mazur poprzez utworzenie Olsztyńskiego Parku Naukowo - Technologicznego - prace koncepcyjne
19	Gmina Miast Elbląg	Elbląski Park Technologiczny: badania, analizy wspierające budowanie regionalnego systemu innowacji
20	4System Polska Sp. z o.o.	Inteligentny system - transfer wiedzy i technologii
21	Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego	Wsparcie rozwoju inicjatywy rozwoju klastrowej na obszarze woj. Warmińsko - Mazurskiego w branży produkcyjnej mięsa wołowego w celu podniesienia innowacyjności przedsiębiorstw, wymiany wiedzy i technologii oraz podnoszenia ich konkurencyjności
22	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olszynie	Przygotowanie regionalnych brokerów innowacji instytucji naukowych i przedsiębiorstw do wdrażania nowych technologii
23	Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olszynie	Przygotowanie do świadczenia proinnowacyjnych usług służących transferowi i technologii z UWM do gospodarki regionu - utworzenie Centrum Transferu Technologii, przeszkolenie personelu i przeprowadzenie działań pilotażowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie.

Priorytet 3. Rozwój lokalny (bez Działania 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*) skierowany był na aktywizację społeczną i gospodarczą obszarów zagrożonych marginalizacją i włączenia ich w procesy rozwojowe kraju i Europy.

Realizacja działań w ramach Priorytetu 3 ZPORR ukierunkowana była na wspomaganie procesu restrukturyzacyjnego rozwoju lokalnego poprzez wsparcie lokalnych projektów z zakresu infrastruktury

technicznej, infrastruktury turystycznej, kulturalnej i społecznej, infrastruktury służącej rozwojowi działalności gospodarczej a także rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i przemysłowych oraz rewitalizacji obiektów i obszarów powojkowych.

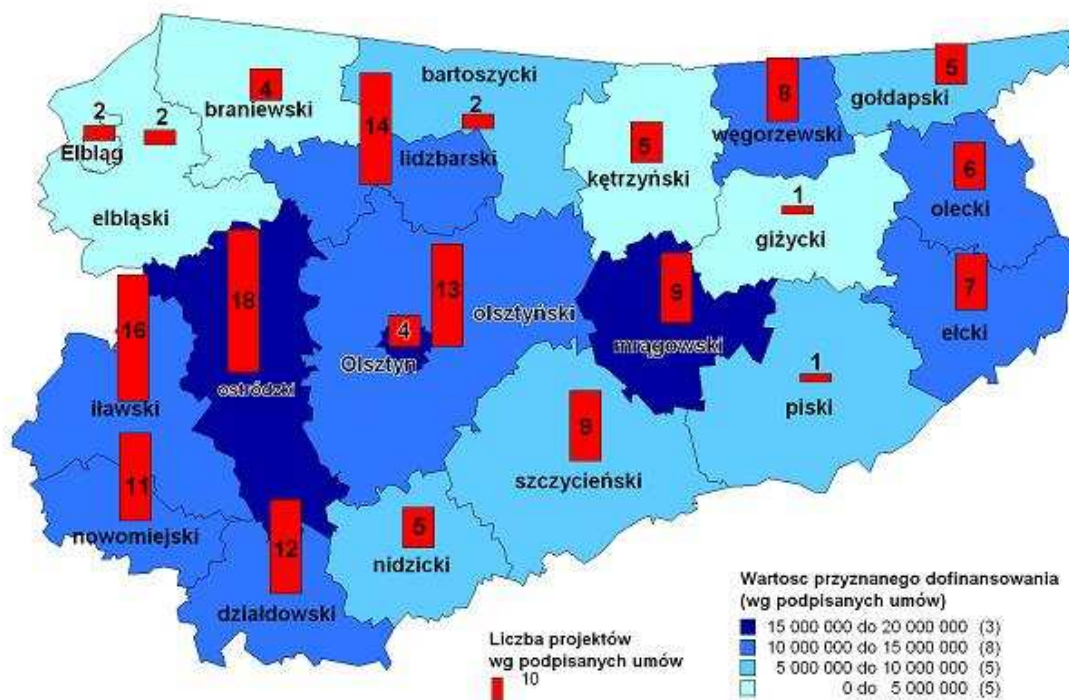
W ramach ww. priorytetu zakłada się: wsparcie lokalnych i regionalnych centrów, które w znaczący sposób wpływają na ekonomiczną i społeczną aktywność terenów je otaczających; zwiększenie możliwości zatrudnienia, edukacji i ochrony zdrowia dla społeczności lokalnych, poprzez poprawę stanu infrastruktury; wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego, historycznego i przyrodniczego poprzez rozwój i poprawę stanu infrastruktury turystycznej, wypoczynkowej, a także obiektów kulturowych; zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych; tworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw, poprawę jakości środowiska; zapobieganie problemom społecznym a także tworzenie nowych miejsc pracy.

Do głównych grup beneficjentów końcowych projektów składanych w ramach Priorytetu 3 należą podobnie jak w Priorytecie 1 przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki służby zdrowia. Najczęściej realizowane projekty dotyczą inwestycji drogowych oraz inwestycji z zakresu lokalnej infrastruktury społecznej⁸.

Pośród wszystkich priorytetów ZPORR największym zainteresowaniem w województwie warmińsko-mazurskim cieszył się Priorytet 3 – w ramach tego priorytetu złożono 638 wniosków o dofinansowanie (bez Działania 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*). Wyjątkowo dużym zainteresowaniem ze strony beneficjentów cieszyło się Działanie 3.1 *Obszary wiejskie* – złożono 375 wniosków o dofinansowanie (najwięcej z powiatu nowomiejskiego – 48 wniosków i z powiatu olsztyńskiego – 41 wniosków). W ramach tego działania podpisanych zostało 97 umów o dofinansowanie, najwięcej w powiecie ostródzkim 15 umów i powiecie iławskim 12 umów, co świadczy o przygotowaniu beneficjentów – najlepszym spośród wszystkich powiatów.

Rycina nr 8

Umowy podpisane w ramach Priorytetu 3 (bez działania 3.4) ZPORR w woj. warmińsko-mazurskim wg powiatów (zgodnie z siedzibą beneficjenta) (stan na 31. 12. 2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

⁸ Sprawozdanie z realizacji Programu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju regionalnego 2004-2006, Rok 2007, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, czerwiec 2008.

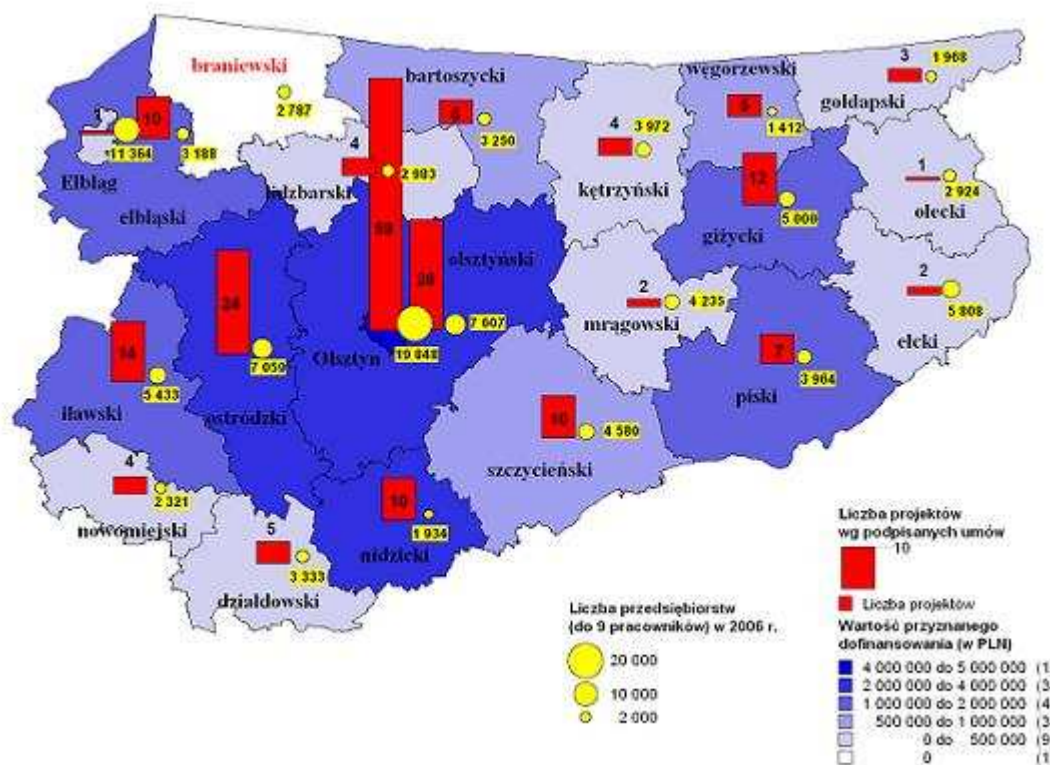
Na powyższej mapie (Rycina nr 8) przedstawiono absorpcję środków z priorytetu 3 ZPORR. Nie uwzględniono tu jednak działania 3.4 *Mikroprzedsiębiorstwa*, które zaprezentowano osobno ze względu na jego specyficzny charakter. W ramach pozostałych działań Priorytetu 3 w województwie warmińsko – mazurskim podpisano ogółem 155 umów na łączną kwotę dofinansowania 200 238 176,62 zł. Najwięcej umów zawarto w trzech powiatach: ostródzkim (18 umów na kwotę dofinansowania 17 276 771,84 zł), iławskim (16 umów na kwotę dofinansowania 12 718 708,59 zł) i lidzbarskim (14 umów na kwotę dofinansowania 13 410 516,98 zł). Liczba umów podpisanych w tych trzech powiatach stanowi blisko 1/3 liczby wszystkich podpisanych umów w ramach Priorytetu 3 (bez działania 3.4) w województwie warmińsko - mazurskim.

Działanie 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa w ramach Priorytetu 3 ZPORR miało na celu zwiększenie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznego doradztwa oraz zwiększenie zdolności inwestycyjnej w początkowym okresie funkcjonowania przedsiębiorstw.

Projekty obu typów (usługi doradcze i dotacje inwestycyjne) realizowane w ramach Działania 3.4 dotyczyły takich usług i inwestycji, które przyczynią się do zwiększenia zdolności przetrwania i kontynuacji działania nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw, unowocześnienia zarówno sposobu ich funkcjonowania jak i wyposażenia, a w efekcie dostosowania do konkurencji na Jednolitym Rynku Europejskim.

Rycina nr 9

Umowy podpisane w ramach działania 3.4 ZPORR w woj. warmińsko – mazurskim wg powiatów (zgodnie z miejscem realizacji projektu) (stan na 31. 12. 2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Olsztynie.

Działanie 3.4 było skierowane do mikroprzedsiębiorców. W przypadku działania 3.4 podział wartości na powiaty dokonano nie w oparciu o lokalizację beneficjenta, a o miejsce realizacji projektu. Natomiast w przypadku gdy projekt realizowany był w partnerstwie to wszystkie wartości dzielone były proporcjonalnie do liczby partnerów. Największą absorpcją środków wykazał się powiat grodzki Olsztyn (powiat charakteryzujący się największym skupieniem mikroprzedsiębiorstw w województwie – w 2006 r. istniało 19 848 mikroprzedsiębiorstw), w którym podpisano 50 umów o dofinansowanie realizacji projektu na łączną kwotę dofinansowania 4 948 084,99 zł. Tylko w powiecie braniewskim nie podpisano ani jednej umowy o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Działania 3.4 ZPORR, mimo iż mikroprzedsiębiorstwa działające na terenie tych powiatów ubiegały się o wsparcie (do Instytucji Wdrażającej Działanie 3.4 ZPORR wpłynęły 4 wnioski aplikacyjne z powiatu braniewskiego).

Limit środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego wynosi 2 968 470 769 euro. Środki te podzielone zostały na alokacje wojewódzkie oraz według Priorytetów i Działań. Główną grupę beneficjentów ZPORR stanowiły jednostki samorządu terytorialnego. Województwo warmińsko-mazurskie otrzymało z tej puli 181 947 076 euro.

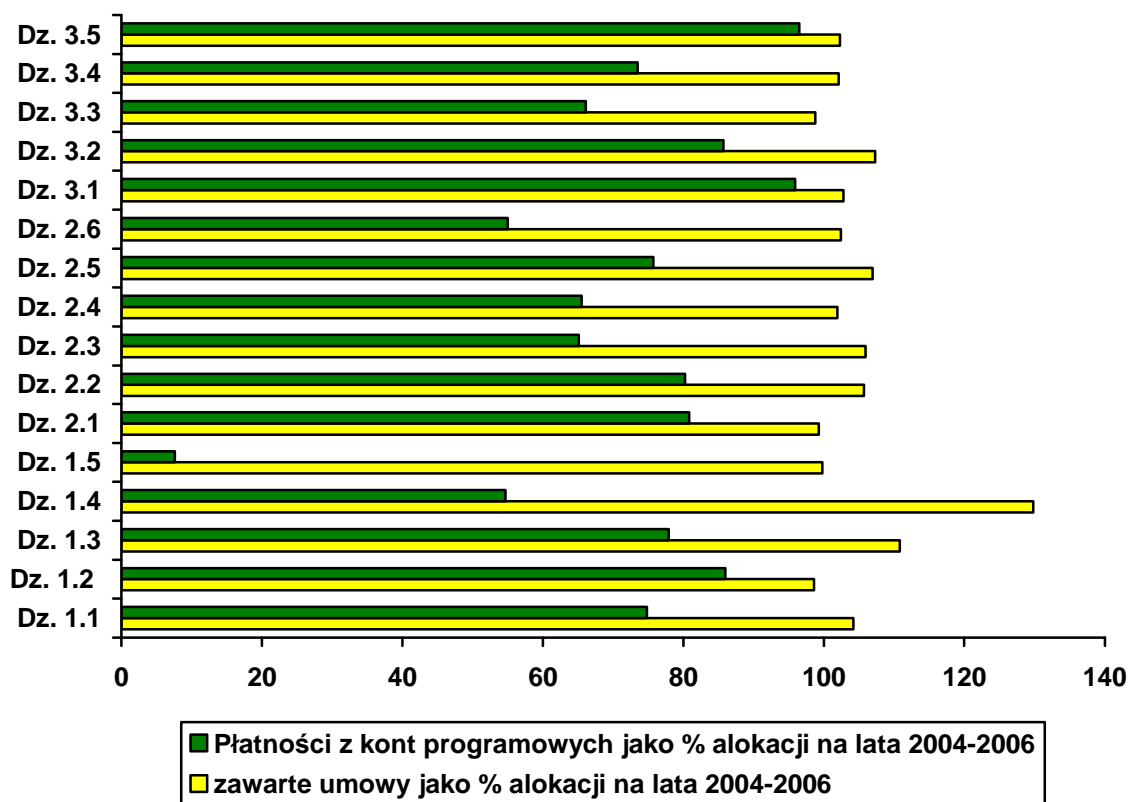
Do końca 2007 roku wartość umów podpisanych z beneficjentami w województwie warmińsko-mazurskim w ramach ZPORR wyniosła 746 372 797 zł, co stanowiło ponad 105 % dostępnej alokacji. Nadkontraktacja wynikała ze zmian w wartości euro w stosunku do złotego.

Wartość dokonanych refundacji z kont programowych regularnie wzrasta. Zgodnie ze stanem na koniec grudnia 2007 r. kwota refundacji wyniosła 517 493 885 zł, co stanowiło 75,95 % całkowitej alokacji na lata 2004-2006. Najwyższą pozycję wśród tych środków stanowiły płatności przekazane beneficjentom działania 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego, które kształtowały się na poziomie ok. 150 mln zł, co stanowiło 76 % realizacji zobowiązań w tym działaniu na cały okres programowania. Natomiast w stosunku do ilości środków przewidzianych na realizację poszczególnych działań, w czołówce znajdowało się: działanie 3.5. Lokalna infrastruktura społeczna (27,47 mln zł, co stanowiło ponad 96% alokacji środków) oraz działanie 3.1. Obszary wiejskie (108,74 mln zł, co stanowiło niecałe 96% środków)⁹.

Poniższy wykres (Wykres nr 26) prezentuje jak kształtowała się w województwie warmińsko-mazurskim procentowa wielkość dofinansowania, która wynikała z ilości podpisanych umów z beneficjentami, jak również procentowy udział wartości refundacji wypłaconych z kont programowych w stosunku do całej kwoty przyznanej alokacji.

Wykres nr 17

Wdrażanie działań ZPORR w województwie warmińsko-mazurskim- stan na 31.12.2007 r.

Źródło: „Roczny raport z postępu wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 Rok 2007, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, czerwiec 2008.

W ramach programu ZPORR do końca 2007 roku realizowanych było 656 projektów. Najwięcej projektów wdrażanych było w działaniach 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa (197 projektów), 3.1 Obszary wiejskie (97 projektów) oraz 2.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne (95 projektów).

⁹ Opracowano na podstawie: „Roczny raport z postępu wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 Rok 2007, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, czerwiec 2008.

Pomiędzy województwami zauważalne są różnice w ilości podpisanych umów. Udział środków objętych umowami w całości alokacji 2004-2006 na realizację programu wahał się od 98,7% w województwie mazowieckim do 106,4% w województwie lubelskim. Średni poziom kontraktacji oscylował wokół 102,1% dostępnych środków na lata 2004-2006. Województwo warmińsko-mazurskie plasowało się na 3 miejscu pod względem ilości zawartych umów jako % alokacji na lata 2004-2006 (105%).

A. III. Fundusze Strukturalne na lata 2007-2013

Z początkiem 2007 roku rozpoczął się kolejny wieloletni okres realizacji polityki spójności z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej.

W latach 2007-2013 Polska będzie beneficjentem pomocy unijnej (w ramach polityki spójności) przekazywanej w ramach dwóch Funduszy Strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego, oraz w ramach Funduszu Spójności

Cele, priorytety i zakres wykorzystania funduszy strukturalnych w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013 określa przygotowana przez rząd Narodowa Strategia Spójności (NSS) na lata 2007-2013.

Założenia NSS będą realizowane za pomocą sześciu Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz za pomocą 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych województw.

Pomoc finansowa z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, z której Polska będzie korzystała w latach 2007-2013, będzie przyznawana w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programów operacyjnych):

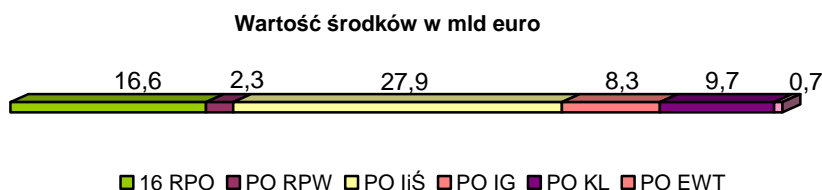
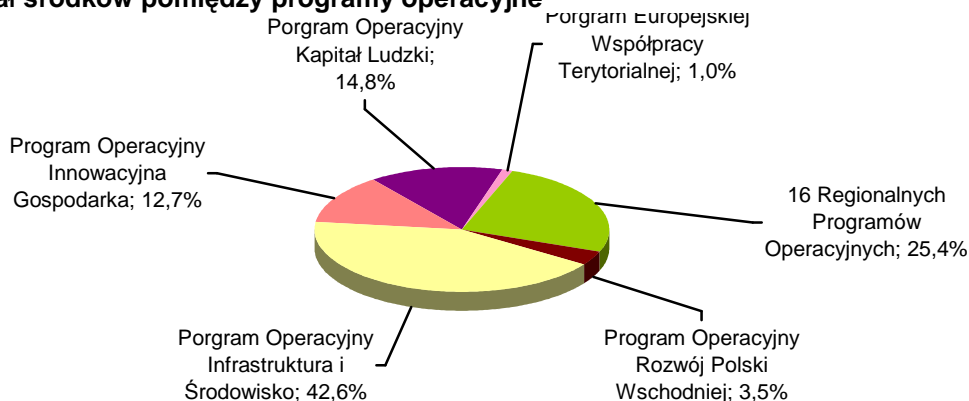
- 1) 16 Regionalnych Programów Operacyjnych,
- 2) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- 3) Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- 4) Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
- 5) Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,
- 6) programy operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- 7) Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

W nowej perspektywie finansowej na lata 2007-2013 Polska otrzyma kwotę równą 67,3 mld euro i tym samym stanie się największym beneficjentem środków unijnych spośród wszystkich państw UE.

Podział środków pomiędzy poszczególne programy operacyjne przedstawia Wykres nr 27.

Wykres nr 18

Podział środków pomiędzy programy operacyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

W ramach Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013 do województwa warmińsko-mazurskiego, na inwestycje realizowane w tym regionie, trafi 1 749,78 mln euro funduszy unijnych. Kwota obejmuje alokację na Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury (1 036,54 mln euro), regionalny komponent PO Kapitał Ludzki (265,87 mln euro) oraz PO Rozwój Polski Wschodniej (447,37 mln euro). Dla porównania w latach 2004-2006 w ramach ZPORR alokacja dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 181,95 mln euro. W województwie będą także realizowane projekty w pozostałych krajowych programach operacyjnych.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013

Przygotowanie 16 Regionalnych Programów Operacyjnych jest uzasadnione decentralizacją programowania rozwoju regionów, zwiększeniem efektywności prowadzenia działań rozwojowych przez administrację publiczną, jak również efektywnym wykorzystaniem przez regiony środków strukturalnych na okres 2004-2006 w ramach ZPORR.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013 został przyjęty Uchwałą Zarządu Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 61/354/07/III z dnia 14 listopada 2007 roku (zatwierdzony Decyzją Komisji z dn. 04.10.2007r.)

Celem RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013 jest wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych. Cel główny programu będzie osiągnięty poprzez realizację trzech celów szczegółowych:

Cel 1. Wzrost konkurencyjności firm, produktów i usług,

Cel 2. Wyższa konkurencyjność województwa jako miejsca pracy i życia,

Cel 3. Poprawa połączeń sieciowych województwa warmińsko-mazurskiego.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 osiągane będą poprzez koncentrację przedmiotową wsparcia na realizacji konkretnych przedsięwzięć, odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

1. Przedsiębiorczość
2. Turystyka
3. Infrastruktura społeczna
4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast
5. Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna
6. Środowisko przyrodnicze
7. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
8. Pomoc techniczna

Na realizację RPO Warmia i Mazury przeznaczono 6,48 % całkowitej alokacji z EFRR w ramach 16 RPO, tj. 1 036 542 041 euro.

Instytucją Zarządzającą RPO Warmia i Mazury 2007-2013 jest Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie. Instytucją Pośredniczącą został Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie (dla osi priorytetowej 6 pn. Środowisko Przyrodnicze), natomiast rolę Instytucji pośredniczącej II stopnia pełni Warmińsko-Mazurska Agencja rozwoju Regionalnego (w ramach poddziałań 1.1.5., 1.1.6., 1.1.7., 1.1.8., 1.1.9 osi priorytetowej I Przedsiębiorczość).

Poniższa rycina (nr 10) i tabela (14) prezentuje indykatorywny wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO Warmia i Mazury na lata 2007-2013.

Rycina nr 10
Wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO Warmia i Mazury na lata 2007- 2013

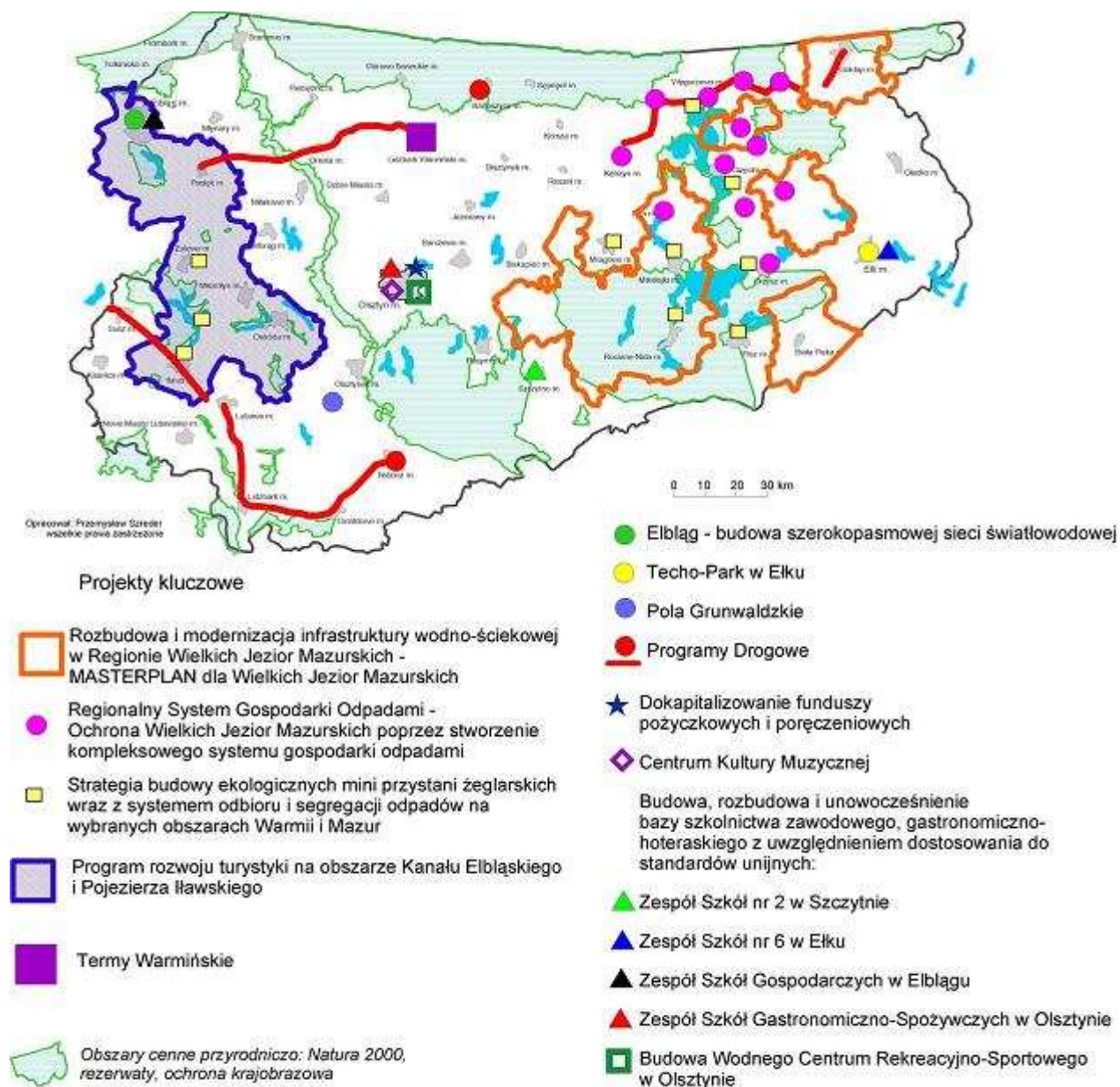

Tabela nr 14
Indykatorywny wykaz indywidualnych projektów kluczowych RPO *Warmia i Mazury* 2007-2013

Lp	Nazwa projektu	Orientacyjny koszt całkowity projektu (mln euro)	Zakładany poziom dofinansowania z EFRR (mln euro)	Przewidywany okres realizacji projektu
1	2	3	4	5
1	<i>Regionalny Port Lotniczy Olsztyn – Mazury</i>	74,00	37,00	2007-2010
2	<i>Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych:</i> <i>I – Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych na Warmii i Mazurach</i> <i>II – Dokapitalizowanie funduszy poręczeniowych na Warmii i Mazurach</i>	25,00 15,00 10,00	25,00 15,00 10,00	2009-2012
3	<i>Rozbudowa Techno – Parku w Elku</i>	3,00	2,55	2010-2011
4	<i>Budowa nowej siedziby Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii w Olsztynie</i>	18,80	13,10	2008-2010
5	<i>Budowa Wodnego Centrum Rekreacyjno – Sportowego</i>	19,70	8,37	2008-2010
6	<i>Termy Warmińskie</i>	35,00	14,87	2009-2012
7	<i>Grunwald – zespół działań inwestycyjno-remontowo-konserwatorskich i muzealnych związanych z kompleksowym zagospodarowaniem Pól Grunwaldzkich</i>	8,66	5,66	2008-2010
8	Program pn. <i>Budowa, rozbudowa i unowocześnienie bazy szkolnictwa zawodowego, gastronomiczno-hotelarskiego z uwzględnieniem dostosowania do standardów unijnych w:</i> <i>Zespole Szkół Nr 6 im. Macieja Rataja w Elku</i> <i>Zespole Szkół Nr 2 im. Jędrzeja Śniadeckiego w Szczytnie</i> <i>Zespole Szkół Gospodarczych w Elblągu</i> <i>Zespole Szkół Gastronomiczno-Spożywczych w Olsztynie</i>	12,60 3,94 3,94 1,57 3,15	10,71 3,35 3,35 1,33 2,68	2008-2010
9	<i>Usprawnienie powiązania komunikacyjnego w południowo - zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego</i>	74,71	59,77	2011 - 2013
10	<i>Usprawnienie powiązania komunikacyjnego w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego</i>	88,23	70,58	2011 - 2013
11	Program pn. <i>Budowa ekologicznych mini przystani żeglarskich wraz z systemami odbioru i segregacji odpadów na wybranych obszarach regionu warmińsko-mazurskiego</i>	8,08	6,46	2008-2011
12	<i>Regionalny system gospodarki odpadami – Ochrona Wielkich Jezior Mazurskich poprzez stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami</i>	9,20	7,36	2009-2011

Program Operacyjny *Rozwój Polski Wschodniej* na lata 2007-2013

Dnia 2 października 2007 roku decyzją Komisji Europejskiej przyjęto do realizacji Program Operacyjny *Rozwój Polski Wschodniej*.

Celem PO *Rozwój Polski Wschodniej* jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego 5 województw Polski Wschodniej, tj. lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Realizacji powyższego celu służyć mają: stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy, zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego, rozwój wybranych funkcji metropolitarnych miast wojewódzkich, poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych, jak również zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w gospodarczym rozwoju makroregionu.

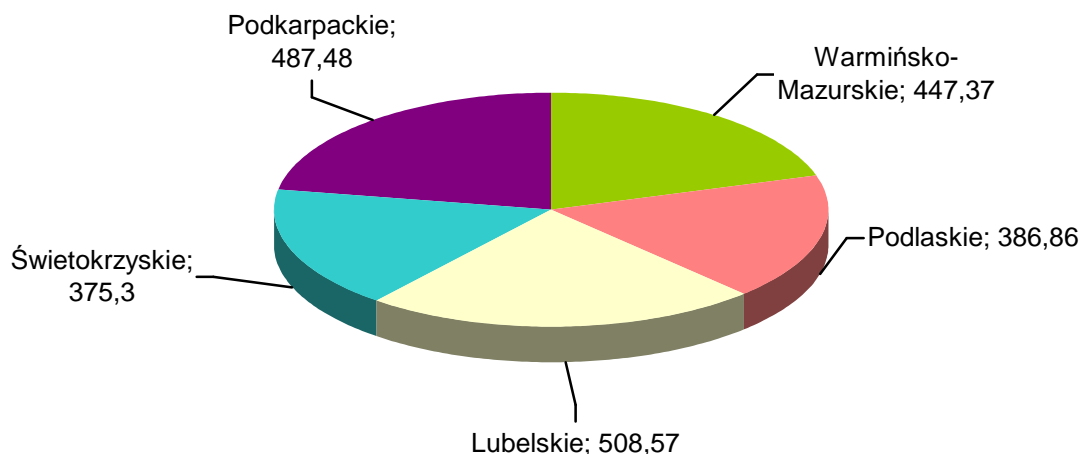
Cele programu będą realizowane w ramach 6 osi priorytetowych:

1. Nowoczesna gospodarka,
2. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego,
3. Wojewódzkie ośrodki wzrostu,
4. Infrastruktura transportowa,
5. Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne,
6. Pomoc techniczna.

Pula środków przeznaczonych na program to ok. 2,3 mld euro. Środki te zostały podzielone na województwa w oparciu o specjalny algorytm. Podział ten przedstawia się następująco (Wykres nr 29).

Wykres nr 19

Podział środków w ramach PO RPW na województwa (w mln euro)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

Na listę projektów kluczowych Programu Operacyjnego *Rozwój Polski Wschodniej* wpisano 20 projektów indywidualnych, w tym 4 realizowane na obszarze 5 województw Polski Wschodniej (według stanu na dzień 28.01.2009r.):

1. *Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie zespołu laboratoriów edukacyjno – badawczych technologii, jakości i bezpieczeństwa zdrowotnego żywności,*
2. *Udoskonalenie infrastruktury i wyposażenia laboratoryjnego nauk technicznych i informatycznych,*
3. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury dydaktycznej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu, służącej do kształcenia kadr nowoczesnej gospodarki, ze szczególnym nastawieniem na nowoczesne technologie informatyczne,*
4. *Budowa i wyposażenie Policijnego Centrum Dydaktyczno-Badawczego w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie dla wzmocnienia bezpieczeństwa kraju,*
5. *Elbląski Park Technologiczny na Modrzewinie Południe,*
6. *Kompleksowe przygotowanie pod inwestycję terenów objętych granicami Suwalskiej Strefy Ekonomicznej - Podstrefa Elk i Podstrefa Gołdap,*
7. *Budowa i uruchomienie Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego,*
8. *Warmińsko-Mazurskie Centrum Genetyki Molekularnej,*

9. *Kompleksowe przygotowanie terenu pod inwestycje w Miejskiej Strefie Rozwoju "Techno-Park" w Ełku,*
10. *Modernizacja i rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego w Olsztynie,*
11. *"Budowa Centrum Targowo-Konferencyjnego w Olsztynie",*
12. *Obwodnica Nowego Miasta Lubawskiego i Lubawy w ciągu drogi krajowej nr 15,*
13. *Obwodnica Ełku (etap III i IV) w ciągu drogi krajowej nr 16 i nr 65,*
14. *Zachodnia obwodnica Mrągowa w ciągu drogi krajowej nr 59,*
15. *Obwodnica Olecka w ciągu drogi krajowej nr 65,*
16. *Obwodnica wschodnia miasta Olsztyn,*
17. *Promocja zrównoważonego rozwoju turystyki,*
18. *Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej,*
19. *Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej,*
20. *Promocja gospodarcza Polski Wschodniej.*

Instytucją Zarządzającą PO RPW jest Departament Koordynacji Programów Regionalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucją Pośredniczącą programu została Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Celem PO Infrastruktura i Środowisko jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Alokacja środków unijnych przeznaczonych na realizację programu wynosi prawie 28 mld euro. Skala zaangażowania środków oznacza, iż jest to program o największej wartości w historii dotychczasowej polityki spójności UE. Program ten jest specyficzny również dlatego, że jako jedyny w Polsce będzie finansowany z dwóch źródeł: EFRR i FS. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty decyzją Komisji UE dnia 7 grudnia 2007 roku.

W ramach programu realizowanych będzie aż 15 priorytetów:

1. Gospodarka wodno-ściekowa,
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska,
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T,
7. Transport przyjazny środowisku,
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe,
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna,
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii,
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe,
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia,
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego,
14. Pomoc techniczna- EFRR,
15. Pomoc techniczna- FS.

W województwie warmińsko-mazurskim w ramach PO Infrastruktura i Środowisko na listę projektów kluczowych zostało wpisanych 11 projektów indywidualnych, w tym przedsięwzięcia przewidziane do realizacji na obszarze więcej niż jednego województwa (według stanu na dzień 30.01.2009r.).

Na liście podstawowej znalazły się następujące projekty:

1. *Poprawa gospodarki wodno-ściekowej aglomeracji Ełk,*
2. *Racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i rekultywacja wysypisk w Elblągu,*
3. *System zagospodarowania odpadów komunalnych w Olsztynie. Budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów,*
4. *Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń dalekobieżnych,*
5. *Trans-BiaLubOl. Poprawa bezpieczeństwa na drogach w województwie lubelskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim,*
6. *Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław,*
7. *Budowa drogi ekspresowej S7 Gdańsk-Warszawa,*
8. *Budowa drogi nr 16 na odcinku Olsztyn-Augustów,*
9. *Modernizacja linii E65/C-E65 na odcinku Warszawa-Gdynia,*

10. *Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Portu Morskiego w Elblągu (w obrębie Starego Miasta),*
11. *Połączenie elektroenergetyczne Polska-Litwa.*

Instytucją Zarządzającą PO IiŚ, podobnie jak w przypadku PO RPW, został Departament Koordynacji Programów Regionalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucjami Pośredniczącymi programu zostały ministerstwa ds. środowiska, infrastruktury, gospodarki, kultury i dziedzictwa narodowego, zdrowia oraz nauki i szkolnictwa wyższego.

Program Operacyjny *Innowacyjna Gospodarka* na lata 2007-2013

Głównym celem PO *Innowacyjna Gospodarka* jest wspieranie działań z zakresu innowacyjności produktowej, procesowej, marketingowej i organizacyjnej, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. Program PO IG został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej dnia 2 października 2007 roku. Alokacja programu na lata 2007-2013 wynosi ogółem 9,7 mld euro.

W ramach PO IG będzie realizowanych 9 priorytetów:

1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii,
2. Infrastruktura strefy B+R,
3. Kapitał dla innowacji,
4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia,
  - Dyfuzja innowacji,
  - Polska gospodarka na rynku międzynarodowym,
  - Społeczeństwo informacyjne – Budowa elektronicznej administracji,
  - Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki,
  - Pomoc techniczna

Instytucją Zarządzającą PO *Innowacyjność Gospodarki* został Departament Zarządzania Programami Konkurencyjności i Innowacyjności w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucjami Pośredniczącymi programu zostały ministerstwa właściwe ds. informatyzacji, gospodarki oraz nauki i szkolnictwa wyższego.

W województwie warmińsko-mazurskim w ramach PO *Innowacyjna Gospodarka* na listę projektów kluczowych został wpisany 1 projekt indywidualny pn. „*Rewitalizacja Kanału Elbląskiego na odcinku Jezioro Dłużno-Miłomłyn, Miłomłyn-Zalewo, Miłomłyn-Ostróda-Stare Jabłonki*” (aktualizacja na dzień 29.01.2009 r.).

Program Operacyjny *Kapitał Ludzki* na lata 2007-2013

Celem głównym PO *Kapitał Ludzki* jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa efektywnego zarządzania w administracji państwowej.

Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 28 września 2007 roku.

Budżet PO KL wynosi ponad 11,4 mld euro, z czego region Warmii i Mazur będzie dysponował kwotą 265,87 mln euro.

Program Operacyjny *Kapitał Ludzki* obejmuje 10 priorytetów, będzie wdrażany zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. W ramach komponentu centralnego wdrażanych będzie 5 priorytetów, natomiast 4 priorytety będą wdrażane w ramach komponentu regionalnego (Priorytet X to Pomoc techniczna). Około 60% środków przeznaczonych zostanie na wsparcie realizowane przez poszczególne regiony, natomiast 40% środków będzie wdrażanych w ramach tzw. komponentu centralnego przede wszystkim jako wsparcie dla struktur i systemów.

Komponent centralny PO KL obejmuje następujące priorytety:

1. Zatrudnienie i integracja społeczna,
2. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących,
3. Wysoka jakość systemu oświaty,
4. Szkolnictwa wyższe i nauka,
5. Dobre rządy.

Komponent regionalny PO KL obejmuje poniższe priorytety:

6. Rynek pracy otwarty dla wszystkich,
7. Promocja integracji społecznej,
8. Regionalne kadry gospodarki,
9. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Instytucją Zarządzającą Programem jest Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucją Pośredniczącą zostały ministerstwa właściwe ds. pracy i polityki społecznej, oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego. W ramach priorytetów VI-IX rolę Instytucji Pośredniczącej pełnią poszczególne Zarządy Województw.

A. IV. Inicjatywy wspólnotowe INTERREG

Celem Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG finansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) jest wspieranie współpracy przygranicznej, międzynarodowej i międzyregionalnej zarówno na zewnętrznych, jak i wewnętrznych granicach Unii Europejskiej. W ramach INTERREG III wydzielone zostały trzy komponenty:

- Komponent A – współpraca przygraniczna
- Komponent B – współpraca transnarodowa
- Komponent C – współpraca międzyregionalna

W ramach komponentu A inicjatywy INTERREG realizowany jest:

Program Sąsiedztwa Litwa-Polska-Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej (INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006)

Lata 2002-2007

W latach 2002-2004 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego aktywnie uczestniczył w pracach nad przygotowaniem programu o charakterze transgranicznym, finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Efektom podjętych prac była Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 22 grudnia 2004 r. (C (2004) 5604), zatwierdzająca *Program Sąsiedztwa Litwa-Polska-Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej INTERREG III A/TACIS CBC 2004-2006*.

Celem programu jest powstanie otwartego, transgranicznego regionu europejskiego posiadającego bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe, czyste środowisko naturalne, rozwiniętego pod względem gospodarczym, społecznym i technologicznym.

Obszar wsparcia po stronie polskiej obejmuje podregiony: białostocko-suwański, łomżyński, elbląski, elcki, olsztyński, gdański, Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz podregion słupski (zgodnie z zasadą elastyczności region ten może ubiegać się o dofinansowanie, lecz łączne wydatki w ramach projektów realizowanych na tym obszarze nie mogą przekroczyć 20% całkowitych wydatków realizowanych w Programie). Natomiast po stronie litewskiej obszar wsparcia obejmuje regiony: Alytus, Kłajpeda, Marijampole i Taurage, a po stronie rosyjskiej obszar ten obejmuje cały Obwód Kaliningradzki.

Rycina nr 11

Zasięg terytorialny Inicjatywy Wspólnotowej Interreg IIIA

Źródło: http://bip.uw.olsztyn.pl/pl/bip/urzed_wojewodzki/wydzialy_i_delegatury/wydzialy/biuro_integracji_europejskiej/interreg

Program jest współfinansowany z dwóch linii budżetowych: po stronie polskiej i litewskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), zaś po stronie rosyjskiej ze środków TACIS CBC (wspólnotowego programu pomocy dla byłych republik radzieckich i Mongolii – z wyłączeniem Litwy, Łotwy i Estonii). W latach 2004-2006 udział EFRR w budżecie programu wyniósł łącznie 36,5 mln €, natomiast alokacja TACIS CBC dla Obwodu Kaliningradzkiego 9,5 mln €.

Polscy partnerzy mogą uzyskać dofinansowanie ze środków EFRR w wysokości do 75% kosztów kwalifikowalnych projektu, środki EFRR są przekazywane w postaci refundacji. Potencjalni beneficjenci programu:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- partnerzy społeczno-ekonomiczni,
- organizacje pozarządowe i inne organizacje „non-profit”,
- instytucje edukacyjne i kulturalne,
- inne.

Pierwszy nabór wniosków ogłoszony przez Wspólny Sekretariat Techniczny w Wilnie utworzony przy współudziale województwa, odbył się w lipcu 2005 r. Do końca 2007 r. zakończono sześć rund aplikacyjnych.

Łączna liczba umów podpisanych z partnerem z województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 49 na łączną kwotę dofinansowania ponad 6,1 mln euro.

W realizacji projektów uczestniczyło 64 partnerów z siedzibą w województwie warmińsko – mazurskim, w tym w charakterze:

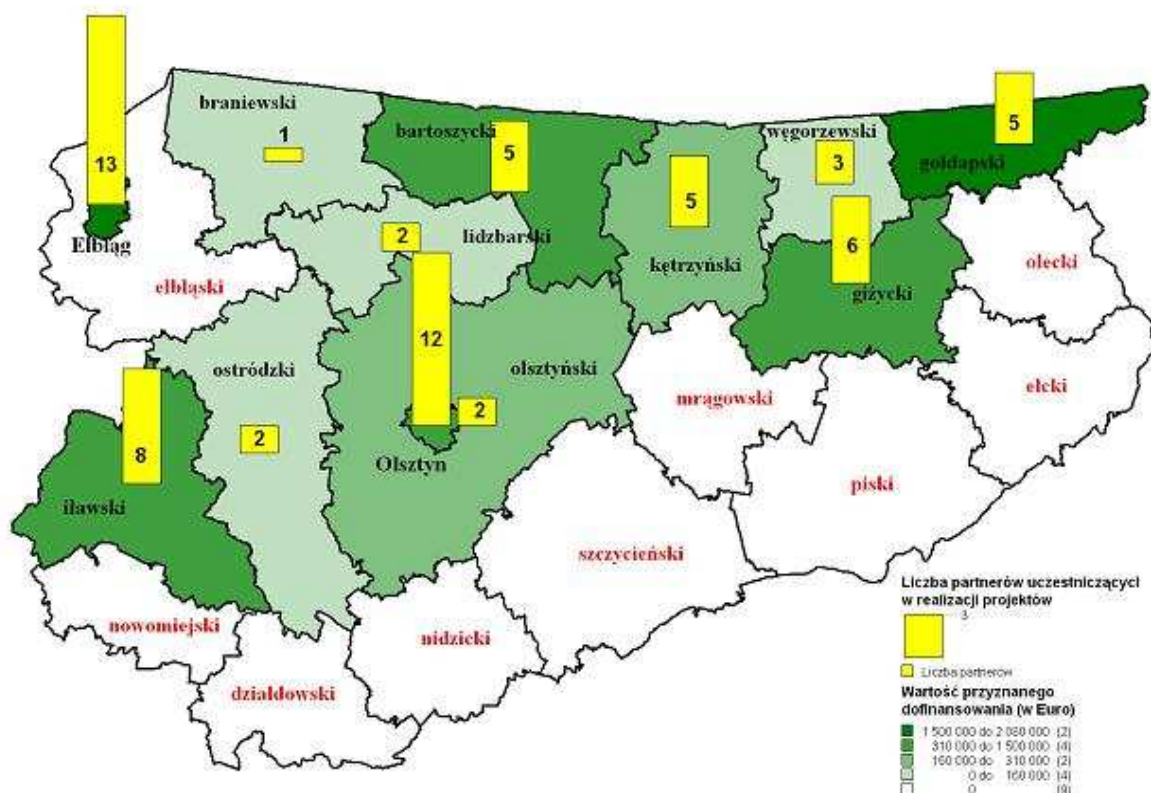
- partnera wiodącego – 42 partnerów (łączna kwota dofinansowania umów na ponad 5,3 mln euro),
- partnera finansowego – 5 partnerów (łączna kwota dofinansowania umów w kwocie 234 400 euro),
- partnera zwykłego – 17 partnerów nie będących partnerem wiodącym ani finansowym w projekcie (łączna kwota dofinansowania umów wyniosła 209 755,66 euro).

W Urzędzie Marszałkowskim znajduje się Regionalny Punkt Kontaktowy, który udziela bieżących informacji o Programie oraz oferuje wsparcie logistyczne Wspólnemu Sekretariatowi Technicznemu dla działań podejmowanych na terenie województwa.

Poniższa mapa województwa przedstawia liczbę projektów realizowanych w ramach INTERREG III A w województwie (Rycina nr 12). Dokonując podziału według powiatów kierowano się lokalizacją/siedzibą beneficjenta.

Rycina nr 12

Liczba partnerów w poszczególnych powiatach realizujących projekty w ramach INTERREG III A oraz wartość dofinansowania w podziale na powiaty województwa warmińsko – mazurskiego (stan na 31. 12. 2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Z powyższej mapy (Rycina nr 12) wynika, że miasto Elbląg charakteryzuje się największą liczbą partnerów (aż trzynastu) uczestniczących w realizacji projektów w ramach Interreg III A. Natomiast największe dofinansowanie otrzymali beneficjenci z powiatu gołdapskiego – łącznie 2 079 230,98 euro.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przyznane dla województwa warmińsko-mazurskiego (po sześciu rundach aplikacyjnych) w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A / TACIS CBC 2004 – 2006 przedstawiają się następująco (Tabela nr 15):

Tabela nr 15

Środki EFRR przyznane dla woj. warmińsko-mazurskiego w ramach poszczególnych działań Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III A / TACIS CBC 2004-2006 (stan na dzień 31.12.2007 r.)

Nr priorytetu/działania	Nazwa priorytetu/działania	Projekty zrealizowane oraz w trakcie realizacji		Alokacja środków na lata 2004 - 2007	Wykorzystanie środków przez województwo
		Ilość	Wkład środków EFRR	Wartość EUR	% udział
1	Wzrost konkurencyjności i produktywności obszaru współpracy poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury transgranicznej, ochronę granic oraz współpracę gospodarczą i naukowo-techniczną	17	4 515 590,03	27 427 277,00	16,46%
1.1	Wspieranie współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej	6	632 391,05	8 335 189,00	7,59%
1.2	Wzmocnienie infrastruktury granicznej i przygranicznej w celu zapewnienia rozwoju obszaru przygranicznego	5	1 133 245,16	7 265 131,00	15,60%
1.3	Ochrona środowiska, wzrost efektywności wykorzystania energii, promowanie odnawialnych źródeł energii	3	1 117 429,85	4 561 826,00	24,50%
1.4	Rozwój turystyki i infrastruktury turystycznej przyczyniający się do rozwoju obszaru przygranicznego, jak również zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu transgranicznym	3	1 632 523,97	7 265 131,00	22,47%
2	Współpraca pomiędzy społecznościami, integracja społeczno-kulturowa, wzmocnienie rynku pracy	32	1 590 222,59	8 447 827,00	18,82%
2.1	Wspieranie inicjatyw społeczności lokalnych	20	1 017 258,20	5 068 696,00	20,07%
2.2	Regionalna tożsamość kulturowa i dziedzictwo kulturowe	12	572 964,39	3 379 131,00	16,96%
Razem		49	6 105 812,62	35 875 104,00	17,02%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

W ramach komponentu B inicjatywy INTERREG realizowane są następujące programy:

W ramach inicjatywy wspólnotowej INTERREG III B na lata 2004-2006 władze krajowe, regionalne i lokalne miały możliwość uczestniczyć w programach współpracy transnarodowej: *Regionu Morza Bałtyckiego* – (Baltic Sea Region-BSR) i *Programu dla Europy Środkowej, Adriatyckiej, Naddunajskiej i Południowo-Wschodniej* – (CADSES). Głównymi zakresami tematycznymi w ramach INTERREG III B były ponadnarodowe strategie rozwoju, w zakresie zagospodarowania przestrzennego, współpraca pomiędzy miastami oraz między strefami miejskimi i wiejskimi, rozwój wydajnych i trwałych systemów w zakresie transportu i komunikacji, efektywne zarządzanie środowiskiem i waloryzacja zasobów naturalnych, a także promowanie i efektywne zarządzanie dziedzictwem historycznym i kulturowym. W projektach z Programu CADSES partycypował jeden partner z województwa - miasto Olsztyn w ramach projektu MAGIC (Management of Groundwater at Industrially Contaminated Areas – Gospodarka wód gruntowych w obszarach zanieczyszczonych przemysłowo). Projekt MAGIC opierał się na działaniu 4.1. Programu - Wspieranie ochrony środowiska i gospodarowania zasobami. Celem projektu było zidentyfikowanie głównych źródeł zanieczyszczeń i kierunków akcji oczyszczających poprzez wypracowanie metod zarządzania oraz planów. Okres realizacji projektu: od czerwca 2005 r. do marca 2008 r.

Znacznie większe zainteresowanie i uczestnictwo podmiotów z województwa warmińsko-mazurskiego odnotowano w Programie Region Morza Bałtyckiego. W ramach tego Programu,

obejmującego 11 krajów członkowskich Unii Europejskiej, partnerzy z województwa zaangażowali się w 20 projektów. W 19 projektach uczestnicy z województwa brali udział jako partnerzy, w przypadku jednego przedsięwzięcia Seagull II (Strengthening institutional structures and spacial development capacities of Euroregion Baltic – Wzmocnienie struktur instytucjonalnych oraz zdolności planowania przestrzennego w Euroregionie Bałtyk) Związek Gmin RP Euroregion Bałtyk z siedzibą w Elblągu podjął rolę partnera wiodącego. Województwo zajmuje piąte miejsce pod względem ilości środków pozyskanych przez beneficjentów (około 9%) na tle polskich województw¹⁰. Realizacja projektów w ramach priorytetów Programu przedstawia się następująco:

Tabela nr 16
Realizacja projektów w ramach priorytetów programu Interreg III B (stan na dzień 31.12.2006 r.)

Nr Priorytetu/działania	Nazwa priorytetu/działania	Ilość projektów	W tym podwójne partnerstwa*
Priorytet 1	Promowanie podejść i działań w zakresie rozwoju przestrzennego dla poszczególnych terytoriów i sektorów	4	2
Działanie 1.1	Wspieranie wspólnych strategii i działań wdrożeniowych dla makroregionów	3	2
Działanie 1.2	Promowanie zrównoważonego rozwoju przestrzennego poszczególnych sektorów	1	-
Działanie 1.3	Wzmocnienie zintegrowanego rozwoju stref nadbrzeżnych, wysp i innych specyficznych obszarów	-	-
Priorytet 2	Promowanie struktur terytorialnych wspierających zrównoważony rozwój RMB	9	2
Działanie 2.1	Promowanie zharmonizowanych policentrycznych struktur osadniczych	2	-
Działanie 2.2	Tworzenie zrównoważonych powiązań komunikacyjnych dla celów usprawnionej integracji przestrzennej.	3	-
Działanie 2.3	Stymulowanie właściwego zarządzania dziedzictwem kulturowym i naturalnym oraz zasobami naturalnymi	4	2
Priorytet 3	Budowanie instytucji transnarodowych i dwustronnych oraz rozwijanie ich potencjału w Regionie Morza Bałtyckiego	6	-
Działanie 3.1	Promowanie budowy instytucji transnarodowych oraz rozwoju potencjału	6	-
Działanie 3.2	Dwustronna współpraca morska nad Morzem Bałtyckim	-	-
Priorytet 4	Szczególne wsparcie dla regionów graniczących z krajami kandydującymi.	1	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z oficjalnej strony Programu BSR, <http://www.bsrinterreg.net/projects.html>

* Poprzez termin podwójne partnerstwa należy rozumieć ilość projektów z dwoma podmiotami biorącymi udział w przedsięwzięciu z województwa warmińsko - mazurskiego.

Projekty dotyczyły głównie tematyki związanej z promocją budowy instytucji transnarodowych (Priorytet Trzeci, Działanie 1) oraz wspólnego rozwoju potencjału. Dużym zainteresowaniem cieszył się także Priorytet 2 z działaniem 3, w ramach którego powstały cztery projekty. Jednym z produktów projektu jest m.in. dołączenie do Europejskiego Szlaku Budowli Gotyckich. Pozostałe projekty w tym działaniu dotyczyły zarządzania turystyką w obszarze Natura 2000 oraz wyzwań dla ochrony środowiska w obszarze południowego Bałtyku.

Podmioty, które najczęściej brały udział w projektach to: Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (4), Związek Gmin RP Euroregion Bałtyk (4), Miasto Elbląg (3), Miasto Olsztyn (3), Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu (2) oraz Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (2).

¹⁰ Od inicjatywy INTERREG III do Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Doświadczenia Pomorskie, pod red. Tomasza Pactwy, Wyd. Pomorskie Studia Regionalne, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2007, s. 31.

INTERREG III C 2004-2006

W latach 2004-2006 w ramach inicjatywy wspólnotowej INTERREG Polska uczestniczyła w programie współpracy międzyregionalnej INTERREG III C. Obszar programu obejmujący całe terytorium Unii Europejskiej został administracyjnie podzielony na cztery obszary: Północ, Południe, Wschód, Zachód. Polska przynależała do strefy Północ. Podział ten nie ograniczał w żaden sposób doboru partnerów. Województwo warmińsko – mazurskie razem z zachodniopomorskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim i podlaskim należało do obszaru Północ. Celem INTERREG III C była poprawa efektywności polityk i instrumentów rozwoju regionalnego oraz spójności poprzez wymianę na dużą skalę informacji, a także wzajemne wykorzystanie doświadczeń zwłaszcza w dziedzinie administracji. Współpraca międzyregionalna w ramach INTERREGU III C została podzielona według tematów: regionalne działania ramowe, sieci i projekty indywidualne.

Partnerzy z województwa uczestniczyli w dwóch projektach. W projekt PME: Porte d'entree pour petites et moyennes enterprises – zaangażowało się Starostwo Powiatowe w Braniewie poprzez Powiatowy Urząd Pracy. Projekt wpisany został w grupę tematów indywidualnych, działania realizowano od stycznia 2004 do grudnia 2006 r. Natomiast inicjatywa Port-Net (Promoting interregional cooperation of ports and multimodal transport structures in the UE – Promocja współpracy międzyregionalnej między portami w strukturze multimodalnego transportu Unii Europejskiej) w ramach współpracy sieciowej była realizowana z uczestnictwem Portu Morskiego w Elblągu, w okresie od stycznia 2005 r. do grudnia 2007 r.

Projekty w ramach INTERREGU III C to projekty tzw. miękkie nastawione na wymianę informacji, konfrontację doświadczeń, wymianę dobrych praktyk zwłaszcza administracyjnych. Działania w nich podejmowane to głównie wizyty i konferencje.

Program Operacyjny Europejska Współpraca Terytorialna 2007-2013

W 2007 r. Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) i Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP) zastąpił przedsięwzięcia realizowane w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006. W latach 2007-2013 współpraca w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym jest realizowana w ramach odrębnego trzeciego celu polityki spójności Unii Europejskiej – EWT. Polska alokacja na realizację programów w ramach EWT wyniesie 557,8 mln euro. Dodatkowo 173,3 mln euro zostanie przeznaczonych przez Polskę na współpracę transgraniczną z państwami nie należącymi do Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP).

W perspektywie na lata 2007-2013 powstał nowy Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk (w województwie warmińsko - mazurskim obszarem kwalifikowanym jest podregion elbląski na zasadzie elastyczności¹¹) oraz Program Współpracy Transgranicznej Polska - Litwa (w województwie warmińsko-mazurskim obszar kwalifikowany to podregion ełcki oraz olsztyński na zasadzie elastyczności). Program Sąsiedztwa Polska - Litwa - Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej INTERREG IIIA, realizowany we współfinansowaniu ze środków TACIS/CBC, znalazł swoją kontynuację w programie Polska – Litwa - Federacja Rosyjska. W Programie całe województwo należy do obszaru kwalifikowanego tego Programu.

W roku 2007 żaden z wymienionych programów nie rozpoczął oficjalnie swojej działalności, wykorzystano ten rok na przygotowania – stwarzanie struktur sekretariatów oraz pakietów dokumentów niezbędnych do składania wniosków.

W ramach współpracy transnarodowej swoją kontynuację na lata 2007-2013 znalazł Program Współpracy Transnarodowej Region Morza Bałtyckiego. W roku 2007 nie rozpoczęto pierwszego naboru wniosków, podobnie jak w przypadku programów transgranicznych pierwszy rok nowej perspektywy wykorzystano na przygotowywani Programu.

Program współpracy transnarodowej CADSES został zastąpiony Programem Współpracy Transnarodowej Europa Środkowa, w związku z zakończeniem realizacji CADSES, Program ten w roku 2007 nie został uruchomiony dla beneficjentów.

Program współpracy międzyregionalnej INTERREG III C w nowej perspektywie został zastąpiony Programem INTERREG IV C, który podobnie jak Program Europa Środkowa nie rozpoczął się dla beneficjentów w roku 2007.

---

¹¹ Zasada elastyczności oznacza, że podregion który przyłączono do obszaru głównego Programu traktowany jest jako przyległy do tego obszaru i razem z innymi podregionami przyłączonymi na tej zasadzie może wykorzystać tylko 20 % całego budżetu Programu, oznacza to w praktyce, że najlepiej składać projekty w najwcześniejszych naborach wniosków.

B. I. Kontrakt Wojewódzki

W wyniku reformy administracji publicznej (*Ustawa z dnia 12 maja 2000 r. o wspieraniu rozwoju regionalnego, Dz. U. nr 48 poz. 550 z późn. zmianami*) nastąpiła zmiana sposobu zarządzania, administrowania i organizacji przepływu środków publicznych, której zadaniem było usprawnienie finansowania najtrudniejszych zadań inwestycyjnych o charakterze regionalnym, pochłaniających najwięcej środków finansowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Ważnym narzędziem dofinansowania zadań służących rozwojowi regionalnemu stały się środki finansowe w ramach kontraktów wojewódzkich.

W ramach kontraktów wojewódzkich, zawartych pomiędzy Radą Ministrów a Samorządem Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2001 – 2003, na rok 2004, na rok 2005 oraz na rok 2006 zrealizowane zostało w regionie 194 zadania o łącznej wartości 426 042,31 tys. zł. Wkład budżetu państwa stanowił około 54 %, pozostałe środki pochodziły z budżetu jednostek samorządu terytorialnego (gminy, miasta, powiaty) oraz środków innych podmiotów.

Zaangażowanie środków finansowych na zadania Kontraktu Wojewódzkiego dla województwa warmińsko – mazurskiego, finansowane ze środków krajowych w latach 2001 – 2003, w roku 2004, w roku 2005 oraz w roku 2006 (w tys. zł) przedstawia tabela nr 17.

Tabela nr 17
Realizacja Kontraktu Wojewódzkiego (w tys. zł)

Środki krajowe		Plan	Wykonanie	% wykonania
Realizacja Kontraktu Wojewódzkiego w latach 2001 - 2003	Dotacja budżetu państwa	128 674,00	122 148,48	94,93%
	Dotacja JST i innych podmiotów	125 593,72	143 851,13	114,54%
	Łączna dotacja	254 267,72	265 999,61	104,61%
Realizacja Kontraktu Wojewódzkiego w 2004 r.	Dotacja budżetu państwa	63 704,00	60 366,71	94,76%
	Dotacja JST i innych podmiotów	24 793,69	25 261,72	101,89%
	Łączna dotacja	88 497,69	85 628,43	96,76%
Realizacja Kontraktu Wojewódzkiego w 2005 r.	Dotacja budżetu państwa	21 946,00	21 902,58	99,80%
	Dotacja JST i innych podmiotów	7 316,00	10 594,57	144,81%
	Łączna dotacja	29 262,00	32 497,15	111,06%
Realizacja Kontraktu Wojewódzkiego w 2006 r.	Dotacja budżetu państwa	29 221,97	27 073,89	92,65%
	Dotacja JST i innych podmiotów	14 779,31	14 843,23	100,43%
	Łączna dotacja	44 001,28	41 917,12	95,26%
Łącznie lata 2001-2006	Dotacja budżetu państwa	243 545,97	231 491,66	95,05%
	Dotacja JST i innych podmiotów	172 482,72	194 550,65	112,79%
	Łączna dotacja	416 028,69	426 042,31	102,41%

¹⁾ Bez uwzględnienia środków na ZPORR oraz IW INTERREG.

²⁾ Z uwzględnieniem środków przeznaczonych na inwestycje w środki trwałe w zakresie regionalnych pasażerskich przewozów kolejowych.

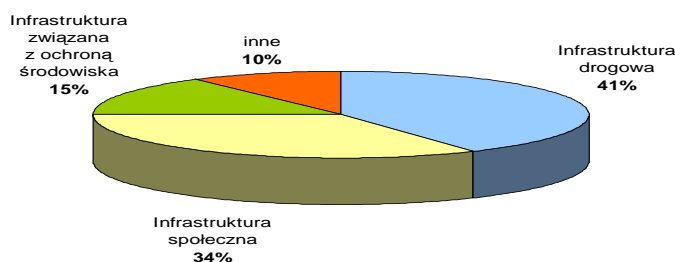
Źródło: Opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Podstawowe kierunki inwestowania (Wykres nr 32), zgodnie z przyjętą procedurą wyboru zadań stanowiły w latach 2001 – 2005:

- infrastruktura drogowa – ok. 41 % ogółu poniesionych kosztów na zadania Kontraktów,
- infrastruktura związana z ochroną środowiska (kanalizacje, oczyszczalnie, przepompownie ścieków, wodociągi) – ok. 15 % ogółu poniesionych kosztów na zadania Kontraktów,
- infrastruktura społeczna – szpitale, szkoły, opieka społeczna – ok. 34 % ogółu poniesionych kosztów na zadania Kontraktów,
- inne – turystyka, kultura, rozwój przedsiębiorczości (fundusz pożyczkowy dla przedsiębiorczości), rozwój zasobów ludzkich – ok. 10 % ogółu poniesionych kosztów na zadania Kontraktu.

Wykres nr 20

Podstawowe kierunki inwestowania w ramach Kontraktów dla woj. warmińsko mazurskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Oprócz realizacji wielu inwestycji rozwojowych w województwach, kontrakty wojewódzkie były także kolejnym krokiem na drodze do osiągnięcia przez Polskę odpowiedniej zdolności projektowej i administracyjnej do wdrożenia funduszy strukturalnych, gdyż posiadały zbliżoną formę do programu rozwoju regionalnego w Unii Europejskiej.

B. II. Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich

Program funkcjonował w oparciu o umowę kredytową, podpisaną między Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju (Bankiem Światowym) w 2000 r. Głównym celem programu było wniesienie wkładu finansowego, inwestycyjnego oraz wiedzy i umiejętności w szeroko rozumiany rozwój gospodarczy obszarów wiejskich poprzez:

- zwiększenie pozarolniczego zatrudnienia na obszarach wiejskich,
- wsparcie procesu decentralizacji samorządów i rozwoju regionalnego,
- zapewnienie Polsce pomocy w budowaniu potencjału instytucjonalnego niezbędnego do uzyskania przedakcesyjnych i strukturalnych funduszy UE.

Program realizowany był na terenie siedmiu województw charakteryzujących się dużym odsetkiem ludności wiejskiej i stosunkowo wysokim bezrobociem ukrytym (kujawsko – pomorskie, lubelskie, małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie, warmińsko – mazurskie i zachodniopomorskie).

PAOW składał się z następujących komponentów:

- Mikropożyczki (A) *[wdrażany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy]*
- Aktywizacja kapitału ludzkiego (B)
  - Program Reorientacji/Przekwalifikowań (B1) *[wdrażany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy]*
  - Edukacja (B2) *[wdrażany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu]*
  - Budowanie potencjału instytucjonalnego administracji lokalnej i regionalnej (B3) *[wdrażany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji]*
- Infrastruktura wiejska (C) *[wdrażany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa]*
- Zarządzanie Programem (w tym opłata bankowa) (D)

Za koordynację wdrażania poszczególnych komponentów PAOW na poziomie województw odpowiedzialne były Wojewódzkie Biura Wdrażania Programu (WBWP), powstałe na mocy porozumień zawartych pomiędzy Marszałkami Województw a Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie był koordynatorem działań w ramach Programu Reorientacji/Przekwalifikowań (Podkomponent B1 Programu). Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego powierzył Dyrektorowi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie realizację Podkomponentu B1 PAOW, w ramach której był on upoważniony do: ogłaszania zaproszeń do składania ofert, zatwierdzania dokumentacji przetargowej, podpisywania w imieniu Zarządu Województwa umów z wykonawcami usług, zatwierdzania faktur za wykonane usługi.

W ramach komponentu B — osoby, które w momencie zakwalifikowania do PR/P posiadały miejsce zameldowania na terenie gmin wiejskich, miejsko-wiejskich albo w miastach, których liczba mieszkańców nie przekracza 20 tysięcy osób i nie są emerytami, nie nabyły praw do świadczeń emerytalnych i zasiłków przedemerytalnych i jednocześnie osoby te kwalifikowały się do przynajmniej jednej z poniższych grup:

- bezrobotni w rozumieniu przepisów ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu,
- osoby zagrożone utratą pracy z przyczyn zmian technologicznych, prywatyzacyjnych i ekonomicznych w zakładzie pracy,
- osoby, których jedynym źródłem utrzymania jest gospodarstwo rolne o powierzchni poniżej 3 ha przeliczeniowych,
- osoby w wieku 16-24 lat i zamieszkujące we wspólnym gospodarstwie domowym z osobami, o których mowa w pkt. 1, 2 i 3,
- osoby zamieszkujące w gospodarstwie domowym, w którym dochód na jedną osobę wynosi mniej niż jedna trzecia przeciętnego wynagrodzenia.

Wykorzystanie środków PAOW w województwie warmińsko – mazurskim w stosunku do planowanego budżetu Programu przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 18

Wykorzystanie środków PAOW w województwie warmińsko – mazurskim (w euro)

Program	Komponent	Planowany budżet Programu			Ilość projektów	Wartość wykorzystanych środków		
		Dotacja PAOW	Wkład krajowy	Łącznie		Dotacja PAOW	Wkład krajowy	Łącznie
Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich	A - Mikrokredyt	1 610 000	1 834 000	3 444 000	1	1 610 000	1 830 596	3 440 596
	B-1 - Program przekwalifikowań	2 043 000	9 184 000	11 227 000	351	2 037 031	9 175 872	11 212 903
	B-2 - Edukacja	3 122 000	brak danych	3 122 000	218	2 966 374	17 271 324	20 237 698
	C - Infrastruktura	3 271 000	brak danych	3 271 000	46	3 271 287	19 315 026	22 586 313
	Łącznie	10 046 000	11 018 000	21 064 000	616	9 884 692	47 592 818	57 477 510

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

W województwie warmińsko – mazurskim w ramach Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich zawarto łącznie 616 umów na ogólną wartość dofinansowania (środki zagraniczne) w kwocie 9 884 692